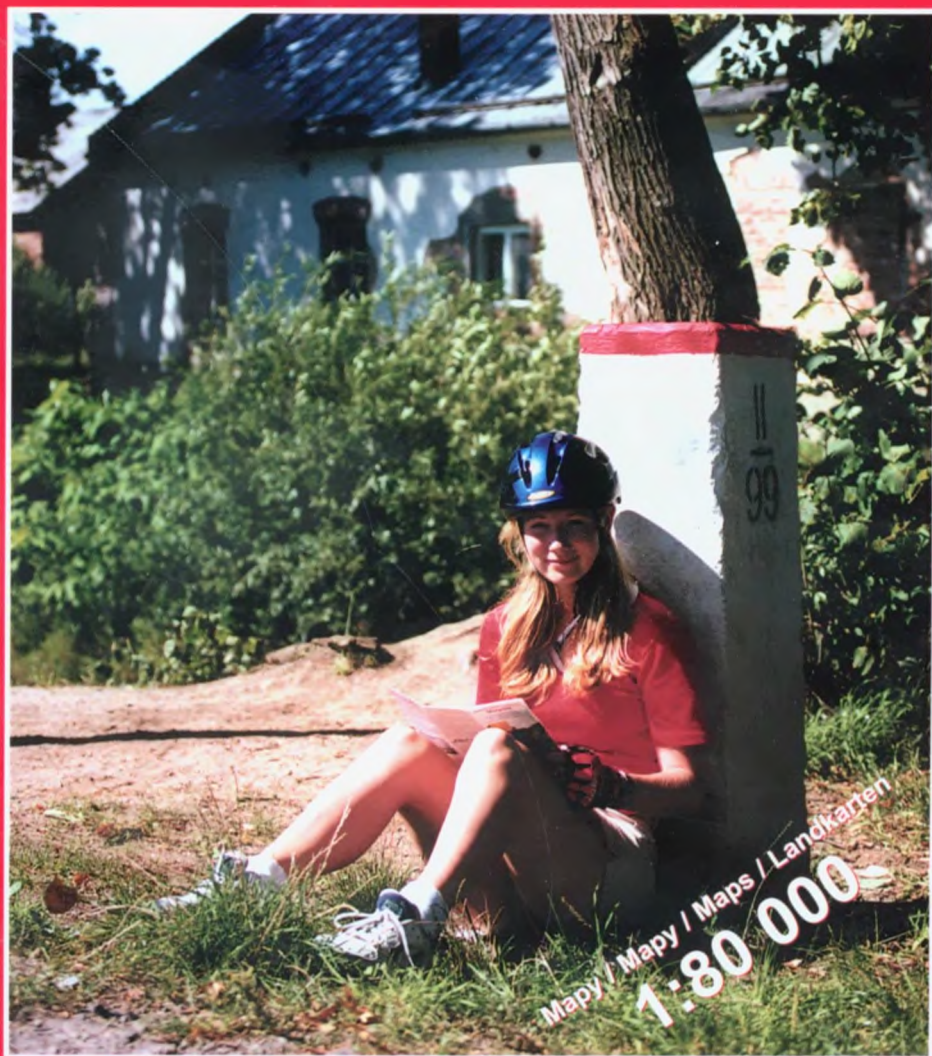

OPAVICE

CYKLOTRASY TRASY ROWEROWE
CYCLE ROUTES RADWANDERWEGE

PRŮVODCE - FOLDER - GUIDE - FREMDENFUHRER

LEGENDA • ZEICHENERKLÄRUNG • LEGENDA • LEGEND

Tento projekt byl spolufinancován z prostředků programu PHARE Evropské unie • Projekt był współfinansowany ze środków programu PHARE Unii Europejskiej • This project was co-financed by the financial resources from the European Union Programme PHARE • Dieses Projekt wurde aus den Mitteln des Programmes PHARE der Europäischen Union mitfinanziert.

Vážení přátelé cykloturistiky,

 zve vás k putování po česko-polském přihraničním Slezsku, jehož páteř tvoří hraniční řeka Opavice. V okolí českých měst Krnov, Město Albrechtice, Osoblaha a polských Głubczyce, Głogówku a Branice vám k výletům za poznáním tohoto kraje nabízíme na 220 km značených cykloturistických tras.

Projedete se svěrázným a trochu zapomenutým krajem. Navštívíte slezské zámky a zříceniny hradů, připomínající zašlou slávu této oblasti. Budete mít možnost se seznámit s památkami místní lidové i církevní architektury.

Polským územím s bohatou církevní a rolnickou tradicí, přírodními parky, středisky vodní rekreace a městskými tržišti vás provede trasa č.34, kopírující hranici od Wiechowic v blízkosti Opavy až po Głogówek.

Na české straně hranice vám budou průvodcem dvě na sebe navazující cykloturistické trasy. Trasa č.55, nabízející zříceniny strážních hradů, výhledy z úvalenské a civilinské rozhledny, zachovalou jesenickou architekturu a přírodní zajímavosti, vedoucí až do lázeňského města Jeseník. Trasa č. 6116 procházející úrodným Osoblažskem s bohatou kulturní a společenskou historií, romantickými zámky a unikátní úzkorozchodnou železniční tratí. K vodním nádržím Slezská Harta a Kružberk vás dovede trasa č.503.

Na trasách jsou umístěny informační tabule s mapou a podrobnou místní nabídkou. Směrové informační značení vás upozorní na dostupné služby a zajímavosti v blízkosti tras. Trasy jsou vhodné pro jízdu na horském nebo trekingovém kole. Vedeny jsou převážně terénem s nenáročným převýšením, po stávajících silnicích III. třídy, místních a lesních cestách.

Věříme, že vám budou dobrým vodítkem při poznávání krás našeho kraje a k tomu vám přejeme

Šťastnou cestu

Osoblaga i polskich miast Głubczyce, Głogówek oraz miejscowości Branice oferujemy Państwu 220 km wyznaczonych tras rowerowych.

Powędrują Państwo urokliwym i mało znanym rejonem pogranicza. Zwiedzą Państwo śląskie zamki i ruiny grodów, które przypominają nam dawną świetność tych obszarów. Będziecie mieć również możliwość zapoznania się z zabytkami miejscowej architektury ludowej i kościelnej.

Polskim obszarem o bogatej tradycji rolniczej, z zabytkami kultury materialnej i przyrody, ośrodkami turystyki wodnej poprowadzi Państwa trasa nr 34, przebiegająca wzdłuż granicy od miejscowości Wiechowic w pobliżu Opawy aż do miasta Głogówek.

Po czeskiej stronie granicy poprowadzą Państwa powiązane ze sobą dwie trasy rowerowe. Trasa nr 55, która proponuje ruiny zameczysk wartowniczych, widoki z Wieży Uwałeńsko-Cwilińskiej, zachowaną jesenicką architekturę i zabytki przyrody, prowadzi aż do miasta uzdrowskiego Jeseník. Trasa nr 6116 prowadzi urodzajnym obszarem doliny Osoblągi o bogatej przeszłości kulturowej, szlakiem romantycznych zamków. Dodatkową atrakcją jest kolej wąskotorowa. Do zbiorników wodnych Śląska Harta oraz Kružberk zaprowadzi Państwa trasa nr 503.

Wzdłuż tras zostały umieszczone tablice informacyjne z mapką oraz szczegółową lokalną ofertą. Znaki informacyjne zwrócą Państwu uwagę na dostępne usługi oraz wszelkie atrakcje turystyczne znajdujące się w pobliżu tras. Trasy nadają się do jazdy na rowerach górskich lub też tzw. rowerach trekingowych. Z reguły prowadzą obszarami z niezbyt dużą i uciążliwą różnicą wysokości, po obecnych drogach klasy trzeciej, drogach lokalnych i leśnych.

Mamy nadzieję, że trasy te pozwolą Państwu zapoznać się z urokami pogranicza i tego Państwu życzymy

Szerokiej drogi

Szanowni entuzjaści turystyki rowerowej,

 zapraszamy Państwa na wędrowkę po czesko-polskim pograniczu Śląska, którego osią jest rzeka graniczna Opawica. W okolicy czeskich miast Krnov, Město Olbrachovice,

Dear friends of cyclotourism,

 we invite you to touring around the Czech-Polish Silesia. It's spine is marked by the border river Opavice. In the environs of the Czech cities Krnov, Albrechtice Town, Osoblaha and

Polish Głubczyce, Głogów and Branice, we offer you about 220 kilometres of the signed cyclotourist routes which will help you on your tours while acquainting yourselves with this region.

You will go out cycling around the peculiar and a bit forgotten area. You will visit Silesian castles and ruins of the castles which will make you think about the bygone fame of this region. You will have an opportunity to get to know with the relics of the local national and church architecture. Route no 34, reflecting the border from Wiechowiec near Opava to Głogówek, will show you round the Polish territory with a rich ecclesiastical and farming tradition, national parks, water-recreation resorts and urban marketplaces.

On the Czech side of the border the two cyclotourist routes meeting one another will be your guide. Route no 55, along which there are the ruins of the guard castles, views from the Uvalenian and Cvilinian lookout tower, preserved architecture of Jeseníky and nature objects of interest, leads up to the spa town Jeseník. Route no 6116 leads through the fertile Osoblažsko rich in a cultural and social tradition, romantic castles and unique narrow-gauge railway. Route no 503 will lead you to the reservoirs Slezská Hřta and Kružberk.

There are information boards with a map and detailed local offer. Road information indicator will point the available services and attractives near the routes out to you. Routes are appropriate for mountain bike cycling or tracking bike cycling. They mostly lead through the terrains with insignificant rising, along the current third-class roads, local and forest paths. We believe that they will serve as good guidelines on your learning about the beauties of our country.

Have a save journey

Gehrte Freunde der Radfahr touristik.

wir laden Sie zum Wandern auf dem tschechisch-polnischen Grenzgebiet von Schlesien ein, dessen Rückgrat der Gernzfluß Opavice bildet. In der Umgebung tschechischer Städte Krnov (Jägerndorf), Město Albrechtice, Osoblaha und polnischer Städte Głubczyce,

Głogówek und Branice bieten wir Ihnen zum Zweck des Kennelernens dieses Landes 220 km geschilderter Radfahrtrassen an.

Sie durchfahren ein eigentümliches und ein bißchen vergessenes Land. Sie besuchen schlesische Schlösser und Burgruinen, die uns an den verblichenen Ruhm dieser Gegend erinnern. Sie können auch die Gelegenheit ausnutzen, sich mit den Denkmälern der hiesigen Volks- und Kirchenarchitektur bekanntzumachen.

Durch das polnische Gebiet mit einer reichen Kirchen- und landwirtschaftlichen Tradition führt Sie die Trasse Nr.34, welche die Grenze von Wiechowiec in der Nähe von Opava (Troppau) bis Głogówek kopiert.

Auf der tschechischen Seite der Grenze begleiten Sie zwei an sich anknüpfende Radfahrtrassen. Die bis zum Kurort Jeseník führende Trasse Nr.55 bietet Ihnen die Wachtburgruinen, die Aussichten vom Uvaler- und Cviliner Aussichtsturm aus, weiterhin auch die erhaltene Architektur des Altvatergebirges und Natursehenswürdigkeiten an. Die Trasse Nr.6116 führt über das fruchtbare Gebiet Osoblažsko, ein Gebiet mit einer reichen kulturellen und gesellschaftlichen Geschichte, romantischen Schlössern und der einzigartigen Schmalspurbahn. Zu den Wasserspeichern Slezská Hřta und Kružberk führt Sie die Trasse Nr.503.

Auf der Trassen befinden sich Informations- tafeln mit einer Landkarte und einem aus- führlichen Ortsangebot. Die Informations- leitkennzeichnung macht Sie auf die zugänglichen Dienstleistungen und Sehenswürdigkeiten in der Trassenumgebung aufmerksam. Die Trassen eignen sich für die Fahrt auf einem Mountain- fahrrad oder Trekkingfahrrad. Sie werden in der Regel auf einem Terrain mit anspruchloser Überhöhung, auf der jetzigen Straßen der III.Klasse und auf lokalen und Waldstraßen geführt.

Wir glauben, daß diese Trassen ein guter Leitfaden beim Kennenlernen der Schönheiten unseres Landes sind und dazu wünschen wir Ihnen

Eine gute Fahrt

Způsob značení • Sposób znakowania • Signposting • Bezeichnungsart

Na českém a polském území jsou cyklistické trasy značeny odlišným způsobem. Na obou typech značení naleznete symbol kola. Není-li vyznačena na křižovatce změna směru jízdy, pokračujte po hlavní komunikaci nebo po cestě s kvalitnějším povrchem.

Na obszarze Czech i Polski jest znakowanie tras rowerowych odrębne. W obydwu przypadkach znakowania znajdują Państwo symbol roweru. O ile na skrzyżowaniu nie jest podana zmiana kierunku jazdy, należy kontynuować po głównej komunikacji lub też po drodze o lepszej nawierzchni.

On the Czech and Polish territory the cyclotourist paths are marked differently. Both types of marking have a symbol of the bicycle. If there is no change of direction marked on the crossroad use the main throughfare or road with the better quality of surface.

Auf dem tschechischen und polnischen Gebiet ist die Radfahrtrassenmarkierung unterschiedlich. In beiden Fällen der Markierung finden sie das Fahrradsymbol. Falls an der Kreuzung keine Richtungsänderung bezeichnet ist, setzen Sie auf der Hauptkommunikation oder auf einer Straße mit besserem Oberbau fort.

změna směru	přímý směr	počátek, konec
change of direction	bezpośredni kierunek	start and finish
Richtungsänderung	direkte Richtung	Trassenanfang und Trassenende

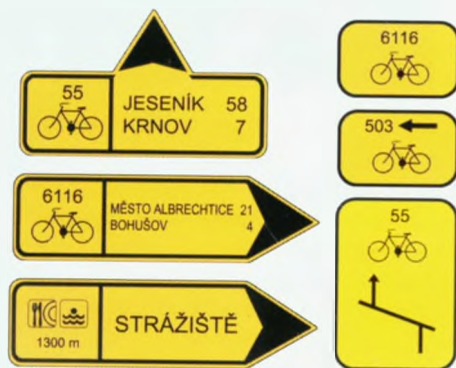
Cyklistické značení na polském území má bílý podklad s odpovídajícím barevným symbolem směru jízdy dle barvy trasy (trasa č.34 světle modrá). Průběh trasy je vyznačen čtvercovými tabulkami a obdélníkovými značkami s logem "Projektu Slezskem na kole". Na služby v blízkosti trasy upozorňují informační dopravní značky.

Znakowanie tras rowerowych na obszarze Polski ma biały podklad z odpowiednim symbolem kierunku jazdy w zależności od koloru trasy (trasa nr 34 ma kolor niebieski). Przebieg trasy zaznaczony jest za pomocą kwadratowych tabliczek i prostokątnych znaków drogowych z logiem (Projektu rowerem po Śląsku). Na usługi, z których można korzystać w pobliżu trasy, zwracają uwagę informacyjne znaki drogowe.

The cycle signposts on the Polish territory have a white ground with the appropriate coloured symbol of the direction of the tour according to the colour of the route (route no 34 - colour light blue). The course of the route is marked out by the square tablets and rectangular signs with a logo 'Project around Silesia on the bicycle'. Information traffic signs draw your attention to the services near the route.

Die Radfahrmarkierung auf dem polnischen Gebiet hat einen weißen Untergrund mit dem entsprechenden Farbsymbol der Fahrtrichtung abhängig von

der Trassenfarbe (die Trasse Nr.34 ist hellblau). Der Trassenverlauf ist mit Quadrattafeln und rechteckigen Verkehrszeichen mit dem Logo (des Projektes auf Fahrrad durch Schlesien) gekennzeichnet. Über die Dienstleistungen in der Trassenumgebung informieren Sie die Informationsverkehrszeichen.

Cyklotrasy jsou na českém území vyznačeny kovovými značkami se žlutým podkladem. Na značkách je uvedeno číslo trasy, které vás povede. Informační směrové tabulky s piktoGRAMY vás upozorní přímo na trase, kde je nutno odbočit a jak daleko od trasy se nachází nabízené zajímavosti nebo doprovodné služby.

Znakowanie tras rowerowych na obszarze Czech jest na żółtym podkładzie. Na znakach jest podany numer trasy, która Was poprowadzi. Najczęściej spotykanym znakiem jest tabela prostokątna. Kierunkowe tabliczki informacyjne z piktoGRAMAMI zwróć Państwu uwagę wprost na trasie, gdzie należy skręcić i jak daleko od trasy znajdują się proponowane ciekawostki albo usługi uzupełniające.

The cycle signposts on the Czech territory have a yellow background give the number of the route you are on. The commonest signpost is rectangular. Informational signposts with pictograms, located along the route, will tell you where to turn off, and how

far there is to go to the interesting sites or services offered.

Die Radfahrmarkierung auf dem tschechischen Gebiet hat einen gelben Untergrund. Auf den Markierungen ist die Routennummer angeführt, durch die Sie geführt werden. Die häufigste Markierung ist ein rechteckiges Schild. Die Informationsrichtungsschilder mit PiktoGRAMMEN weisen Sie direkt auf die Route hin, wo abzubiegen ist sowie darauf, wie weit ab von der Route die angebotenen Sehenswürdigkeiten oder Service liegen.

Hraniční přechody • Przejścia graniczne • Border-crossings • Grenzübergänge

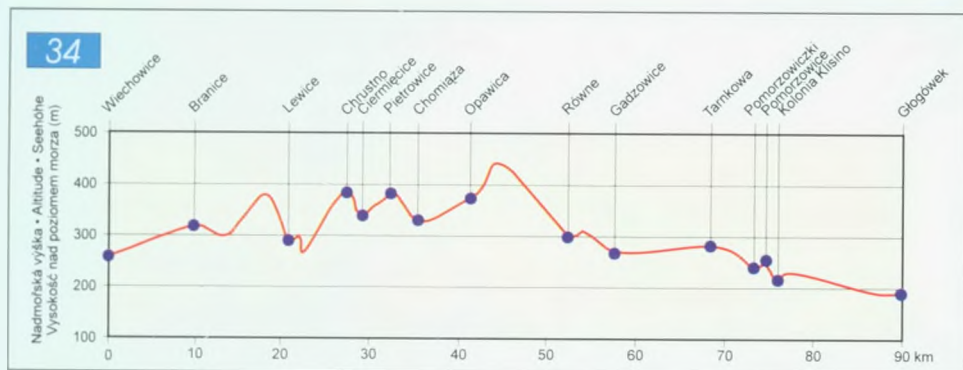
Hraniční přechody jsou provozovány v režimu malého pohraničního styku, pouze přechod Krnov-Pietrowice je mezinárodní. Připravuje se zahájení provozu na přechodech malého pohraničního styku Rusín-Gadzowice a Linhartovy-Lenarceice.

Przejścia graniczne mają charakter przejść małego ruchu granicznego, tylko przejście Krnow-Pictrowice jest przejściem międzynarodowym. W przygotowaniu jest otwarcie przejść małego ruchu granicznego Gadzowice - Rusin oraz Lenarceice - Linhartovy.

Border crossingpoints function in a regime of the small border relations, only the border crossing Krnov-Pietrowice is international. The opening of the small border relations border crossing Rusin - Gadzowice and Linhartovy - Lenarceice is in the wind.

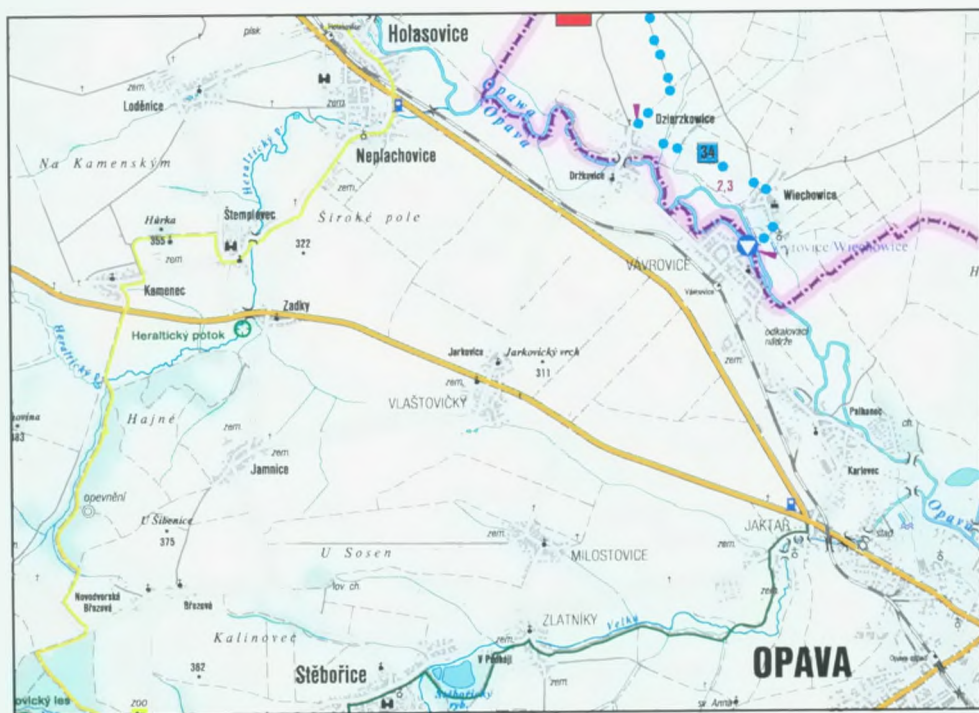
Die Grenzübergänge werden im Regime des kleinen Grenzverkehrs betrieben, nur der Grenzübergang Piotrowice ist international. In Vorbereitung ist das Aufnehmen der Grenzübergänge des kleinen Grenzverkehrs Rusin-Gadzowice und Linhartovy-Lenarceice.

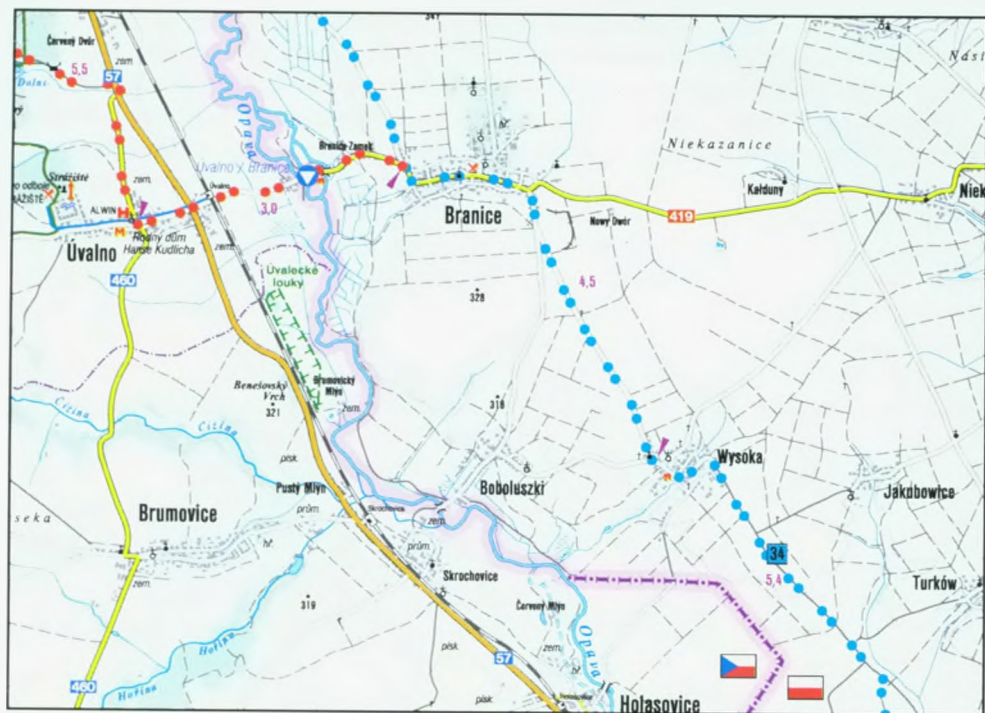
Wiechowice - Branice - Lewice - Pietrowice - Opawice - Równe - Głubczice - Pomorzowiczki - Głogówek

Po překročení hranice mezi Českou Republikou a Polskem (hraniční přechod pro malý pohraniční styk Vávrovice-Wiechowice), kterou tvoří řeka Opava, se pohybujeme v obci Branice. V opolském kraji nás vede cyklotrasa č.34, která je vyznačená bleděmodrou barvou. Začíná na místní komunikaci v pohraničních Wiechowicích, potom na území zástavby odbočí ve směru na Dzierżkowice, odkud se dostaneme po polních cestách do Vysoké. Toto území má velmi bohatou zemědělskou tradici a je součástí Głubczycké Vrchoviny, která se zde vyznačuje vlnitým reliéfem terénu. Z Vysoké pokračuje cyklotrasa místní silnicí směrem k obci Branice, kde lze využít gastronomickou nabídku restaurací a kromě toho si v letním období užít i vodní turistiku. Státní hranici lze překročit na hraničním přechodu pro malý pohraniční styk Branice-Uvalno a na české straně pak můžeme pokračovat po značených cyklotrasách. Pokračujeme-li na polské straně po cyklotrase č.34, musíme za zástavbou Branic odbočit ve směru na Bliszczycze. Trasa vede po cestě lokálního významu podél svahů svažujících se k údolí Opavy. Toto malebné údolí a posléze i výhled na město Krnov s dominantou kostela Panny M. Sedmibolestné na vrcholku Cvilina řadí tuto část trasy mezi ty nejkrásnější. V Bliszczycích můžeme opět využít nabídky gastronomických služeb. Odtud pokračujeme dál ve směru na Lewice. Tato část území je již součástí Sudetského Předhoří nacházejícího se na kraji Východních Sudet. Jedná se o oblast s výrazně vlnitým terénem, částečně zalesněným, která má značnou přírodně-krajinnou hodnotu. Proto zde byla vytvořena chráněná krajinná oblast "Mokré Lewice", jež tvoří severozápadní část gminy branické a jihozápadní část gminy głubczycké. Z Levic jedeme po místní silnici, později sjíždíme na polní cestu a jedeme ve směru na Zubrzyce, které jsou součástí gminy głubczycké. Ze Zubrzyce vede lokální cesta přes Chrusztno po území chráněné krajinné oblasti. Mijíme úzké údolí, které se nachází na kraji města Krnova a rovněž mijíme vesnici Ciermiejce až se dostaneme ke státní silnici č.418. Tady je třeba dbát zvýšené opatrnosti při křižování a projíždění frekventované silnice ve směru na vesnici Chomiąża. Můžeme se také zastavit v centru vodní turistiky a rekreace v Pietrowicích Głubczyckich a využít ubytovací a

gastronomickou nabídku místního kempu. Odsud lze také pokračovat ve směru k mezinárodnímu hraničnímu přechodu Pietrowice Glubczyckie-Krnov a pokračovat po cyklotrasách na českém území. Pokud budeme pokračovat na polském území po cyklotrase č.34 dostaneme se opět do údolí řeky Opavy, které se nazývá údolím "Zlaté Opy" a nachází se v Sudetském Předhoří. Trasa projíždí obcemi Krasne Pole a Lenartice, které leží přímo u řeky Opavy. Po cestě můžeme obdivovat také zástavbu českých vesniček na druhé straně hranice. Ve vsi Lenartice budeme snad moci v nejbližší době použít připravovaný hraniční přechod malého pohraničního styku s návazností na cyklotrasu č.55 procházející českým územím. Za vsi Lenartice je vhodná odbočka do vesnice Opavice. Odtud pokračujeme po cyklotrase č.34, která vede klikatou místní cestou, směrem na Dobieszów stále po území chráněné krajinné oblasti. Dostaneme se do nádherného modřínového lesa a mineme malebné vesnice Dobieszów a Równe. Vjedeme do Goluszowic, které jsou známé svým zemědělským charakterem, a poté do Gadzowic, kde budeme moci snad již v nejbližší době použít hraniční přechod pro malý hraniční styk Gadzowice-Rusin, který je také ve stádiu příprav. Do města Glubczyce vjíždíme parkem od západu podél řeky Psiny kolem městského koupaliště s gastronomickou nabídkou (otevřeného v letním období) a po lokální komunikaci se dostaneme k náměstí. Glubczyce jsou městem založeným na německém právu v XIII.století, nejstarší písemné informace o tomto městě pocházejí z roku 1107. Bohatá gastronomická a ubytovací nabídka nám umožní delší pobyt ve městě. Když pojedeme dále po cyklotrase č.34 po lokální komunikaci ve směru k vesnici Pomorzowiczki, přijedeme lipovou alejí k přírodní památce "Lesopark Maryšenka", kde můžeme využít tábořiště a nabízené gastro-

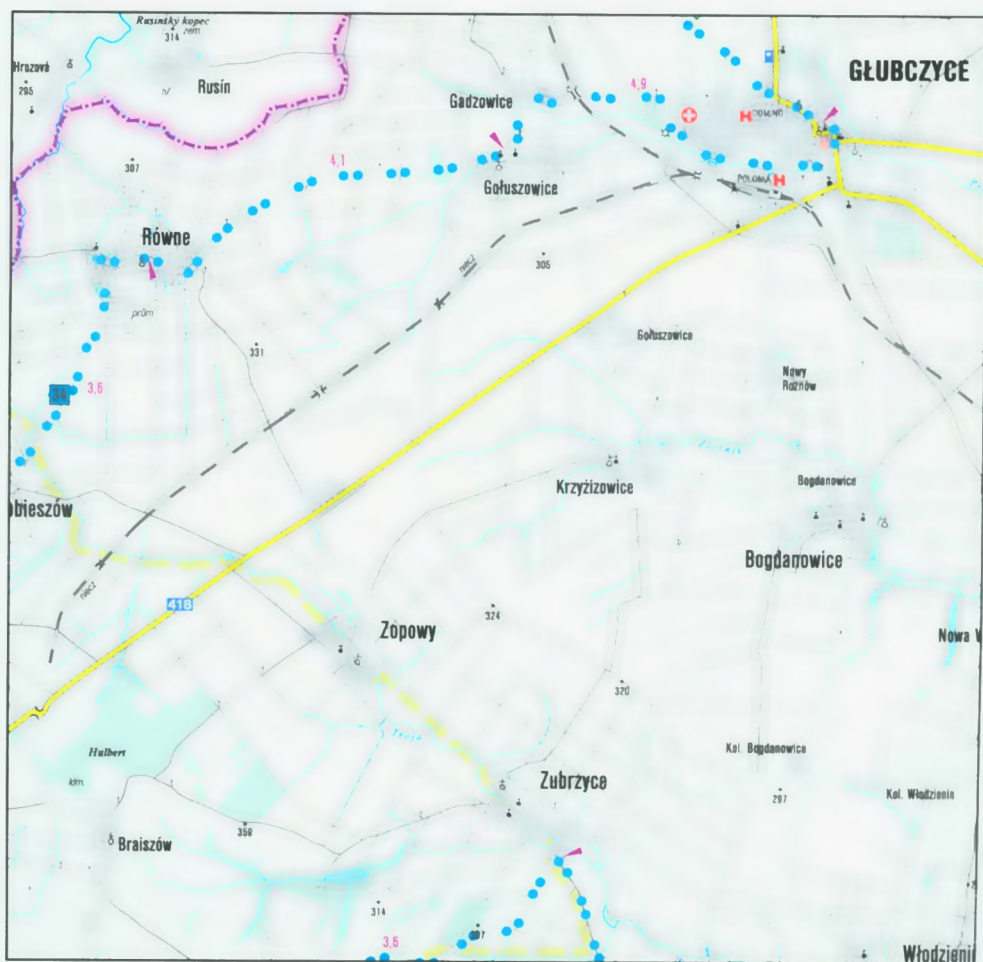

Ize pokračovat po lokální komunikaci územím s bohatou zemědělskou tradicí. Míjíme malebné vesnice Tranków, Ślawoszów, Pomorzowiczki a Pomorzowice. V Pomorzowiczach můžeme použít mezinárodní hraniční přechod Pomorzowiczki-Osoblaha a pokračovat v poznávání kraje na české straně. Budeme-li se dál pohybovat po cyklotrase č.34, pak pojedeme po lokální komunikaci podél památné lipové aleje do Klisina. Dostaneme se do gminy Głogówek a po levé straně se nám otevře výhled na údolí řeky Osobłoga s širokými loukami a na výškové dominanty města Głogówek. Dorazíme do vesnice Raclawice Śląskie, odkud odbočíme po lokální komunikaci ve směru na město Głogówek. Mineme zemědělskou vesnici Dzierżysławice až se dojedeme do vesnice Mochów a ke státní silnici č.408. Opět musíme věnovat pozornost automobilové dopravě při jízdě do města Głogówek. Poté odbočíme ve směru k zámeckému parku, který se nachází u zámecké zástavby. V parku můžeme najít zajímavé exempláře starých stromů, které jsou přírodními památkami. Cyklotrasa č.34 končí na malebném náměstí v Głogówku u radnice - sídlem městského úřadu. Głogówek je městem, o kterém první písemné informace pochází z ruských pramenů z roku 1076. Bohatá nabídka jak ubytovacích a gastronomických, tak i sportovně-rekreačních (v letním období můžeme využít koupaliště) nám umožní delší pobyt ve městě.

Po překročení hranice pomiędzy R.Cz. i R.P. (przejściem małego ruchu granicznego Wawrowice - Wiechowice) jaką wyznacza rzeka Opawa zaczynamy poruszać się w gminie Branice, w województwie opolskim trasą rowerową nr 34 oznaczoną kolorem niebieskim. Trasa biegnie drogą lokalną przez przygraniczną wieś Wiechowice,

następnie skręca w granicach zabudowy wsi w kierunku miejscowości Dzierżkowice. Ze wsi Dzierżkowice drogami polnymi docieramy do wsi Wysoka. Obszar jakim poruszamy się jest terenem o bogatych tradycjach rolnych. Należy do Płaskowyżu Głubczyckiego, charakteryzującego się w tej części gminy falistą rzeźbą terenu. Ze wsi Wysoka drogą lokalną poruszamy się w kierunku wsi gminnej Branice. Przejeżdżając przez Branice możemy skorzystać z oferty gastronomicznej i dodatkowo w porze letniej z ośrodka wodno-rekreacyjnego. Kierując się w stronę przejścia małego ruchu granicznego Branice - Uvalno możemy przekroczyć granicę państwa i jechać dalej trasą rowerową nr 55 wyznaczoną po stronie czeskiej. Chcąc poruszać się dalej trasą rowerową nr 34 skręcamy za zwartą zabudową wsi Branice w kierunku miejscowości Bliszczycze. Trasa biegnie drogą lokalną wzdłuż zboczy opadających w kierunku doliny Opawy. Malowniczy krajobraz doliny Opawy i w dalszym planie miasta Krnova z dominantą kościoła Marii Panny Siedmiobolesnej na wzgórzu pozwala zaliczyć ten odcinek trasy rowerowej do szczególnie interesujących. Docieramy do

Bliszczyc gdzie możemy skorzystać z oferty gastronomicznej. Z Bliszczyc ruszamy w kierunku wsi Lewice. Ta część obszaru gminy to obszar należący już do Przedgórza Sudeckiego, leżącego na przedpołu Sudetów Wschodnich. Teren jest mocno pofałdowany, częściowo zalesiony, o dużych walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Ze względu na walory i strukturę krajobrazu naturalno-kulturowego został tutaj utworzony Obszar Chronionego Krajobrazu "Lewice - Mokre", obejmujący pn-zach część gminy Branice i pd-zach część gminy Głubczyce. Wyjeżdżając z Lewic poruszamy się drogą lokalną, należącą już do gminy Głubczyce. Z Zubrzyce drogą lokalną jedziemy przez miejscowość Chróstno, poruszając się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu, mijamy wciśniętą w wąską dolinę, położoną tuż na przedmieściu Krnova, wieś Ciermęcice i docieramy do drogi krajowej nr 418. Zachowując szczególną ostrożność i zwracając uwagę na ruch samochodowy na tejże drodze, przekraczamy ją, poruszając się w kierunku wsi Chomiąża. Możemy również zatrzymać się w ośrodku wodno-rekreacyjnym w Pietrowicach Głubczyckich i skorzystać z oferty hotelowo - gastronomicznej bądź kempingu lub pojechać w kierunku międzynarodowego przejścia granicznego Pietrowice Głubczyckie - Krnov i dalej jechać trasą rowerową po stronie czeskiej. Jeżeli zdecydujemy się poruszać dalej trasą rowerową nr 34 docieramy ponownie do uroczej doliny rzeki Opawa zwanej doliną "Złotej Opy", położonej pośród pasm Przedgórza Sudeckiego. Przejeżdżamy przez miejscowości Pielgrzymów, Krasne Pole, Lenarcice położone bezpośrednio nad rzeką Opawą, dostrzegając również po jej drugiej stronie zabudowę wsi czeskich. We wsi Lenarcice w najbliższym czasie będziemy mogli skorzystać z projektowanego przejścia małego ruchu granicznego i dalej jechać trasą rowerową po stronie czeskiej. Za wsią Lenarcice warto zbończyć do wsi Opawice. Trasą rowerową nr 34 wiodącą krętą drogą lokalną jedziemy w kierunku Dobieszowa poruszając się nadal w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu. Jadąc dalej docieramy do wspaniałego lasu modrzewiowego, Mijamy malownicze wsie Dobieszów, Równe i dojeżdżamy poprzez tereny zagospodarowane rolniczo do Gołuszowic a następnie Gadzowic. W Gadzowicach w najbliższym czasie będziemy mogli skorzystać z projektowanego przejścia małego ruchu granicznego Gadzowice - Rusin. Dojeżdżamy do miasta Głubczyce od strony zachodniej i poruszamy się wzdłuż rzeki Psiny aleją parkową, po drodze mijamy czynne w porze letniej kąpielisko miejskie z zapleczem gastronomicznym i uliczkami lokalnymi docieramy do rynku. Głubczyce to miasto założone na prawie niemieckim w XIII wieku, najstarsza wzmianka o Głubczycach pochodzi z 1107 roku. Bogata oferta gastronomiczna i hotelowa pozwoli nam zatrzymać się w mieście na dłużej. Poruszając się dalej trasą rowerową nr 34 drogą lokalną w kierunku wsi Pomorzowiczki docieramy aleją lipową stanowiącą pomnik przyrody do "Lasu Marysienka", gdzie możemy skorzystać z pola biwakowego i usług gastronomii. "Las Marysienka" również stanowi Obszar Chronionego Krajobrazu. Jadąc dalej drogą lokalną przejeżdżamy przez tereny o bogatych tradycjach rolniczych; mijamy malownicze wsie Trankowa, Sławoszów, Pomorzowiczki i Pomorzowice. W Pomorzowicach możemy skorzystać z międzynarodowego przejścia granicznego Pomorzowiczki-Osoblaha. Drogą lokalną wzdłuż zabytkowej alei lipowej docieramy do Klisina. Poruszając się dalej trasą rowerową nr 34 wjeżdżamy do gminy Głogówek i dostrzegamy po lewej stronie rozległe łąki płaskiej doliny rzeki Osoblaha, a w dalekiej perspektywie dominanty wysokościowe miasta Głogówek. Docieramy do wsi Raclawice Śląskie. Skracamy drogą lokalną w kierunku

miasta Głogówek i mijając rolniczo zagospodarowane tereny, wieś Dzierżysławice docieramy do wsi Mochów i drogi krajowej nr 408. Zachowując szczególną ostrożność poruszamy się wzdłuż drogi krajowej i dojeżdżamy do miasta Głogówek. Następnie skręcamy w kierunku parku zamkowego otaczającego zabudowania zamkowe. W parku można znaleźć ciekawe okazy starodrzewu będące pomnikami przyrody. Trasa rowerowa nr 34 kończy się na malowniczym rynku w Głogówku z ratuszem - siedzibą władz miejskich. Głogówek to miasto, o którym pierwsza wzmianka pojawia się już w źródłach ruskich w 1076 roku. Bogata oferta gastronomiczna i hotelowa, również sportowo-rekreacyjna (w porze letniej możemy skorzystać z kąpieliska) pozwoli nam zatrzymać się w mieście na dłużej.

When we cross the border between the Czech Republic and Poland / border crossing Wawrowice - Wiechowice / which is marked by the river Opava, we start cycling along the bicycle route no 34 marked in blue which is in the commune Branice in the Opole Province. The route runs along the local road through the border village Wiechowice, then it turns within the limits of the village buildings towards the place Dzierżowice. From Dzierżowice we reach the village Wysoka by cycling along the cart-track. The area we are moving around at the moment is a terrain with rich agrarian traditions. It belongs to the Głubczyce plateau which is typical of the wavy relief in that part of the community. From the village Wysoka we ride along the local road towards the commune Branice. Riding through Branice we can avail ourselves of the catering industry services and additionally in the summer time of the water-recreational centre. Making our way towards the Branice-Uvalno border crossing, we can cross the border and cycle along the bicycle route no 55 marked on the Czech side. If we want to ride further along the bicycle route no 34, we turn right behind the buildings of the village Branice and ride towards Bliszczyce. The route runs on the local road along the slopes which descend towards the Opava valley. The picturesque landscape of the Opava valley, also on the further street map of Krnov with the dominating feature of the Our Lady of Sorrows church on the hill, makes this part of the bicycle route especially interesting. We reach Bliszczyce where we can avail ourselves of the catering industry services. From Bliszczyce we set off towards the village Lewice. This part of the commune area belongs to the Sudetian Pre-mountains which are situated on the foreground of the Eastern Sudetes. The terrain is very uneven, partly wooded. Because of the great values and the structure of this landscape, there had been created a Lewice-Mokre Protected Landscape Area including the north-western part of the commune Branice and the south-western part of the commune Głubczyce. Starting the way from Lewice we cycle along the local road, then we turn aside to the cart-track which will lead us in the direction of the village Zubrzyce belonging to the Głubczyce commune. From Zubrzyce we ride along the local road through Chróstno, moving within the borders of the Protected Landscape Area, we pass the village Ciermęcice squeezed in the narrow valley situated on the suburb of Krnov, and arrive to the road no 418. Being very cautious and paying attention to the traffic on this road we cross it, riding towards the village Chormiąże. We can also stop at the water-recreational centre in Pietrowice Głubczyckie and avail ourselves of the catering industry services or the camping site or we can cycle towards the international border crossing Pietrowice Głubczyckie - Krnov and ride further the bicycle route on the Czech side. If we decide to cycle on the bicycle route no 34, we reach again the charming valley of the

river Opava known as the 'Golden Opa' valley, situated among the ranges of the Sudetian Pre-mountains. We ride through the places Pielgrzymów, Krasne Pole, Lenarcice situated immediately by the river Opava. What we can see on the other bank of the river are the buildings of the Czech villages. Very soon in the village Lenarcice it will be possible to cross the border which is being projected at the moment and we can ride further along the bicycle route on the Czech side. When we pass the village Lenarcice we must visit the village Opavice. It is really worth visiting. The bicycle route no 34 which runs along the winding local road, we ride further towards Dobieszów, still moving within the limits of the Protected Landscape Area. If we cycle further we reach a splendid larch forest, pass the picturesque villages Dobieszów, Równe and ride through the agriculturally developed terrains at Goluszowice and then Gadzowice. Very soon it will be possible to cross the border Gadzowice-Rusin which is now being projected. We reach the town Głubczyce from the western side and ride through the park avenue along the river Psina. Going on we pass the town swimming-pool, which is opened in the summer time, along with the catering industry services. Riding along the local streets we reach the market square. Głubczyce is a town based on the German law from the 13th c. The oldest mention about Głubczyce dates back to the year 1107. Rich catering industry services will make us stay there for some time. Going further along the bicycle route no 34 in the direction of the village Pomorzowiczki, we reach, along the Linden Avenue which is the monument of nature, the 'Marysieńka Forest' where we can use the camping site and the catering industry services. The 'Marysieńka Forest' is also numbered among the Protected Landscape Areas. Going further along the local road we pass the terrains with the rich agrarian traditions: we pass the picturesque villages Trankowa, Sławoszów, Pomorzowiczki and Pomorzowice. In Pomorzowice we can use the international border crossing Pomorzowiczki-Osoblaha. Riding along the local road along the monumental linden avenue we reach Klisno. Riding further the bicycle route no 34 we drive into the Głogówek commune and on the left side we notice the vast expanse of the meadows situated in the flat valley of the river Osoblaha. In the far view there are the height dominating features of the town Głogówek. We arrive at the village Raclawice Śląskie. On the local road we turn towards the town Głogówek and passing the agriculturally developed terrains, the village Dzierżysławice, we reach the village Mochów and the road no 408. Very carefully we go along the national road and arrive at the town Głogówek. Then we turn towards the palace garden surrounding the palace buildings. There are interesting specimen of the old trees which belong to the monuments of nature. The bicycle route no 34 ends on the picturesque market square in Głogówek where is also a town hall - the seat of the town authorities. The first mention about the town Głogówek we can find in the year 1076 in the Ruthenian sources. There is a great choice of the catering industry services as well as the sport-recreational (in the summer time we can use the swimming pool) will make us stay in that town for a longer time.

Auf der Radfahrtrasse Nr34, welche auf einer gewundenen Lokalstraße führt, fahren wir in Richtung nach Dobieszów, wir bewegen uns weiter in den Grenzen des Naturschutzgebietes. Es lohnt sich, ab und zu eine kurze Pause zu machen, in die Richtung des Troppauer Tals zu schauen und die gegenüberliegenden Berghänge auf der Südseite der Staatsgrenze zu bewundern. Wenn wir weiter fahren, gelangen wir zu einem herrlichen

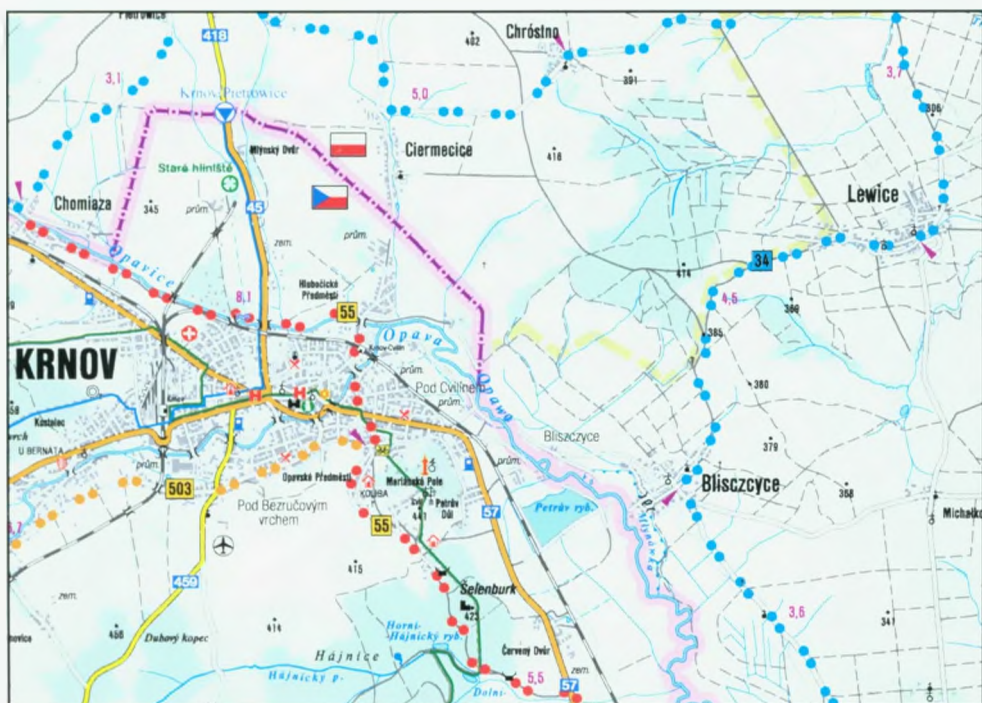
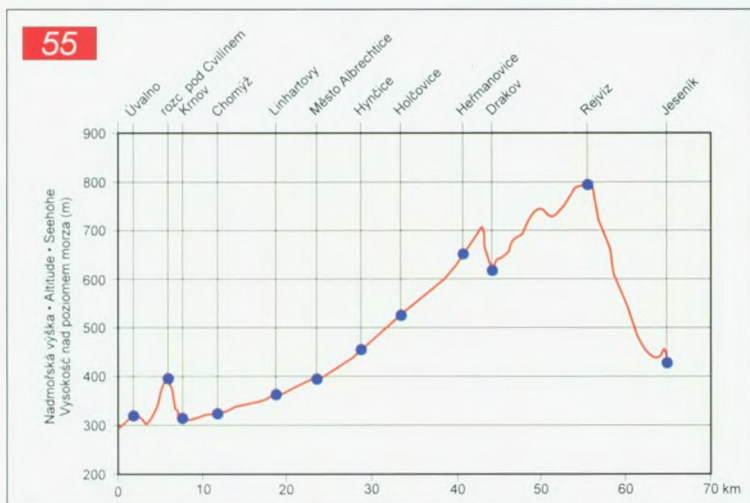
Lärchenwald. Wir fahren an den malerischen Dörfern Dobieszów und Równe mit deutlicher fränkischen Bebauung vorbei, und über landwirtschaftlich ausgenutzten Geländen kommen wir zuerst nach Gołuszowice und dann nach Gadzowice - also zu Dörfern, welche in der Vergangenheit zu den Gütern der Kreuzritter gehörten. In Gadzowice können wir in der nahen Zukunft von dem geplanten Grenzübergang des kleinen Grenzverkehrs Gadzowice - Rusin Gebrauch machen. Wir kommen in die Stadt Głubczyce von der Westseite und bewegen uns entlang des Flusses Psina an einer Parkallee, unterwegs fahren wir an einer in der Sommersaison geöffneten Stadtbadeanstalt mit kulinarischer Basis vorbei und auf den Lokalstraßen gelangen wir zum Marktplatz. Głubczyce sind eine auf dem deutschen Recht im XIII.Jh. gegründete Stadt, die älteste schriftliche Erwähnung über Głubczyce stammt aus dem Jahre 1107. Besondere Aufmerksamkeit sollten wir der Pfarrkirche der Offenbarung der heiligsten Jungfrau Maria schenken, heutzutage eine der ältesten gotischen Kirchen in Polen überhaupt, weiterhin der Kapelle des hl.Fabian und Sebastian aus dem Jahre 1502) diese steht südlich von der Pfarrkirche, sehenswert sind auch die Barockkirche und das Franziskanerkloster, die Schutzmauer mit 9 Basteien aus dem XIII.Jh. umgebaut und auch der Marktplatz in Form eines Quadrantes mit dem Rathhausturm aus dem Jahre 1570. Das reiche gastronomische und Hotelangebot ermöglicht uns, einen längeren Aufenthalt in dieser Stadt zu machen. Wenn wir weiter auf der Trasse Nummer 34 auf einer Lokalstraße in Richtung zum Dorf Pomorzowicki fahren, gelangen wir durch eine Lindenallee, die auch ein Naturdenkmal darstellt, zum (Stadtwäldchen Marysieńka), wo wir einen Zeltplatz und auch das gastronomische Angebot ausnutzen können. Auch das (Stadtwäldchen Marysieńka) steht unter dem Naturschutz. Wenn wir uns weiter auf einer Lokalstraße bewegen, fahren wir über Gebiete mit reicher landwirtschaftlichen Tradition, und wir fahren an den malerischen Dörfern Tarnkowa, Sławoszów, Pomorzowicki und Pomorzowice vorbei. In Pomorzowice lohnt es sich, der Pfarrkirche der Offenbarung des hl.Jan Chrzciel Aufmerksamkeit zu schenken - einem gotisch-renaissance Palastkomplex. Auch in der Höhe von Pomorzowicki können wir das wunderschöne Panorama der Stadt Osoblaha bewundern. Auf einer Lokalstraße entlang der unter dem Naturschutz stehenden Lindenallee gelangen wir nach Klisin. Hier können wir länger anhalten und den umfangreichen Landschaftspark mit unterschiedlichem Waldbestand und einen Barockpalast und auch die Filiakirche der Offenbarung der Erhöhung des hl.Kreuzes bewundern. Weiterhin auf der Radfahrtrasse Nummer 34 kommen wir in die Gemeinde Głogówek und auf der linken Seite erblicken wir die breiten Wiesen des flachen Tals des Flusses Osobłoga, und in der weiteren Perspektive die Höhenhauptmerkmale der Stadt Głogówek. Wir gelangen ins Dorf Raclawice Śląskie.

1. Głubczyce: Farní kostel zrození nejsvětější Panny Marie • kościół parafialny p.w. Narodzin Najświętszej Marii Panny • Parish church of the Birth of Our Lady Mary • Pfarrkirche der Geburt der Jungfrau Maria 2. Bliczzyce: Kaplička • kaplica • shrine • Kapelle 3. Głubczyce: Bašta • obranná zed' - baszta • mury obronne - Turret • city walls - Bastei 4. Głogówek: Zámek • zamek • castle • Schloss 5. Branice: Zámecký parkový komplex • założenie palacowo - parkowe • the palace-park establishment • Palast- und Parkkomplex 6. Pietrowice: Koupaliště • basen • swimming pool • Schwimmbad 7. Głogówek: Kostel františkánů s loretánskou kaplí • kościół franciszkański z kaplicą loretańską • Franciscan church with the Loretan chapel • Franziskanerkirche mit einer Loretankapelle 8. Głogówek: Gotický farní kostel v barokním stylu • gotycki kościół parafialny w stylu barokowym • Gothic parish church in the Baroque style • Gotische Pfarrkirche im Barockstil 9. Głogówek: Radnice • ratusz • Town-Hall • Rathaus 10. Głogówek: Zámecká brána a vězeňská bašta • brama zamkową i baszta więzienna • castle gate and the prison turret • Schloßtor und eine Gefängnisbastei

Trasa č. 55 / Trasa n. 55 / Route no 55 / Radwandenwege Nr. 55

Úvalno - Krnov - Město Albrechtice - Holčovice -
Heřmanovice - Rejvíz - Jeseník

Cyklotrasa č.55 navazuje v Úvalně, prostřednictvím přechodu malého pohraničního styku, v polských Branicích na cyklotrasu č.34. Přes Úvalno, které je pro turisty zajímavé zejména svou kubistickou rozhlednou významného rodáka Hanse Kudlicha a koupalištěm na vrchu Strážišti, pokračuje trasa kolem zříceniny hradu Šelenburk do Krnova. Město Krnov, jehož přirozenou dominantou je barokní poutní kostel sv. Kříže a P. Marie Sedmibolestné na vrchu Cvilín, se může navíc pochlubit renesančním zámekem a náměstím se zachovalými renesančními domy, honosnou novorenesanční radnicí a patrně nejstarší zachovanou stavbou v okrese Bruntál - farním kostelem sv. Benedikta, jehož jádro je z roku 1262. Hradiště u Krnova bylo centrem slovanského kmene Holasici sídlícího zde od 6. st., ke germanizaci oblasti došlo teprve po třicetileté válce. Pro přejezd do Polska lze v Krnově využít mezinárodní hraniční přechod do polských Pietrowic, kterými prochází cyklotrasa č.34. Z Krnova pokračuje trasa proti proudu Opavice, která sloužila po dělení Slezska v r. 1742 jako hraniční řeka mezi Pruskem a Rakousko-Uherskem. Prochází obcí Linhartovy s barokním zámekem s cenným rozsáhlým zámeckým parkem, v němž je umístěno torzo dubu, jehož věk se odhaduje na 850 let. V Městě Albrechticích, které bylo přirozeným centrem německé kolonizace údolí řeky probíhající od konce 12. stol., lze odbočit na cyklotrasu č.6110 směřující na Osoblažsko. Ve městě se zachoval kostel Navštívení Panny Marie z roku 1756 a hodnotný sloup sv. Anny z r. 1719. Z Města Albrechtic vede trasa přes osady Hynčice s místním lapidáriem Eldorado, Hejnov do Holčovic, které bývaly významným centrem evangeliků. Toto období zde připomíná barokní evangelická fara z r. 1785. Významnými památkami jsou v obci dochované domy městského typu z 19. st. Podobně zachovaný ráz mají i domy v Heřmanovicích, které leží na trase vedoucí proti proudu Opavice a které byly vyhlášeny za vesnickou památkovou rezervaci. V Holčovicích se napojuje zelená

BISKUPICE (Bischofswalde)

CZ U křižovatky cest na Biskupice a Piskořov se nachází původní barokní *kaplička* zrestaurovaná v pol. 90. let. **PL** Przy skrzyżowaniu dróg prowadzących do Biskupic oraz Piskorzowa znajduje się przepiękna *kaplica* zrekonstruowana w połowie lat 90-tych. **GB** Located at the cross-roads of the roads to Biskupice and Piskořov there is a charming baroque *shrine*, restored in the middle of the 90s. **D** An der Kreuzung der Straßen nach Biskupice und Piskořov befindet sich eine reizvolle *kapelle* im Barockstil, die in der Mitte der 90. Jahre restauriert wurde.

BOHDANOVICE (Boidensdorf)

CZ Ves založil patrně velehradský klášter, v jeho majetku se připomíná snad již v roce 1230, ze starší zástavby se dochovaly *zemědělské statky* se štitově řazenými obytnými staveními, především dům čp. 2, datovaný 1853 a dům čp. 31 a 32 z poloviny 19. st. : *Kostel sv. Michala* je z roku 1770, zrekonstruován v roce 1806. **PL** Wieś zalozył prawdopodobnie klasztor wielogrodzki, w jego majątku wzmiankowana jest już chyba w roku 1230. Ze starszych zabudowań zachowały się *gospodarstwa rolne* ze uzczytowo szeregowanymi zabudowaniami, przede wszystkim dom nr 2, datowany na rok 1853 oraz domy nr 31 i 32 z połowy XIX-tego wieku; *kościół św. Michala* z roku 1770; jego rekonstrukcja miała miejsce w roku 1806, natomiast w roku 1851 został spalony. **GB** The village was probably founded by the Velehrad monastery, in the property of which it was first mentioned in 1230. Among the old buildings that have been preserved are the *agricultural manors*, with their gabled and aligned residential buildings, particularly house no. 2, dating from 1853 and houses no. 31 and 32 from the middle of the 19th century; *St. Michael's church* from the year 1770, which was reconstructed in 1806, and burnt down in 1851. **D** Das Dorf wurde offensichtlich vom

Kloster Velehrad gegründet, es wurde wahrscheinlich bereits im Jahr 1230 als sein Eigentum erwähnt, von der älteren Bebauung blieben *landwirtschaftliche Güter* mit zum Giebel orientierten Wohngebäuden erhalten, vor allem das Haus Nr. 2, datiert aus dem Jahr 1853 und das Haus Nr. 31 und 32 aus der Mitte des 19. Jh., *St. Michal - Kirche* aus dem Jahr 1770, rekonstruiert im Jahr 1806, abgebrannt im Jahr 1851.

BLISZCZYCE

CZ Obec na řece Opavě, v gmině Branice, s farním *kostelem sv. Kateřiny* zmiňovaném v letopisech již v r. 1430. Současný stav je asi z 16. st. **PL** Wieś położona w gminie Branice nad rzeką Opawą. Warto zobaczyć: *kościół parafialny p. w. św. Katarzyny* wzmiankowany w roku 1430. Obecny zbudowany być może w XVI w. **GB** Bliszczycze village situated in the commune Branice on the river Opava. Worth seeing: *Parish church of St. Katherine* mentioned in the year 1430. The present church could be build in the 14th century. **D** Es ist ein in der Gemeinde Branice am Fluß Opawa gelegenes Dorf. Sehenswert sind: *Pfarrkirche der Offenbarung der hl. Katarina* - erwähnt im Jahre 1430. Die jetzige Kirche wurde wahrscheinlich im XVI. Jh. erbaut.

BOHUŠOV (Füllstein)

CZ Název Fulštejn obec nesla až od roku 1561, do té doby se jmenovala Poříčí. Je uváděna již v roce 1255, v katastru nalezeno sídliště lidu popelnicových polí, v roce 1820 římské mince císařů Aureliána a Trajána. V okolí se nacházejí *bludné balvany*, za železničním přejezdem úzkokolejné tratě *památný strom* dub zimní (obvod kmene 460 cm, výška 22 m). Hřbitovní původně gotický farní *kostel sv. Martina* z období po roce 1250. Archeologický výzkum potvrdil, že tato lokalita sloužila od 13. st. jako místo posledního odpočinku významného rodu Supů z Fulštejna. V interieru je zachován

kamenny renesanční náhrobek z roku 1580 a další tři z počátku 16. st. Po požáru v r. 1800 kostel upraven do nynější podoby včetně zděné věže, kolem kostela ohradni zeď z lomového kamene. V obci kvalitní *sochy P. Marie* z r. 1842 (požární zbrojnice, čp. 109) a *sv. Jana Nepomuckého* (čp. 131). Na návrší směrem na Dolní Povelice *křížová cesta*, ukázka lidové architektury z konce 19. st. Na ostrohu nad říčkou Osoblahou zřícenina rozsáhlého raně gotického *hradu Fulštejn*, slezského typu, postaveného kolem pol. 13. st. Herbortem z Fülme. Za tažení Matyáše Korvína Slezskem v r. -1476 hrad pobořen, později opraven, zcela zpustošen švédskými vojáky na konci třicetileté války. Jádrem je čtvercový palác s nárožními věžemi v tzv. zadním hradu, od nějž je příkopy s mosty oddělen přední hrad a dvě předhradí. Dochovány trosky nadzemního zdiva a především systém vnějšího opevnění s mohutnými valy a soustavou příkopů. V obci je od roku 1998 místní *muzeum* a v budově Obecního úřadu *turistické informační centrum*. U obecního rybníka *tábořiště* s chatkami a možností stanování a *rybolovu*. ^(PL) Nazvě Fulsztyn nosí gmina dopiero od roku 1561, poprzednio nazywała się Porzecze, wzmiankowana jest już w roku 1255, w katastrze znaleziono osadę ludności pół popielnicowach, w roku 1820 monety rzymskie cesarzy Aureliana oraz Trojana. W okolicy *głazy narzutowe*, za przejazdem kolei wąskotorowej *pomnik przyrody* dęb zimowy (obwód pnia 460 cm, wysokość 22 m). Cmentarny, pierwotnie gotycki *kościół parafialny św. Marcina* z roku 1250. Badania archeologiczne potwierdziły, iż miejscowość ta służyła od XIII-tego stulecia jako miejsce ostatniego odpoczynku znaczącego rodu Sępów z Fulsztyna, we wnętrzu znajduje się renesansowy nagrobek z kamienia z roku 1580 i trzy dalsze z początku XVI-tego stulecia. Po pożarze w roku 1800 został zrekonstruowany do dzisiejszej postaci włącznie z murowaną wieżą, wokół kościoła znajduje się mur grodzący z kamienia łomowego. W gminie tej znajdują się również wartościowe *figury Panny Marii* z roku 1842 (straż pożarna nr

109) oraz *św. Jana Nepomucyna* (nr 131). Na wzniesieniu w kierunku do Powielice Dolnych *droga krzyżowa*, przykład architektury ludowej z końca XIX-tego stulecia. Na stromym cyplu nad rzeką Osoblągą znajdują się ruiny rozległego wczesnogotyckiego *grodu Fulsztyna*, śląskiego typu, zbudowanego w połowie XIII-tego stulecia przez Herborta z Fülme. W czasie wyprawy Mateusza Korwina po Śląsk w roku 1476 doszło do częściowego zniszczenia grodu, później do rekonstrukcji, natomiast pod koniec wojny trzydziestoletniej gród został całkiem spustoszony przez wojska szwedzkie. Elementem centralnym jest kwadratowy pałac z wieżami rogowymi w tzw. tylnym grodzie, pomiędzy nim a grodem przednim i 2 przedgrodziami znajdują się fosy z mostami. Zachowały się resztki muru nadziemnego, częściowo zniszczone destrukcją a przede wszystkim systemem zewnętrznej fortyfikacji z potężnymi wałami oraz zestawem rowów. W gminie znajduje się od roku 1998 miejscowe *muzeum* a w budynku urzędu gminnego *turystyczne centrum informacyjne*. Nad miejscowym stawem znajduje się *pole biwakowe* z domkami campingowymi, istnieje możliwość *polowu ryb* w stawie. ^(GB) The village bore the name Fulštejn from the year 1561; before that it was called Pořiči, and had already been mentioned in the year 1255. Discovered in its land register was an inhabited settlement the ash-field people, and in the year 1820 Roman coins of the Emperors Aurelius and Traianus were found. In the vicinity errant stones were found and located behind the narrow-gauge railway crossing there is a *memorial tree*, a durmast oak (trunk diameter 460 cm, height 22 m). The originally gothic graveyard parish *church of st. Martin* from the period after the year 1250. Archaeological research has proven that this area served as the final resting place of the famous house of Sup of Fulštejn, located in the interior is a Renaissance stone tombstone from the year 1580 and three others from the beginning of the 16th century. After a great fire in the year 1800, it was

modified to its current appearance, including the walled tower. Located behind the church is an enclosing wall made of quarry stone. In the village are the high-quality *statues of the Virgin Mary* from the year 1842 (fire station no. 109) and of *St. Jan Nepomuk* (no. 131). On the knoll in the direction of Dolní Povelice is a *Station of the Cross*, an example of folk architecture from the end of the 19th century. On an outcropping above the Osoblaha brook are the ruins of the large, early-gothic *castle Fulštejn*, of Silesian type, built around the middle of the 13th century by Herbort of Fülme. During the campaign of Matthias Corvinus through Silesia in the year 1476, the castle was damaged, later it was repaired and totally destroyed by Swedish soldiers at the end of the Thirty Years' War. The core consists of a square palace with a corner tower in the so-called back castle, and moats with bridges divide this part from the front castle and two front parts of the castle. Nowadays you can find the remnants of above-ground walls, partly destroyed by scattering and mainly a system of outer entrenchment with great mounds and a system of moats. A local *museum* was established in the village in the year 1998 and in the building of the Municipal Authorities is a *tourist information centre*. Near the village pond is a campsite with cottages and possibilities for *camping* and *fishing*. (D) Den Namen Fulštejn trug die Gemeinde erst seit dem Jahr 1561, bis zu der Zeit hieß sie Pooieř und wurde schon im Jahr 1255 erwähnt, im Kataster wurde eine Siedlung des Volks der Aschenfelder entdeckt, im Jahr 1820 wurden römische Münzen der Kaiser Aurelius und Trajan gefunden. In der Umgebung befinden sich erratische Blöcke, hinter dem Bahnübergang der Schmalspurbahn: *Gedenkbaum* die Roteiche (Umfang des Baumstammes 460 cm, Höhe 22 m). Die Friedhofs-, ursprünglich gotische *St. Martin-Pfarrkirche* aus der Zeit nach dem Jahr 1250. Die archäologische Forschung hat bestätigt, dass diese Örtlichkeit seit dem 13. Jh. als letzte Ruhestätte des bedeutenden Geschlechts Sup von Fulštejn diente, im

Interieur ein Renaissancegrabstein aus dem Jahr 1580 und drei andere aus dem Anfang des 16. Jh. Nach dem Brand im Jahr 1800 wurde sie zur heutigen Form inklusive des gemauerten Turms umgebaut, um die Kirche herum eine Umfassungsmauer aus einem Steinbruch. In der Gemeinde *Statuen der Jungfrau Maria* einer guten Erhaltung aus dem Jahr 1842 (Spritzenhaus, Nr. 109) und von *hl. Jan Nepomuk* (Nr. 131). Auf der Anhöhe in Richtung Dolní Povelice - ein *Kreuzweg*, ein Beispiel der Volksarchitektur vom Ende des 19. Jh. Auf der Landzunge über dem kleinen Fluss Osoblaha - eine Ruine der ausgedehnten frühgotischen *Burg Fulštejn*, einer schlesischen Form, gebaut in der Mitte des 13. Jh. von Herbort von Fülme. Beim Feldzug von Matyáš Korvin durch Schlesien im J. 1476 wurde die Burg teilweise zerstört, später rekonstruiert, von schwedischen Soldaten zu Ende des dreißigjährigen Krieges ganz verwüstet. Den Kern bildet ein viereckiger Palast mit Ecktürmen in der sog. Hinteren Burg, von dem durch Gräben mit Brücken die vordere Burg und zwei Vorburgen getrennt sind. Erhalten blieben Ruinen des oberirdischen Mauerwerks, teilweise durch die Zerstörung verstreut und vor allem das System der Außenbefestigung mit den gewaltigen Schanzen und einem Grabensystem. In der Gemeinde gibt es seit dem Jahr 1998 das hiesige *museum* und im Gebäude des Gemeindeamts befindet sich ein *Informationszentrum* für Touristen. Beim Gemeindeteich gibt es einen *Lagerplatz* mit Hütten, mit der Möglichkeit des Zeltens und *Fischfangs*.

BRANICE

(CZ) Obec se nachází nad řekou Opavice. První písemná zmínka o vsi Branice pochází z roku 1278. Obec vedla obchodní cesta na Moravu. Branice mohou znamenat "Malou bránu" nebo "Braný majetek". V obci se nachází novogotický farní *kostel Nanebevzetí P. Marie* a hodnotná kamenná *socha sv. Jana Nepomuckého* z r. 1801. V *léčebném areálu* se nachází nemocnice pro nervově a psychicky nemocné založená

biskupem olomouckým Josefem Marinem Nathanem na zač. 20. st. Centrem areálu se stal kostel vybudovaný v r. 1932 na místě starší stavby, ze které se dochovala mozaika svaté rodiny v apsidě. Park pro pacienty se rozkládá nad hraniční řekou Opavou. ^(FL) Wieß gminna położona nad rzeką Opawą. Wzmianka źródłowa pisana o wsi Branicz pochodzi z roku 1278. Branice może oznaczać "Mała Brama" albo "Własność Brana". Prowadził tedy szlak handlowy do Moraw. Warto zobaczyć: *kościół parafialny p. w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryii Panny* - neogotycki; *figurę św. Jana Nepomucyna* - kamienną, wykonaną w roku 1801; *kompleks leczniczy* Samodzielnego Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. ks. Bb. Józefa Nathana. Wybudowany na początku XX w. Fundatorem był Biskup Sufragan Ołomuniecki Józef Martin Nathan. Sercem fundacji stał się wzniesiony w roku 1932 na terenie szpitala kościół wzorowany na starożytnych bazylikach chrześcijańskich. W absydzie świątyni umieszczona została mozaika ukazująca świętą rodzinę. *Założenie palacowo - parkowe* - położone nad graniczną rzeką Opawa, zakupione w roku 1903 przez Biskupa Sufragana Ołomunieckiego Józefa Martina Nathana, który przeniósł tam część zakładu dla podopiecznych. ^(GB) Communal village situated by the river Opawa. Written mention about the village Branice dates back to 1278. Branice can mean either 'Small Gate' or 'Possession Taken'. The trade route up to Moravia ran through this area. Worth seeing: *Parish church of Assumption of Our Lady Mary* - Neo-Gothic; *Figure of St. John Nepomucyn* - stone, made in 1801; *Healing complex* - the Rev. Bishop Joseph Natan's Independent Provincial Hospital for the nervous and mentally ill. It was built at the beginning of the 20th c. The founder was Bishop Joseph Martin Nathan. The church raised in 1932 on the territory of the hospital and having an ancient Christian basilicas as the example, became the heart of the foundation. There was a mosaic of the Holy Family placed in the apse of the temple. *Pal-*

ace -park establishment - situated on the border river Opava was purchased in 1903 by the Olomouc bishop Joseph Martin Nathan who moved here the part of the institute for the charged. ^(D) Es ist ein am Fluß Opawa gelegenes Gemeindedorf. Die erste geschriebene Quellenerwähnung über das Dorf Branicz stammt aus dem Jahre 1278. Branice bedeutet entweder "ein kleines Tor" oder "Genommenes Eigentum". Durch diese Gegend führte einst der Handelsweg in Richtung nach Mähren. Sehenswert sind: *Pfarrkirche der Himmelfahrt der heiligsten Jungfrau Maria* - neugotisch; *Statue des hl. Jan Nepomucky* - gefertigt aus Stein im Jahre 1801; *Heilkomplex* - des selbständigen Woiwodschafskrankenhauses für die Nerven- und Psychischkranken des Namens des Priesters Joseph Nathan. Dieser Komplex wurde am Anfang des XX. Jh. erbaut. Stifter dieses Komplexes war der Olmützer Weihbischof Joseph Martin Nathan. Zum Herzen dieser Stiftung wurde die im Jahre 1932 auf dem Gebiet des Krankenhauses nach dem Muster der altertümlichen christlichen Basiliken erbaute Kirche. In der Apsis des Gotteshauses wurde eine die heilige Familie zeigende Mosaik untergebracht. *Palast- und Parkkomplex* - gelegen am Grenzfluß Opawa, wurde im Jahre 1903 vom Olmützer Weihbischof Joseph Martin Nathan abgekauft, der hier einen Teil der Anstalt für seine Schützlingen versetzt hat.

BRANTICE (Brandsdorf)

^(CZ) Poprvé se připomínají v roce 1377 jako léno krnovského knížete. U řeky Opavy se nachází renesanční *zámek*, barokně upravovaný, v posledních letech generální oprava pro potřeby skladu zdrav. materiálu. Jedná se o trojkřídlý jednopatrový objekt obklopený anglickým parkem s rozlohou 2,5 ha a s barokní *sochou Herkula* s vázami z roku 1709. U mostu přes řeku *socha sv. Jana Nepomuckého* z konce 18. st. V obci se dále nachází *kostel Nanebevzetí P. Marie* s kamennou ohradní zdí, jednolodní, v jádře renesanční objekt z roku 1593, v roce 1784 barokizován. Archeologický výzkum v r.

1999 odhalil základy kvadratického presbytáře z 13. st., který byl v 16. st. stržen. Z této doby je i část dnešního zdíva, u kostela barokní fara z 2. pol. 18. st. se starším jádrem. Lokalita osídlena již ve 4. - 5. st. během stěhování národů a později též v raném středověku. (PL) Po raz pierwszy przypominane w roku 1377 jako lenno księcia krnowskiego. **Zamek** - zbudowany nad rzeką Opawą obok twierdzy, która została zburzona w 70-tych latach XVI-tego stulecia (na portalu zostały umieszczone inicjały budowniczego oraz rok 1576), renesansowy, urządzony później w stylu barokowym, w ostatnich latach przebiegł generalny remont w celu potrzeb magazynu materiału zdrowotnego, trójskrzydłowy jednopiętrowy obiekt otoczony angielskim parkiem o powierzchni 2,5 ha oraz **figura barokową Herkulesa** z wazonami z roku 1709, na moście przez rzekę znajduje się **figura św. Jana Niepomucyna** z końca XVIII-tego stulecia. **Kościół Wniebowzięcia Panny Marii** z kamiennym murem grodzącym jest jednonawowym w stylu renesansowym obiektem z roku 1593. Badania archeologiczne w roku 1999 odkryły fundamenty kwadratowego prezbiterium z XIII-tego stulecia, które zostało zburzone w XVI-tym stuleciu, z tego też okresu jest również część dzisiejszego muru, przy kościele znajduje się probostwo barokowe z drugiej połowy XVIII-tego stulecia w jeszcze starszym stylu. Miejscowość została zasiedlona już w IV-V-tym wieku podczas wędrówki ludów a później również we wczesnym średniowieczu. (GB) First mentioned in the year 1377 as the fief of the Duke of Krnov. **Chateau** - built on a bank of the Opava river next to a fortified settlement destroyed in the 1670s (inscribed on the portal are the initials of the builder and the year 1576), renaissance, baroque furnishings, in recent years the chateau has undergone a general reconstruction as a storage room for medical equipment, the three-wing, one-floor building is surrounded by an English park with an area of 2.5 ha and with a baroque **statue of Hercules** with vases from the year 1709. Located on the bridge across

the river is a **statue of St. Jan Nepomucký** from the end of the 18th century. **Church of the Assumption of the Blessed Virgin** with a stone enclosing wall, has one nave, its base is Renaissance from the year 1593, the baroque design was introduced in the year 1784. Archaeological research in 1999 uncovered the foundation of a quadratic presbytery from the 13th century, which was destroyed in the 16th century. Part of the existing wall dates from that time. Next to the church is a Baroque rectory from the second half of the 18th century with an older core. The area was first settled in the 4th and 5th centuries during the migration of peoples and later in the early Middle Ages. (D) Zum ersten Mal wurde sie im Jahr 1377 als Lehen des Krnover Fürsten erwähnt. **Das Schloss** - gebaut am Fluss Opava/Troppau neben der in den 70er Jahren des 16. Jh. eingegangenen Festung (auf dem Portal gibt es Initialen des Bauherrn und die Zeitrechnung 1576), im Renaissancestil, im Barockstil hergerichtet, in den letzten Jahren eine Generalreparatur zum Zwecke der Lagerung von Krankenbedarf, ein einstöckiges dreiflügeliges Objekt, umgeben von einem englischen Park mit einer Fläche von 2,5 ha und einer barocken **Herkules-Statue** mit Vasen aus dem Jahr 1709, auf der Brücke über den Fluss eine **St. Jan Nepomucký - Statue** vom Ende des 18. Jh. **Die Kirche der Maria Himmelfahrt** mit einer Umfassungsmauer aus Stein hat nur ein Schiff, im Kern ein Renaissanceobjekt aus dem Jahr 1593, im Jahr 1784 im Barockstil umgebaut, die archäologische Forschung aus dem J. 1999 entdeckte Fundamente vom quadratischen Presbyter aus dem 13. Jh., der im 16. Jh. niedergerissen wurde, aus dieser Zeit stammt auch ein Teil des heutigen Mauerwerks, an der Kirche befindet sich eine barocke Pfarre aus der 2. Hälfte des 18. Jh. mit einem älteren Kern. Die Örtlichkeit wurde bereits im 4. - 5. Jh. während der Völkerwanderung und später ebenfalls im frühen Mittelalter besiedelt.

CIERMIECICE

(CZ) Pohraniční vesnice se rozkládá v úzkém

a hlubokém údolí, v sousedství města Krnova, s nímž byla po staletí administrativně i ekonomicky spojena. Pohraniční osadou se Ciermęcice staly v roce 1742 po dělení Slezska. První písemná zmínka o vesnici Tyrmancz pochází z roku 1377. Historickou zajímavostí je skutečnost, že v této malé vesničce ukryté mezi kopci měl v roce 1779 po nějakou dobu přibýtek nástupce trůnu, pozdější pruský král Fridrich Vilém II. **(PL)** Wieś przygraniczna położona w gminie Głubczyce, wciśnięta w wąską i głęboką dolinę, położoną tuż na przedmieściu miasta Krnov. Przez całe stulecia administracyjnie i gospodarczo związana była z tym miastem. Osadą przygraniczną Ciermęcice stały się w roku 1742. Wzmianka pisana o wsi Tyrmancz pochodzi z roku 1377. Jako ciekawostkę historyczną można podać fakt, iż w tej maleńkiej, zagubionej wśród wzgórz wiosce miał przez pewien czas w roku 1779 kwaterę następca tronu, późniejszy pruski Fryderyk Wilhelm II. **(GB)** Border village in the commune Głubczyce, squeezed into a narrow and deep valley, right on the outskirts of the town Krnov. Over centuries it has been connected with this town both administratively and economically. Ciermęcice became a border settlement in 1742. The mention written about the village Tyrmancz is from 1377. Historically interesting is the fact that in this small village remote among the hills there had a lodgings, for some time in 1779, the heir to the throne, the latter Prussian Frideric Wilhelm II. **(D)** Ein Grenzdorf, gelegen in der Gemeinde Głubczyce. Dieses Dorf ist im tiefen und schmalen Dorf ganz am Rand von Krnov versteckt. Jahrhunderte lang war das Dorf administrativ und wirtschaftlich mit der Stadt Krnov verbunden. Im Jahre 1742 wurden Ciermęcice zu einer Grenzztschaft. Die schriftliche Erwähnung über das Dorf Tyrmancz stammt aus dem Jahre 1377. Eine historische Besonderheit ist die Tatsache, daß in diesem kleinen Bergdorf eine Zeit im Jahre 1779 der spätere preußische Thronfolger Friedrich Wilhelm II. ortete.

DOBIESZÓW

(CZ) Obec se nachází v gmině Głubczyce. První písemná zmínka o vesnici Dobesowy pochází z roku 1283. **(PL)** Wieś w gminie Głubczyce. Wzmianka pisana o tej wsi Dobesowy pochodzi z roku 1283. **(GB)** Village in the community Głubczyce. Written mention about the village Dobesowy is from 1283. **(D)** Es ist ein in der Gemeinde Głubczyce gelegenes Dorf. Die erste geschriebene Erwähnung über das Dorf Dobesowy stammt aus dem Jahre 1283.

DOLNÍ POVELICE (Nieder Paulowitz)

(CZ) Ves uváděna r. 1267 jako biskupské léno (podobně jim byly i ostatní panství Osoblažska), prvními leníky byli Fulštejnové, pak Sedlníci z Choltic, kteří přišli o svůj majetek v pobělohorských konfiskacích. Od r. 1720 patřilo panství Hodicům, kteří si ovšem za své sídlo zvolili Slezské Rudoltice a renesanční zámek postavený Sedlníckými na místě původní tvrze postupně chátral, až byl v r. 1965 zdemolován. V okolí bývaly dříve velké rybníky. Nad bývalým Kobernským mlýnem zaujme **památný strom** dub letní (obvod kmene 450 cm, výška 26 m). **(PL)** Wieś przypominana jest w roku 1267 jako lenno biskupskie (sytuacja wyglądała podobnie również z pozostałymi dobrami Osobłoska), pierwszymi lennikami był ród Fulsztynów, później Siedlniczni z Choltyc, którzy utracili swój majątek w ramach konfiskacji pobiałogórskiej, od roku 1720 dobra te należały Hodycom, którzy za swoją siedzibę obrali sobie Rudoltyce Śląskie i zamek renesansowy zbudowany rodem Siedlnicznych w miejscu pierwotnej twierdzy. Zamek ten stopniowo upadał, aż w roku 1965 doszło do jego zdemolowania. w okolicy znajdowały się wcześniej duże stawy, nad dawnym młynem Koberńskim jest **pomnik przyrody** dąb letni (obwód pnia wynosi 450 cm, wysokość 26 m). **(GB)** The village was mentioned in the year 1276 as an episcopal fief (like other estates of Osoblažsko), the first feudal beneficiaries were the Fulštejn family, then the Sedlnięti from Choltice, who lost their property in the

period after the Battle of the White Mountain, and from the year 1720 the estate was owned by the Hodicovi family, who chose Slezské Rudoltice as their family seat, and the Renaissance chateau built by Sedlničti family on the site of the original fortified settlement gradually became dilapidated until the year 1965 when it was demolished. In the vicinity there used to be large ponds, situated above the former Kober water mill is a *memorial tree*, an English oak (trunk diameter 450 cm, height 26 m). (D) Das Dorf im Jahr 1267 als Bischofslehen angeführt (ähnlich waren ebenfalls die anderen Osoblažskoer Herrschaften), die ersten Lehensmänner waren Fulštejner, dann die Sedlnickýer von Choltice, die um ihr Eigentum während der Konfiskationszeit nach der Schlacht am Weißen Berge kamen, seit dem J. 1720 gehörte die Herrschaft den Hodicern, die allerdings die schlesische Rudoltice für ihren Sitz wählten und das von den Sedlnickýer an der Stelle der ursprünglichen Festung gebaute Renaissanceschloss wurde allmählich baufällig, bis es im J. 1965 demoliert wurde, in der Umgebung waren früher große Teiche, über der ehemaligen Koberner Mühle steht ein *Gedenkbaum*, eine Roteiche (Umfang des Baumstammes 450 cm, Höhe 26 m).

DRAKOV (Drachenburg)

(CZ) Opevnění s krátkou existencí nacházející se 3 km jižně od Heřmanovic a zbudované snad ve 14. st. Na uměle srovnané plošině 22 x 8 m se dochovaly nepatrné zbytky kamenného zdiva kladeného na maltu, tenká vrstva uhlíků dokládá zánik opevnění požárem. Při lesní cestě z Vrbna na Rejvíz se zachovaly zbytky staré *dřevouhelné vysoké pece*, která je mimořádně hodnotnou technickou památkou z r. 1807, zanikla asi v průběhu 20. - tých nebo 30. - tých let 19. st. Přimo na břehu potoka lze nalézt *barevnou strusku*. (PL) Trzy km na południe od Heřmanovic, fortyfikacja zbudowana prawdopodobnie w XVI-tym stuleciu na sztucznie wyrównanej powierzchni 22 x 8 m, zachowały się nieliczne resztki obmuru kamiennego

kladzionego na zaprawę murarską, cieniutka wartswa węgla świadczy o zniszczeniu fortyfikacji w skutek pożaru. Przy drodze leśnej prowadzącej z Vrbna do Rejvíz zachowały się resztki starego *wielkiego pieca opalanego drewnianym węglem*, który jest wyjątkowym wartościowym zabytkiem techniki z roku 1807, do jego likwidacji doszło prawdopodobnie w 20-tych lub 30-tych latach XIX-tego stulecia. Bezpośrednio nad brzegiem potoku można znaleźć *kolorowy żužel*. (GB) Three km to the south of Heřmanovice, a fortification with a short existence, built probably in the 14th century on an artificially levelled area 22 x 8 m, the only remains are the slight remnants of the stone wall, which were laid on mortar, a thin layer coal proves the end of the fortification by fire. Preserved near the forest lane from Vrbno to Rejvíz are the remnants of an old *wooden coal blast furnace*, which is an extraordinarily valuable technical monument from the year 1807, and which was destroyed during the 1820s or 1830s. It is still possible to find *colourful slag* directly on the banks of the brook. (D) Drei km südlich von Heřmanovice, eine Befestigung mit einer kurzen Existenz, gebaut vielleicht im 14. Jh., auf einer künstlich planierten Fläche von 22 x 8 m blieben geringe Reste vom auf Mörtel gelegten Steinmauerwerk erhalten, eine dünne Schicht von Verkohlungen beweist den Untergang der Befestigung durch einen Brand. An der Waldstraße aus Vrbno nach Rejvíz wurden Reste eines alten *Ofens für Holzkohle* entdeckt, der ein außergewöhnlich wertvolles technisches Denkmal aus dem Jahr 1807 ist, er ging etwa im Verlaufe der 20 - 30er Jahren des 19. Jh. ein. Direkt am Bachufer kann man die *bunte Schlacke* finden.

DZIERŻYSLAWICE

(CZ) Vesnice rozkládající se v gmině Głogówek, v údolí řeky Osoblahy. První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1321. V centru vesnice se nachází historicky hodnotná *kaple*, která byla pravděpodobně postavena v místech pradávno kostela. Na okolních polích jsou zdokumentována

archeologická naleziště, která dokládají pobyt člověka na tomto území již před 5 500 lety. **(PL)** Wieś położona w gminie Głogówek w dolinie rzeki Osobłogi. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z roku 1321. Warto zobaczyć: W centrum wsi zabytkową **kaplicę** wzniesioną najprawdopodobniej w miejscu starodawnego kościoła. Na okolicznych polach znajdują się **utnutywae**

stanowiska archeologiczne dowodzące o pobycie na tych ziemiach człowieka już 5,5 tysiąca lat temu.

(GB) Village in Głogówek commune in the valley of the river Osobłogi. First mention about the village is from 1321. Worth seeing: In the centre of the village there is an antique **chapel**, built probably on the place of the ancient church. There are the documented **archaeological positions** on the surrounding fields which prove that men lived here already 5,5 thousand years ago. **(D)** Es ist ein in der Gemeinde Głogówek im Tal des Flusses Osobłoga gelegenes Dorf. Die erste schriftliche Erwähnung über das Dorf stammt aus dem Jahre 1321. Sehenswert ist: im Dorfzentrum unter Denkmalschutz stehende **Kapelle** - erbaut wahrscheinlich an der Stelle der uralten Kirche. Auf den Fäldern in dieser Umgebung befinden sich dokumentierte **archeologische Funde**, die den Menschaufenthalt auf diesem Gebiet schon vor 5,5 tausend Jahren belegen.

DZIERŻKOWICE

(CZ) Obec se nachází v gmině Branice. První písemná zmínka o vesnici Driscoviz pochází z roku 1270. **(PL)** Wieś położona w gminie Branice. Pierwsza wzmianka źródłowa pisana o wsi Driscoviz pochodzi z roku 1270.

(GB) Village situated in the commune Branice. First mention, based on authority, written about the village Driscovitz is from 1270. **(D)** Es ist ein in der Gemeinde Branice gelegenes Dorf. Die erste schriftliche Quellenerwähnung über das Dorf Driscoviz stammt aus dem Jahre 1270.

GADZOWICE

(CZ) Obec se nachází v gmině Głubczyce. Vesnice patřila v minulosti křižákům.

Pozůstatkem z dob křižáků je **komplex královského majetku** s vnějším opevněním.

(PL) Wieś w gminie Głubczyce. Wieś w przeszłości należała do dóbr krzyżackich. Pozostałością po Krzyżakach był **kompleks dóbr królewskich** z folwarkiem. **(GB)** Village in Głubczyce commune. In the past the village belonged to the Knights of the Cross values. The remnant of their living here is a **complex of royal estates** with the grange.

(D) Es ist ein in der Gemeinde Głubczyce gelegenes Dorf. Das Dorf gehörte in der Vergangenheit zu den Gütern der Kreuzritter. Das Überbleibsel nach den Kreuzrittern ist **der Komplex der Königsgüter** mit einem Gutshof.

GŁOGÓWEK

(CZ) Město se nachází na pravém břehu řeky Osoblahy. První písemná zmínka o Głogówku se objevuje v ruských pramenech v roce 1076. Za svůj název vděčí město kdysi hojně rostoucím šipkovým keřům. Městská práva obdržel Głogówek v roce 1275 jako privilegium jednoho z opolských Piastů. Ve městě se nachází barokní farní **kostel sv. Apoštola Bartoloměje a kostel s klášteřem Františkánů**, pocházející z 13. st. **Kaple Loretánská** v komplexu kostela byla postavena v roce 1630 jako replika domku Matky Boží, který se nachází v Loretto. Historickou zajímavostí je pobyt polského krále Jana Kazimíra (od 17. 10. 1655 do 18. 12. 1655) na místním **zámku**, kde nalezl útočiště během loupežných výprav švédských vojsk a tak učinil z města hlavní město Polska. Na zámku svého času pobýval rovněž významný německý skladatel **Ludvik van Beeethoven**, který zde pracoval nad zakončením IV. symfonie B-dur, op. 60. Chloubou náměstí je **radnice** postavená v r. 1608, sídlo místní samosprávy. Jedinou zachovalou městskou bránou je **Zámecká brána**. U ní se nachází strážní bašta, která je v současné době sídlem regionálního **muzea**. Zajímavá je i místní čtvrť **Wielkie Oracze**, která tvoří velmi dobře zachovaný komplex. **(PL)** Miasto leżące nad prawym brzegiem Osobłogi. Pierwsza wzmianka pisana o Głogówku pojawia się w źródłach

ruskich w roku 1076. Nazwę swoją zawdzięcza miasto rosnącym tu ongiś bujnie krzewom głogu. Prawa miejskie otrzymał Głogówek w roku 1275 mocą przywileju jednego z opolskich piastów. Warto zobaczyć: kościół *parafialny p. w. św. Bartłomieja Apostoła* w stylu barokowym; *kościół z klasztorem Franciszkanów*, pochodzący XIII wieku - w obrębie kościoła *Kaplica Loretńska* wybudowana w roku 1630 i stanowiąca replikę domku Matki Boskiej mieszczącego się w Loretto (ongiś oddzielny obiekt, na wskutek rozbudowy kościoła franciszkanów został wchłonięty w obręb świątyni); *założenie parkowo - zamkowe* w zabudowaniach zamkowych, w czasie najazdów szwedzkich znalazł schronienie (od 17. 10. 1655 do 18. 12. 1655 roku) król polski Jan Kazimierz, nadając tym samym miastu rangę stolicy Polski. Na zamku gościł również wybitny niemiecki kompozytor *Ludwik Van Beeethoven*, tutaj pracował nad ukończeniem IV symfonii B-dur, op. 60; *ratusz* zniesiony w roku 1608 - ozdoba rynku miasta, siedziba władz samorządowych, *bramę zamkową* - jedyną zachowaną bramę miejską. Przylegająca do bramy baszta więziennie-strażnicza jest obecnie siedzibą muzeum regionalnego; dzielnicę *Wielkie Oracze* - uporządkowane, dobrze zachowane założenie przestrzenne. (GB) Town on the right bank of Obobłogi. First written mention about Głogówek can be found in the Russian sources from 1076. It was given such a name because hawthorn was luxuriantly growing here in the past. In 1275 Głogówek was given the urban rights on the strenght of the privilege of one of the Piasts from Opole. Worth seeing: *Parish church of the apostle Bartholomew* in the Baroque style; *Church with the Franciscan monastery*, dating back to 13th c. - within the church there is a *Loretal Chapel* built in 1630, which is a replica of God's Mother house in Loretto, used to be a separate building. Because of the extending of the Franciscan church, it is now within the temple limits; *Palace park establishment* in palace buildings, Polish king John Casimirus found shelter here from 17th October 1655

till 18th December 1655 during the Sweedish invasion, and gave it a rank of the Polish capital. Famous German composer *Ludvig van Beethoven* was engaged here upon the ending of the 4th Symphony B-dur, op. 60; *Town hall* from 1608 - pride of the town marketplace, seat of the council authorities. *Palace gate* - the only preserved town gate. The prison-guarding turret is a seat of the local museum at present; Quarter *Wielkie Oracze* - set in order, well preserved spacial establishment. (D) Diese Stadt befindet sich am rechten Ufer des Flusses Osobłoga. Die Stadtrechte bekam Głogówek im Jahre 1275 kraft des Privilegs des Fürsten Władysław Opolski aus dem Piastengeschlecht. Sehenswert sind: *Pfarrkirche der Offenbarung des hl. Apostel Bartholomäus* im Barockstil; *Kirche mit Franziskanerkloster* - stammt aus dem XIII. Jh. Innerhalb der Kirche wurde im Jahre 1630 die *Loretaner Kapelle* erbaut. Diese ist Replik des Hauses Mutter Gottes in Loretto. (Einst war es selbständiges Objekt, infolge des Ausbaues der Franziskanerkirche wurde sie zum Bestandteil des Heiligtums.); *Park-Schloßkomplex* innerhalb der Schloßbauten - während der Einfälle der schwedischen Truppen fand hier (Im Zeitraum von 17. 10. 1655 bis 18. 12. 1655) Zuflucht polnischer König Jan Kazimierz, welcher diese Stadt zur Hauptstadt Polens erhoben hat. Im Schloß weilte gewisse Zeit auch der weltberühmte deutsche Komponist Ludwig van Beethoven. Er arbeitete hier an der Beendigung der IV. Symphonie B-dur, Bearb. 60; *Rathaus* erbaut im Jahre 1608 - Stolz des Marktplatzes. Sitz der Selbstverwaltungsregierungen; *Schloßtor* - das einzig erhaltene Stadttor. Die Gefängnisbastei am Tor ist zur Zeit Sitz des Regionalmuseums. Stadtviertel *Wielkie Oracze* - es handelt sich um einen geordneten, gut erhaltenen Raumkomplex.

GLUBCZYCE

(CZ) Sidlo gminy. Město se nachází nad řekou Psína, bylo založeno na magdeburském právu v 13. st. (kolem roku 1265). První písemná zmínka o Glubčycích

jako o vesnické osadě pochází z roku 1107 - poukazuje na lokalitu Glubicich a je zapsána v "Knize dobrodějství vůči olomouckému kostelu". Ve městě se nachází farní **kostel Narození P. Marie** z 2. poloviny 13. st., dnes jeden z nejstarších gotických kostelů v Polsku, a **kaple sv. Fabiána a Sebastiana** z roku 1501 (nachází se jižně od farního kostela). Zajímavou památkou je barokní **kostel sv. Isidora a Ferdinanda a klášter františkánů** z 2. poloviny 13. st. (tento byl darem posledního knížete - Přemysla Glubczyckého Jana Zbožného v roce 1448). Několik let po založení navštívil klášter Jan Kapistran františkánský z Asisi, který byl v roce 1700 uznán svatým. Dalšími zajímavostmi jsou **kostel na ulici Soběského** z 2. poloviny 13. století, **obránná zed's** 9 baštami z 2. poloviny 13. st. (přestavěna v 14. až 16. st.), jejíž nejzachovalejší část s baštou se nachází na Poštovní ulici. **Náměstí** má čtvrtkruhový půdorys s radniční věží z roku 1570. Hodnotná je rovněž **socha P. Marie** z roku 1738. **Lesopark** "Lesík Maryšenka" obdrželi obyvatelé Glubczyc v roce 1265 od českého krále Přemysla Otakara II. V současné době je to chráněná krajinná oblast o rozloze 1597,5 ha. ^(P) Siedziba władz samorządowych. Miasto położone nad rzeką Psiną. Miasto założone na prawie magdeburskim w XIII w (około 1265 roku). Pierwsza wzmianka o Glubczycach jako osadzie wiejskiej pochodzi z roku 1107 - mówi o miejscowości Glubicich i jest zapisana w "Księdze Dobrodziejstwa wobec Kościoła Ołomunieckiego". Warto zobaczyć: **kościół parafialny p. w. Narodzin Najświętszej Marii Panny** z II połowy XIII w, dziś jeden z najstarszych w Polsce kościołów gotyckich; **kaplicę św. św. Fabiana i Sebastiana** z roku 1501 (usytuowana na południe od kościoła parafialnego), barokowy **kościół p. w. św. Idziego i Fernandyna** i **klasztor Franciszkanów** z II połowy XVIII w (podarowany przez ostatniego księcia - Przemysła Glubczyckiego Jana Pobożnego w roku 1448). Kilka lat później klasztor był wizytowany przez Jana Kapistrana z klasztoru franciszkańskiego w Asyżu, który

uznany został w roku 1700 świętym; **kościół przy ul. Sobieskiego** z II połowy XVIII w; **mur obronny** z 9 basztami z II połowy XIII w (przebudowany w XIV, XV i XVI w). Przy ul. Pocztowej znajduje się najlepiej zachowany odcinek muru z basztą; **rynek** w kształcie ćwiartki koła z wieżą ratuszową z roku 1570, również **figurkę św. Marii** z roku 1738. **"LAS MARYSIENKA"** - las miejski w 1265 roku подарowany mieszkańcom Glubczyc przez króla czeskiego Przemysła Ottokara II. Obecnie obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni 1597,5ha utworzony na mocy uchwały NR XXIV/193/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu z dnia 26. 05. 1988 roku w sprawie ochrony walorów krajobrazu. ^(GB) Seat of the council authorities. Town situated on the river Psina and based on the Magdeburgian law from the 13th c. / round about the year 1265/. First mention about Glubczyce as a country settlement dates back to 1107 - it mentions the place Glubicich and is recorded in 'Book of Good Deeds towards the Olomouc Church'. Worth seeing: **Parish church of the Birth of Our Lady Mary** from the second half of the 13th c., one of the oldest Gothic churches in Poland these days; **St. Fabian and St. Sebastian chapel** from 1501; Baroque **church of St. Idzie and St. Ferdinand** and **the Franciscan monastery** from the sec. half of the 18th c. ; **Church by the Sobieski street** from the sec. half of the 18th c. ; **Battlement with 9 towers** from the sec. half of the 13th c. Market square in the shape of a wheel quarter with the townhall tower from 1570 and a **statuette of the Holy Mary** from 1738. **Marysienka Forest** - town forest. In 1265 this forest was a present for the inhabitants of Glubczyce given by the Czech king Przemysl Otakar II. At present it is the area of the Protected Landscape covering 1597.5 ha, created on the strenght of resolution No XXIV/193 88 of Provincial People's Council in Opole from May 26, 1988 as regards the protection of values of the landscape. ^(D) Es ist Sitz der Selbstverwaltungsregierung. Die Stadt, gelegen am Fluß Psina, wurde auf dem Magdeburgerrecht im XIII. Jh. (um

1265) gegründet. Die erste schriftliche Erwähnung über Głubczyce als eine Ortschaft des Dorftypes stammt aus dem Jahre 1107. Sie spricht über die Ortschaft Glubicich und ist im 2. Buch der Wohltat gegenüber der Olmützer Kirche festgeschrieben. Sehenswert sind: *Pfarrkirche der Geburt der Jungfrau Maria* aus der 2. Hälfte des XIII. Jh. - Zur Zeit ist sie eine der ältesten gotischen Kirchen auf dem Gebiet Polens; *Kapelle des hl. Fabian und Sebastian* aus dem Jahre 1501 - diese ist südlich von der Pfarrkirche gelegen; *Barockkirche des hl. Izydor und Ferdinand* und das *Franziskanerkloster* aus der 2. Hälfte des XVIII. Jh. - Dieses Kloster wurde vom letzten Fürsten - Głubczycer Przemyślid Jan Pobożny im Jahre 1448. Einige Jahre später besuchte das Kloster Jan Kapistran aus dem Franziskanerkloster in Assisi, welcher im Jahre 1700 für einen Heiligen erklärt wurde; *Die Kirche an der Sobieskistraße* aus der 2. Hälfte des XVIII. Jh.; *Schutzmauer* mit 9 Basteien aus der 2. Hälfte des XIII. Jh. - (umgebaut im XIV, XV. und XVI. Jh.). An der Poststraße befindet sich der am besten erhaltene Teil der Mauer mit einer Bastei. *Martplatz* in Form eines Quadrantes mit dem Rathausturm aus dem Jahre 1570, auch die Statue der hl. Maria aus dem Jahre 1738. **"WALD MARYSIENKA"** - Stadtwald. Im Jahre 1265 haben diesen die Einwohner von Głubczyce vom König Böhmes Przemysl Ottokar II. geschenkt bekommen. Zur Zeit handelt es sich um einen Naturschutzgebiet mit der Fläche 1597,5 ha, gebildet kraft des Gesetzes Nr. XXIV/193/88 des Woiwodschaftsnationalrates in Opole vom 26. 05. 1988 in Sache des Naturschutzes.

GOLUSZOWICE

Ⓒ7 Obec v gmině Głubczyce. Jedna z nejstarších zmínek o Gołuszowicích pochází z roku 1131 - mluví se o lokalitě "Golesovici". Vesnice patřila v minulosti křižákům. Stará zástavba si uchovala stopy určité francké tradice (ve 14. st. sem křižáci přivedli německé osadníky z Francké Říše). *Farní kostel sv. Martina* zmiňovaný již v

roce 1362. Ⓐ Wieś w gminie Głubczyce. Jedna z najstarszych wzmianek o Gołuszowicach pochodzi z roku 1131 - mówi o miejscowości "Golesovici", wieś w przeszłości należała do dóbr krzyżackich. Jej stara zabudowa nosi w sobie ślady pewnych tradycji frankońskich (Krzyżacy w XIV w sprowadzili tu osadników niemieckich z Frankonii). Warto zobaczyć: *kościół parafialny p. w. św. Marcina* wzmiankowany w roku 1362. Obecny bez wyraźnych cech stylowych, murowany. ⒸB Village in Głubczyce commune. One of the oldest mentions about Głubczyce is from 1131 - it mentions a place 'Golesovici', the village belonged to the Teutonic Order values in the past. Its old buildings occupying the given area have traces of some Franconian traditions / in the 14th c. Knights of the Cross moved here the German settlers from Francony/. Worth seeing: *Parish church of St. Martin* - mentioned in 1362. At present without distinct characteristics of style, bricked. Ⓒ Es ist ein in der Gemeinde Głubczyce gelegenes Dorf. Eine der ältesten Erwähnungen über Gołuszowice stammt aus dem Jahre 1131 und spricht über die Ortschaft Golesovici. Das Dorf gehörte in der Vergangenheit zu den Gütern der Kreuzritter. Die alte Dorfbauung versteckt in sich Merkmale der Frankentradition (Die Kreuzritter ließen hier die deutschen Ansiedler aus dem Frankenland kommen). Sehenswert sind: *Pfarrkirche des hl. Martin* - erwähnt im Jahre 1362. Die jetzige gemauerte Kirche ist ohne deutliche Stilmerkmale.

HEJNOV (Heindorf)

Ⓒ7 Ves zpustlá za česko-uherských válek kolem r. 1474, v roce 1555 znovu osídlena. Ve směru na Holčovice se po pravé straně cesty nachází tzv. **"Eldorado"** - lapidarium betonových plastik ještěrů a pohádkových bytostí s možností občerstvení. Ⓐ Wieś opustoszała około roku 1474 podczas wojen czesko-węgierskich, zasiedlona ponownie w roku 1555. **"Eldorado"** - lapidarium betonowych rzeźb jaszczurów oraz bajkowych postaci, z możliwości

skorzystania z usług gastronomicznych. **(GB)** The village was deserted during the Czech-Hungarian Wars around the year 1474, in the year 1555 it was again settled. "**Eldorado**" - there is a collection of statues of dragons and fairytale characters made of concrete. This place also offers refreshment possibilities. **(D)** Das in den tschechisch-ungarischen Kriegen um das J. 1474 verödete Dorf, im Jahr 1555 erneut besiedelt. Das "**Eldorado**" - das Lapidarium mit Betonplastiken von Eidechsen und Märchenwesen mit der Möglichkeit einer Erfrischung.

HEŘMANOVICE (Hermannstadt)

(CZ) Obec v údolí horní Opavice. V roce 1339 uváděny jako městečko, které později v 1. pol. 15. století zpustlo. V r. 1455 obnoveny jako ves, v okolí dříve železné hamry. V 17. století švédské nájezdy a procesy s čarodějnicemi. Zřícenina gotického hradu **Quinburk**, postaveného ve 13. století na Sokolích skálách západně od Heřmanic; Jednolodní **kostel sv. Ondřeje** z r. 1739 vystavěn na místě původního chrámu vybudovaného v roce 1588 vratislavským biskupem; Hodnotná ohradní zeď s původní bránou (železná tepaná mříž) kolem bývalého hřbitova; **Socha sv. Jana Nepomuckého** z r. 1778; **Památná lípa** v horní části obce (obvod kmene 690 cm, výška 23 m); Z daleka je viditelný vápencový lom na Kostelním vrchu s **kaplí sv. Jeronýma**. Přizemní roubené chalupy z 19. st. (čp. 71, 95, 106, 181, 185, 189, 203 atd.) tvoří jedinečně dochovaný památkově chráněný soubor lidových staveb jesenické oblasti (**vesnická památková rezervace**). **(PL)** Wieś w dolinie górnego biegu rzeki Opawicy. W roku 1399 wzmiankowana jako miasteczko, do którego spustoszenia doszło w pierwszej połowie XV-tego stulecia. W roku 1455 ponownie zasiedlona, tym razem jako wieś, w okolicy wcześniej żelaznej hamry (piec hutnicki). W XVII-tym stuleciu miały miejsce wyprawy rabunkowe wojsk szwedzkich oraz procesy z czarownicami. Ruiny grodu gotyckiego **Quinburk**, zbudowanego w XIII-tym stuleciu na

Skałach Sokolskich w kierunku zachodnim od Herzmanowic; jednonawowy **kościół św. Andrzeja** z roku 1739 zoszał zbudowany w miejscu pierwotnej katedry z roku 1588, zbudowanej przez biskupa wratisławskiego; wartościowy mur grodzący z pierwotną bramą (żelazna kuta krata) wokół dawnego cmentarza; figura **św. Jana Nepomucyna** z roku 1778; **pomnik przyrody** w górnej części gminy (obwód pnia wynosi 690 cm, wysokość 23 m); Już z daleka jest kamieniołom wapienny z usytuowanym w pobliżu kościołkiem z **kaplicą św. Jeremiego**. Parterowe domy cembrowane z XIX-tego stulecia (numery 71, 95, 106, 181, 185, 189, 203 itd.) tworzą jedyny zachowany zestaw chronionych pamiątek architektury ludowej na obszarze jesionickim (**skansen wiejski**). **(GB)** A municipality in the valley of the Horní Opavice river. In the year 1339, it was noted as a town, which was later abandoned by the first half of the 15th century. In the year 1455, it was reclaimed as a village. Formerly in the vicinity there were metal iron-mills. In the 17th century, there were Swedish forays and trials with witches. The ruins of the gothic castle **Quinburk**, built in the 13th century on the Falcon Rocks, are west of Heřmanice. The single-nave **church of St. Andrew** dating from the year 1739, was built on the site of the original cathedral built in the year 1588 by the Bishop of Vratislav. There is a valuable enclosing wall with its original gate (wrought-iron lattice) around the former cemetery; **The Statue of St. Jan Nepomuk** from the year 1778; **Memorial lime-tree** in the upper part of the village (trunk diameter 690 cm, height 23 m); The limestone quarry on Church hill is clearly visible from afar with its **Chapel of St. Jerome**. The ground-floor framework cottages from the 19th century (no. 71, 95, 106, 181, 185, 189, 203, etc.) form a unique, protected system of folk buildings of the Jesenik area (**village memorial preserve**). **(D)** Eine Gemeinde im Tal der oberen Opavice. Im Jahr 1339 wurde sie als kleine Stadt angeführt, die in der 1. Hälfte des 15. Jahrhunderts verwilderte. Im J. 1455 wurde sie als Dorf erneuert, in der Umgebung

waren früher Eisengruben. Im 17. Jahrhundert gab es schwedische Streifzüge und Hexenprozesse. Die Ruine der gotischen Burg **Quinburk**, aufgebaut im 13. Jahrhundert in den Falkenfelsen, westlich von Heřmanice. **Die St. Ondřej - Einschiffkirche** aus dem J. 1739 wurde an der Stelle des ursprünglichen, vom Vratislauer Bischof im Jahr 1588 gebauten Doms errichtet; Die wertvolle Umfassungsmauer mit dem ursprünglichen Tor (ein getriebenes Eisengitter) um den ehemaligen Friedhof herum; **Statue von hl. Jan Nepomuk** aus dem 1778; Eine **Gedenklinde** im oberen Teil der Gemeinde (Umfang des Baumstammes 690 cm, Höhe 23 m). Aus einer großen Entfernung ist der Kalksteinbruch auf dem Kirchenberg mit **der St. Jeroným - Kapelle** sichtbar. Gezimmerte Parterrehäuser aus dem 19. Jh. (Nr. 71, 95, 106, 181, 185, 189, 203 usw.) bilden einen einzigartig erhaltenen Komplex von Volksbauten unter dem Denkmalschutz auf dem Freiwaldauer Gebiet (**Denkmalschutz der Dörfer**).

HOLČOVICE (Hillersdorf)

(C) První zmínky z roku 1377, ve 2. pol. 15. století za česko-uherských válek zanikla, obnovena r. 1558. V minulých stoletích středisko evangeliků, v domě č. 55 v r. 1670 tajná evangelická modlitebna v období rekatolizace. V roce 1892 zahájen provoz ve vodoléčebném ústavu J. Stefanitsche, později zde působil Ernst Hoffmann, známý jako "vodní doktor". V r. 1932 vystavěl Proksch hotel Zlatá Opavice, kde provozoval i vodoléčbu. Pozdně barokní **farní kostel Neposkvrněného početí P. Marie** s ohradní zdí; barokní **evangelická fara** čp. 44 z let 1785 - 86 s původní dochovanou dispozicí a tvarem střechy, dnes radnice, přístupná veřejnosti; zaujme **soubor lidových staveb** v místní části Spálená; **minerální pramen** s obsahem síry lze nalézt v místní části Komora. (P) Pierwsze wzmianki pochodzą z roku 1377, w drugiej połowie XV-tego stulecia w czasie wojen czesko-węgierskich doszło do wyludnienia, natomiast ponowne ożywienie nastąpiło w roku 1558. W

ubiegłych stuleciach znajdował się tutaj ośrodek ewangelików, natomiast w domu numer 55 znajdowała się w roku 1670 tajne miejsce modłów ewangelików w okresie rekatolizacji. W roku 1892 doszło do otwarcia zakładu leczenia wodnego J. Stefanitscha, później działał tutaj Ernst Hoffmann, znany też jako lekarz wodny. W roku 1932 wybudował Proksch hotel Złota Opawica, również w tym hotelu praktykowano leczenie wodne. Późnobarokowy **kościół parafialny Niepokalanego poczęcia Panny Marii** z murem gródzającym; barokowe **probostwo ewangelickie** pod numerem 44 z lat 1785-86 z pierwotnie zachowanym usytuowaniem oraz kształtem dachu, dzisiaj ratusz, udostępniony szerokiej publiczności; **kompleks budynków architektury ludowej** w części miejskiej zwanej Spalona; **źródło wody mineralnej** z zawartością siarki w części miejskiej zwanej Komora. (GB) First mentioned in the year 1377, it was abandoned during the Czecho-Hungarian Wars in the second half of the 15th century; it was resettled in 1558. In previous centuries, this place became a centre of evangelists. In house no. 55 there was a secret tabernacle after Catholicisation in the year 1670. In the year 1892, the Hydropathy Home of J. Stefanitsch was opened. Later Ernst Hoffman, known as "the water doctor," worked there. In the year 1932, Mr. Proksch built the hotel Zlatá Opavice and also operated the hydropathy home. Late Baroque **parish church of the Immaculate Conception of the Blessed Virgin** with enclosing wall; Baroque **evangelical rectory** no. 44 from the years 1785 - 86 with original preserved disposition and roof shape, today it serves as town hall and is open to the public; **A system of folk buildings** in the local part of Spálená; **Mineral spring** with sulphur content in the Komora neighbourhood. (D) Die ersten Erwähnungen aus dem Jahr 1377, in der 2. Hälfte des 15. Jahrhunderts ist sie in der Zeit der böhmisch-ungarischen Kriege eingegangen, erneuet im Jahr 1558. In den vergangenen Jahrhunderten ein Zentrum der Protestanten,

im Haus Nr. 55 im Jahr 1670 ein heimisches Bethaus zum Zwecke der Katholisierung. Im Jahr 1892 wurde der Betrieb in der Wasserheilanstalt des J. Stefanitsche eröffnet, später war hier Ernst Hoffmann tätig, bekannt als "Wasserarzt". Im Jahr 1932 wurde vom Proksch das Hotel Zlatá Opavice erbaut, er betrieb hier ebenfalls die Heilung mit Wasser. Die spätbarocke *Pfarrkirche der unbefleckten Empfängnis der Jungfrau Maria* mit einer Umfassungsmauer; barocke *protestantische Pfarrei* Nr. 44 aus den Jahren 1785 - 86 mit der ursprünglich erhaltenen Disposition und der Dachform, heutzutage das Rathaus, der Öffentlichkeit zugänglich; *Ein Komplex von Volksbauten* im Ortsteil Spálená. Eine schwefelhaltige *Mineralquelle* im Ortsteil Komora.

HOŘEJŠÍ KUNČICE (Kunzendorf)

(CZ) Uváděny poprvé v roce 1403, v okolí staré *lomy po těžbě pokrývačských břidlic*.

(PL) Wzmiankowane po raz pierwszy w roku 1403, w okolicy starego łomu po wydobywaniu lupka dekarskiego. **(GB)** First mentioned in the year 1403, in the vicinity are *old stone quarries after the mining of til-ing slates*. **(D)** Zum ersten Mal im Jahr 1403 angeführt, in der Umgebung *alte Steinbrüche einer Förderung von Dachschiefer*.

HYNČICE (Heinzendorf)

(CZ) Obec poprvé připomínána 1377 a poté náležela Albrechticím. *Kostel sv. Mikuláše* je vystavěn na místě zchátralého gotického chrámu, dokončen 1782. **(PL)** Gmina wzmiankowana po raz pierwszy w roku 1377 a później należąca do Olbrachcic. *Kościół św. Mikołaja* - wybudowany w miejscu zburzonej katedry gotyckiej, budowa zakończona w roku 1782. **(GB)** The municipality was first mentioned in 1377 and from then on it was part of Albrechtice. *Church of St. Nicholas* - built on the site of a shabby gothic cathedral, it was finished in 1782. **(D)** Die Gemeinde wurde zum ersten Mal 1377 erwähnt und gehörte später zu Albrechtice. *Die St. Nikolaus-Kirche* - aufgebaut an der Stelle eines verfallenen gotischen Doms,

fertiggestellt im Jahr 1782.

JESENÍK (Freiwaldau)

(CZ) Sídlo nejmladšího okresu, významná historická křižovatka, hlavní lázeňské středisko ve Slezsku (český název Frývaldov). První osadníci kolem r. 1260, město poprvé uváděno v roce 1267, v roce 1326 v okolí města 13 hamrů. V r. 1506 město obdrželo horní statut, těžila se zde železná ruda ale i zlato a stříbro. V 17. st. nechvalně známé inkviziční procesy s ženami obviněnými z čarodějnictví, které si v městě a okolí vyžádaly stovky obětí popravených na popravišti blízko cesty vedoucí do lázní. Návštěvníka zaujme *vodní tvrz* ze 13. st., chráněná vodním příkopem, po požáru v roce 1727 upravena na zámek. Dokladem zalednění je *bludný balvan* o hmotnosti 2,2 t nalezený v Pisečné a tvořený žulou z oblasti jv. Švédska. Významnou památkou je *městská radnice*, pozdně renesanční objekt z r. 1710, upravena po požáru v r. 1841. U hřbitova se nachází farní evangelický *kostel Nanebevzetí P. Marie* z r. 1882. Zajímavou památkou je *měšťanský dům* čp. 176 datován 1782 s výraznou valbovou střechou a secesní *Priessnitzův pomník* z r. 1909 autora Josefa Obetha ve Smetanových sadech. Nelze minout ani *morový sloup Nejsvětější Trojice* z 1. pol. 18. st. nacházející se na Smetanově ulici. Mezi turisty je velice oblíbená kamenná *rozhledna* na Zlatém Chlumu postavená v r. 1899 nad městem (875 m. n. m.). Je vysoká 26 m, k dispozici je zde občerstvení. Na svazích hory lze pozorovat pozůstatky dolů na zlato. *Lipová-lázně* (něm. Gräfenberg) byly založeny v r. 1831 rodákem Vincenzem Priessnitzem (1799 - 1851), zakladatelem vodoléčby založené na užití místní pramenité vody o různých teplotách a v různých formách. Zachovaly se zde pozoruhodné lázeňské objekty, k *lázeňským pramenům* vás povedou pěši a cykloturistické okruhy. **(PL)** Siedziba najmłodszego powiatu, ważne skrzyżowanie historyczne, główny ośrodek uzdrowiskowy na terenie Śląska. Pierwsi osadnicy przybyli tutaj około roku 1260, miasto jest wzmiankowane po raz pierwszy w roku

1267, w roku 1326 w okolicy miasta 13 hamrów (piec hutniczy), w roku 1506 miasto otrzymało statut miasta górniczego z możliwością wydobywania rudy żelaza, również srebra i złota. W XVII-tym stuleciu znane procesy inkwizycyjne z kobietami oskarżonymi o czary, które z miasta i okolicy setki ofiar zostały skazane na śmierć w miejscu egzekucyjnym znajdującym się blisko drogi prowadzącej do uzdrowiska. **Twierdza wodna** - pierwotna twierdza z XIII-tego stulecia, chroniona za pomocą rowu wodnego, po pożarze w roku 1727 przebudowana na zamek, **głaz narzutowy** - ciężar 2,2 t, znaleziony w Piasecznej i wytworzony z granitu na obszarze Szwecji południowo-wschodniej. **Kościół parafialny Wniebowstąpienia Panny Marii**, ewangelicki kościół przy cmentarzu z roku 1882. **Ratusz miejski** - obiekt późnorenansowy z roku 1710, po pożarze w roku 1841 zrekonstruowany. **Dom mieszczkański** numer 176 - datowany na rok 1782 z wyraźnym dachem czterospadowym. **Pomnik Priessnitz** - pomnik secesyjny w Alejach Smetany, autorem jest Józef Obeth, 1909. **Słup morowy Najświętszej Trójcy** - pierwsza połowa XVIII-tego stulecia, na ulicy Smetany, kamienna **wieża widokowa** na Złotym Chłumie - zbudowana nad miastem w roku 1899 (875 m nad poziomem morza), wysoka 26 m, dostępna, na zboczach znajdują się pozostałości kopalni złota. **Lipová-Lázně** założone w roku 1831 przez rodaka Wincenego Priessnitza (1799-1851), podstawą metod leczniczych było korzystanie z wody źródlanej o różnej temperaturze i różnych dawkowaniach, warte uwagi obiekty uzdrowiskowe, ścieżki dla pieszych oraz ścieżki dla rowerzystów prowadzące do **źródeł wody mineralnej**. (CB) The seat of the youngest region, a very important historical crossroads, and the main spa centre of Silesia. The first settlers came around the year 1260. The town was first mentioned in the year 1267. In the year 1326 there were 13 iron-mills in the vicinity of the town. In 1506, the town was given mining status. Mining of iron ores as well as gold and silver. In the 17th century, it was noto-

rious for inquisition processes with women charged with witchcraft. These processes took a toll of hundreds of victims from the town and the neighbourhood. Many were decapitated on the place of execution near the road leading to the spa. **Water fortified settlement** - the original fortified settlement from the 13th century is protected by a watermoat. After a fire in the year 1727, it was reconstructed into a chateau. **Errant boulder** - weighing 2.2 t, it was found in Piasečná and consists of granite from the area of southeastern Sweden. **Parish Church of the Immaculate Conception of the Blessed Virgin**, an Evangelical church by the cemetery from the year 1882. **Town Hall** - late Renaissance building from the year 1710, reconstructed after a fire in the year 1841. **Municipal House** no. 176 - dates from 1782 with a significant hipped roof. **Priessnitz Monument** - secession monument in Smetana Park, the author Josef Obeth, 1909. **Plague column of the Holy Trinity** - 1st half of the 18th century, in Smetana Street. **Stone lookout tower** on Zlatý Vrch - built in 1899 above the town (elevation 875 metres), 26 m high, accessible to the public, on the slopes are remnants of gold mines. **Lipová-Lázně** was founded in the year 1831 by the native Vincenz Priessnitz (1799 - 1851). The basis of treatment methods was the use of spring water at different temperatures and forms. You can see interesting spa town buildings and follow the footpaths or cycling routes to visit **spa springs**. (D) Der Sitz des jüngsten Bezirks, eine bedeutende historische Kreuzung, ein Hauptkurzentrum in Schlesien. Die ersten Ansiedler etwa im J. 1260, als Stadt zum ersten Mal im Jahr 1267 angeführt, im Jahr 1326 in der Umgebung der Stadt 13 Gruben, 1506 erhielt die Stadt ein oberes Statut, die Förderung von Eisenerz, aber auch von Gold und Silber. Im 17. Jh. unruhlich bekannte Inquisitionsprozesse mit den der Hexerei beschuldigten Frauen, welche zu hunderten, auf der Hinrichtungsstätte in der Nähe der zum Kurbad führenden Straße hingerichtete Opfer forderte. **Wasserfestung** - die ursprüngliche Festung aus dem 13. Jh.,

geschützt durch einen Wassergraben, nach dem Brand im Jahr 1727 zum Schloss umgebaut, **ein erratischer Block** - 2,2 t schwer, gefunden in Písečná und bestehend aus Granit aus dem Gebiet des südwestlichen Schwedens. **Pfarrkirche der Maria Himmelfahrt** - protestantische Kirche am Friedhof aus dem J. 1882. **Rathaus** - ein Objekt im Spätrenaissancestil aus dem Jahr 1710, hergerichtet nach dem Brand im J. 1841. **Bürgerliches Haus** Nr. 176 - datiert aus dem J. 1782 mit einem markanten Walmdach. **Priessnitzer Denkmal** - ein Denkmal im Sezessionsstil in Smetanovy sady, Erbauer Josef Obeth, 1909. **Pestsäule der allerheiligsten Dreieinigkeit** - 1. Hälfte des 18. Jh., auf der Smetanova Straße. **Steinerne Aussichtsturm** auf Zlatý Chlum - gebaut 1899 über der Stadt (875 m ü. d. M.), 26 m hoch, zugänglich, auf den Abhängen mit Goldgrubenresten. **Lipová-Lázně** (Gräfenberg) im J. 1831 vom Landsmann Vincenz Priessnitz (1799 - 1851) gegründet, die Grundlage für die Heilmethode war die Nutzung des hiesigen Quellwassers verschiedener Temperaturen und in unterschiedlichen Varianten, sehenswerte Kurobjekte, Rundgänge zu den **Kurortquellen** sowohl zum Wandern als auch zum Radfahren.

KERHARTICE (Gersdorf)

CZ Ves je připomínána v roce 1397, zatopena přehradou Kružberk v roce 1956. **PL** Wieś wzmiankowana w roku 1397, zalana w wyniku budowy zapory Kružberk w roku 1956. **GB** A village mentioned in 1397, it was flooded by the dam Kružberk in the year 1956. **D** Das Dorf wurde im Jahr 1397 erwähnt, überflutet von der Talsperre Kružberk im Jahre 1956.

KLISINO

CZ Obec se nachází v gmině Glubczyce. První písemná zmínka o vesnici Clyzino pochází z roku 1245 (od jména Kliš - Kliment). V obci se nachází filiální **kostel sv. Kříže** zmiňovaný v roce 1447. Původně to byl dřevěný kostel, zachována je pouze věž z konce 16. st., korpus je novogotický.

Barokní **zámek** je obklopen **krajinným parkem** s různorodým lesním porostem a výhledem k západu. **PL** Wieś położona w gminie Glubczyce na północnych jej krańcach. Wzmianka pisana o tej wsi Clyzino pochodzi z roku 1245 (od imienia Kliš- Kliment). Warto zobaczyć: **kościół filialny p. w. Podwyższenia Krzyża św.** wzmiankowany w roku 1447. Pierwotny drewniany, z poprzedniego zachowana wieża z końca XVI w, korpus neogotycki: **zakończenie pałacowo - parkowe** pałac barokowy, park krajobrazowy z urozmaiconym drzewostanem i osią widokową ku zachodowi. **GB** Village in the north outskirts of Glubczyce commune. Written mention about the village Clyzino is from 1245 deriving from the name Kliš-Kliment. **Branch church of St. Cross Rise** mentioned in 1447. Originally wooden, there is a tower from the end of the 16th c. which has been preserved from the former church, Neo-Gothic corpus; **Palace-park establishment** - Baroque palace, landscape park with varied stand of trees and axis view to the west. **D** Es ist ein in der Gemeinde Glubczyce an ihrem Nordrand gelegenes Dorf. Die erste geschriebene Erwähnung über das Dorf Clyzino stammt aus dem Jahre 1245 (vom Namen Kliš - Kliment). Sehenswert sind: **Filialkirche der Erhöhung des hl. Kreuzes** - erwähnt im Jahre 1447. Die ursprüngliche Kirche war aus Holz gefertigt, erhalten blieb der Turm aus Ende des XVI. Jh., Korpus ist neugotisch; **Palast-Parkkomplex** - Es handelt sich um einen Barockpalast und einen Landschaftspark mit unterschiedlichem Waldbestand und einer Aussichtstaxe in Richtung nach Westen.

KOBERŠTEJN

CZ Zřícenina hradu je situována na skalním výběžku pod vrcholem Zámeckého vrchu, 2 km od cyklotrasy v úseku Drakov-Rejvíz. Hrad byl založen zřejmě koncem 13. st., dodnes jsou patrné zbytky zdí, obranných valů a příkopů šířky 15 - 30 m. **PL** Ruiny grodu usytuowane na cyplu skalnym nad wierzchołkiem Szczytu zamkowego, w odległości 2 km od trasy rowerowej na

odcinku Draków-Rejwiz, založený prawdopodobnie pod koniec XIII-tego stulecia, do dnia dzisiejszego widoczne pozostałości obmury i rowów obronnych oraz wałów o szerokości 15 - 30 metrów. **(GB)**

The ruins of a castle situated on a rock below the Zámecký vrch, 2 km from the cyclist path in the Drakov-Rejwiz section. It was probably founded at the end of the 13th century. Today the remnants of walls, protective mounds, and trenches are obvious, being 15-30 m wide. **(D)** Eine auf einem Felsenaufläufer situierte Bergruine unter der Spitze des Schlossbergs, 2 km von dem Radfahrerweg im Teil Drakov-Rejwiz, gegründet wahrscheinlich gegen Ende des 13. Jh., bis heute erkennbare Reste des Mauerwerks und der Schutzschanzen und Gräben 15 - 30 m breit.

KRASNE POLE

(CZ) Pohraniční vesnice se nachází v gmině Glubczyce, u řeky Opavy. První písemná zmínka o této vesnici (pod názvem Pulgrum Pratum) pochází z roku 1330. V obci se nachází filiální *kostel sv. Marie Magdaleny* bez zřetelných stylových rysů, zmiňovaný v roce 1599. Faru zde založili již ve středověku templáři. **(PL)** Wieś przygraniczna, położona nad rzeką Opawą w gminie Glubczyce. Pierwsza wzmianka pisana o tej wsi: Pulgrum Pratum pochodzi z roku 1330. Warto zobaczyć: *kościół filialny p. w. św. Marii Magdaleny* bez wyraźnych cech stylowych, wzmiankowany w roku 1599. Parafia założona w średniowieczu przez Templariuszy. **(GB)** Border village situated on the river Opava in the commune Glubczyce. First written mention about the village Pulgrum Pratum is from 1330. Worth seeing: *Parish church of St. Mary Magdalen* - without specific period characteristics, mentioned in the year 1599. Parish was found in the Middle Ages by Knight Templars. **(D)** Ein Grenzdorf gelegen am Fluß Opawa in der Gemeinde Glubczyce. Die erste festgeschriebene Erwähnung über das Dorf Pulgrum Pratum stammt aus dem Jahre 1330. Sehenswert sind: *Filiakirche der Offenbarung der hl. Maria Magdalena* -

ohne deutliche Stilmerkmale, erwähnt im Jahre 1599. Die Pfarre wurde im Mittelalter von den Templern gegründet.

KRNOV (Jägerndorf)

(CZ) Archeologické nálezy dosvědčují osídlení již od starší doby kamenné, do 7. st. osídlení výlučně slovanské moravským kmenem Holasiců. Poprvé se jeho jméno uvádí v listinách z r. 1240, město založeno před r. 1269. Nejprve náleželo k Opavsku a po jeho rozdělení v r. 1377 se stalo centrem krnovského knížectví. V r. 1622 bylo konfiskováno Lichtenštejn, po dělení Slezska v r. 1742 se stalo pohraničním městem. V r. 1844 se zde usadil varhanář Franz Rieger, zakladatel místního světoznámého závodu. V centru města se nachází *zámek*, který je pevnostního charakteru, vystavěn ve stylu severské renesance s dozníváním gotiky v r. 1531 na místě sídla přemyslovských knížat. Navazoval na opevnění města (zachována část, tzv. *Švédská zeď* ve Smetanových sadech). Na náměstí nelze přehlédnout *renesanční domy* s podloubím z 2. pol. 16. st. (čp. 93 a čp. 47), dominantu však tvoří *novorenesanční radnice* (1903) s budovou spořitelny (1907), obě bohatě zdobené sochařskými a uměleckořemeslnými prvky. Mezi zajímavé památky patří dále *farní kostel sv. Martina* (hodnotná trojlodní gotická stavba s historickým jádrem z 1. pol. 14. st.) a *špitální kostel sv. Ducha* (jednoduchý gotický kostel z konce 14. st., fasáda upravena barokně koncem 18. st., dnes varhanní koncertní síň). Kousek od náměstí lze obdivovat *minoritský klášter s kostelem Narození P. Marie*, který je gotického založení a v současné podobě trojkřídlovou barokní stavbou z počátku 17. st. Jedinou zachovanou synagogou ve Slezsku je *synagoga* v Barviřské ulici z let 1871-72 novorománských a byzantských forem. Významnou památkou je jednoduchý barokní farní *kostel sv. Benedikta* z l. 1769-79 u silnice vedoucí na Bruntál, jehož sakristii tvoří původní románský kostelík s apsidou, připomínaný r. 1262. Jedná se patrně o zbytky nejstarší stavby v okrese Bruntál.

Architektonicky významný je i *Střelecký dům* postavený v letech 1907-08 architektem a krnovským rodákem L. Bauerem pod vrchem Cvilín (projektoval kromě jiného i obchodní dům Breda v Opavě). Turistům je k dispozici *Městské muzeum* s výstavní síní, *koupaliště* s minigolfem, *krytý bazén* a *Informační centrum* na náměstí. ^(PL) Miasto liczące 26 000 mieszkańców, z okresu lodowcowego zachowały się głazy narzutowe, znaleziska archeologiczne dokumentujące osiedlanie się już od starszej epoki kamienia, do VII-go stulecia wyłącznie słowiańsko morawskiego rodu Holasiców, od drugiej połowy XIV-tego stulecia miasto to było centrum księstwa krnowskiego, po klęsce Austrii z Prusami staje się od roku 1742 miastem przygranicznym, słynie z produkcji organów. *Zamek* - ma charakter twierdzy, został zbudowany w stylu renesansu północnego z zachowanymi fragmentami w stylu gotyckim w roku 1531 w miejscu siedziby książąt przemysławskich, nawiązywał do fortyfikacji miasta (zachowana część tzw. *Muru Szwedzkiego* w alejach Smetany); *Domy renesansowe* na rynku z krążankiem z drugiej połowy XVI-tego stulecia; *ratusz neorenesansowy*, zbudowany w latach 1901-03; *kościół parafialny św. Marcina* - zabytkowy trójnawowy obiekt gotycki z przełomu XIII-tego i XIV-tego stulecia; *kościół szpitalny św. Ducha* - jednonawowy kościół gotycki z końca XIV-tego stulecia, fasada zrekonstruowana w stylu barokowym pod koniec XVIII-tego stulecia, dzisiaj organowa sala koncertowa; *kláštor Franciszkanów z kościołem Narodzin Panny Marii* - założenie gotyckie, w dzisiejszej postaci trójskrzydłowy budynek barokowy z początku XVII-tego stulecia; dom nr 83 - dawna *świątynia żydowska* z fragmentami w stylu neoromańskim oraz bizantyjskim z roku 1870; *Ewangelicki kościół nowogotycki* z lat 1901-03; jednonawowy barokowy *kościół parafialny św. Benedykty* z lat 1769-79, zakrytą tworzy pierwotny kościółek romański z absydą, wzmiankowany w roku 1262, prawdopodobnie najstarszy obiekt w

powiecie Bruntal; *Dom strzelecki* - zbudowany w latach 1907-08 przez architekta L. Bauera, rodaka z Krnowa, dzisiaj Dom dzieci i młodzieży; *Muzeum* miejskie z salą wystawową; *basen otwarty* z minigolfem; *basen kryty*; *Centrum informacyjne* na rynku. ^(GB) A town with 26 000 inhabitants, you can find errant boulders here from the glacial era. The archaeological discoveries of settlement come from the era of older Stone Age. Until the 7th century, the settlement consisted only of Slavonic Moravian Holaric tribes. From the second half of the 14th century it was the centre of the Krnov principality. When Austria was defeated by Prussia in the year 1742, the town became a border town, but it is now famous as a manufacture of organs. *Chateau* - of fortification character. It was built in the style of the northern Renaissance with some gothic elements in the year 1531 in place of the residence of Premyslid princes. It was a part of town fortifications (part of the so-called Swedish Wall has been preserved in Smetana Park); *Renaissance houses* on the town-square with arcades from the second half of the 16th century; *New Renaissance Town-Hall* built in 1901-03; parish church of *St. Martin* - a valuable triple-nave gothic building from the 13th-14th centuries; *hospital church of the Holy Ghost* - single-nave gothic church from the end of the 14th century, the facade was reconstructed in baroque style at the end of the 18th century, today it is an organ hall; *Minorite monastery with a church of Birth of Blessed Virgin* - of gothic origin but in current design it is a triple-nave baroque building from the beginning of the 17th century; house no. 83 - former *Judaic temple* of New Roman and Byzantine from the year 1870; *Evangelist New Gothic church* from the years 1901-1903; Single-nave baroque parish church of *St. Benedict* from 1769-79, the sacristy originally consisted of a Roman church with an apse, it was first mentioned in the year 1262, it is probably the oldest preserved building in region Bruntál; "*Střelecký dům*" - was built in the years 1907-08 by architect L. Bauer, a native of

Krnov, today it is a House of Children and Youth; Town **Museum** with exhibition hall, **outdoor swimming pool** and minigolf, **indoor swimming pool**, **Information centre** on the town-square. (D) Eine Stadt mit 26 000 Einwohnern, aus der glazialen Zeit erratische Blöcke, archäologische Funde einer Besiedlung bereits seit der älteren Steinzeit, bis zum 7. Jh. Besiedlung vom ausschließlich slawischen mährischen Stamm der Holaricer, seit der 2. Hälfte des 14. Jh. Zentrum des Krnover Fürstentums, nach der Niederlage Österreichs durch Preußen wurde sie ab dem J. 1742 eine Grenzstadt, ist durch die Orgelproduktion berühmt. **Schloss** - wurde in einem Festungscharakter im Stil der nordischen Renaissance mit einem gotischen Nachklang - im Jahr 1531 im Ort des Sitzes der Poemyslover Fürsten, angeschlossen der Befestigung der Stadt (erhalten ein Teil der sog. Schwedischen Mauer in Smetanovy sady); **Renaissancehäuser auf dem Stadtplatz**; mit einer Laube aus der 2. Hälfte des 16. Jh.; **Rathaus im Neurenaissancestil**, erbaut 1901-03; **St. Martin - Pfarrkirche** - ein wertvoller gotischer Dreischiffbau aus dem 13-14 Jh.; **Spitalkirche des Heiligen Geistes** - eine gotische Einschiffkirche vom Ende des 14. Jh., die Fassade im Barock zu Ende des 18. Jh. umgebaut, heute ein Orgelkonzertsaal; Kirche der **Minoriten mit der Kirche der Geburt Marias** - gegründet im gotischen Stil, in der heutigen Form geht es um einen barocken Dreiflügelbau vom Anfang des 17. Jh.; Haus Nr. 83 - der ehemalige **jüdische Tempel** mit romanischen und byzantinischen Formen aus dem Jahr 1870; **Protestantische neugotische Kirche** aus den Jahren 1901-1903; eine barocke **St. Benedikt - Pfarrkirche** mit einem Schiff aus den Jahren 1769-79, die Sakristei bildet eine ursprüngliche kleine romanische Kirche mit einer Apside, erwähnt im J. 1262, wahrscheinlich der älteste Bau im Bezirk Bruntál/Freudenthal; **Schützenhaus** - gebaut in Jahren 1907-08 vom Architekten Leopold Bauer, Krnover Landsmann, heutzutage Kinder- und Jugendhaus; Städtisches **Mu-**

seum mit einem Ausstellungssaal; ein **Schwimmbad mit Minigolf**, **Hallenschwimmbad**; ein **Informationszentrum** auf dem Stadtplatz.

KRNOV - CIVILÍN

(CZ) Na Cvilinském kopci (436 m. n. m.) je zdaleka viditelný dvouvěžový **poutní kostel Povýšení sv. Kříže a Bolestné P. Marie**, hodnotná monumentální jednolodní barokní stavba z let 1722-27 s průčelním obrazem z r. 1868. V areálu kostela se nachází soubor 14 barokních a empírových kapliček z přelomu 18. a 19. st. a památná lípa. Ke kostelu vede z města 222 kamenných schodů z let 1869-79. Na Cvilíně je turistům k dispozici 29 m vysoká **rozhledna** z roku 1903. Nedaleko kostela se nachází **Šelenburk** (423 m. n. m.), zřícenina raně gotického hradu, součást obranné zemské soustavy z pol. 13. st. Patřil krnovským knížatům, v roce 1474 dobyt a poškozen vojsky Matyáše Korvína, na poč. 16. st. opraven, zpusťl v 17. st. po výstavbě krnovského zámku. V r. 1861 zdívo rozebráno na výstavbu silnice. Dnes zachováno obvodové zdívo do výše 2 až 8 m, sklepní prostory a mohutná věž průměru 14 m. 300 metrů jihovýchodně od zříceniny bylo nalezeno středověké kruhové opevnění s nálezy nádob a keramiky z 11. - 12. st. (PL) Górká Cwilińska (436 m nad poziomem morza) - widoczny z daleka dwuwieżowy **kościół pielgrzymek św. Krzyża i Panny Marii Siedmiobolesnej**, zabytkowy potężny jednonawowy barokowy budynek z lat 1722-27, obraz fasadowy z roku 1868, zestaw 14 barokowych i empírowych kapliczek z przełomu XVIII-tego oraz XIX-tego stulecia, lipa pomnik przyrody, do kościoła prowadzi z miasta 222 schodów z kamienia z lat 1869-79. Wieża widokowa 29 m wysoka z roku 1903, dostępna do zwiedzania. **Šelenburk** (423 m nad poziomem morza) - ruiny wczesnogotyckiego grodu, stanowiącego część ziemskiej fortyfikacji z połowy XIII-tego stulecia, należał do książąt krnovskich, w roku 1474 zdobyty i uszkodzony przez wojska Mateusza Korwina, na początku XVI-tego stulecia miała miejsce jego rekonstrukcja, upadły w XVII-tym stuleciu

po wybudowaniu zamku krnowskiego, w roku 1861 doszło do rozebrania obmurza wykorzystanego na budowę drogi, zachowało się obmurze obwodowe do wysokości 2 aż 8 metrów, pomieszczenia piwniczne oraz potężna wieża o średnicy 14 m, 300 metrów w kierunku południowo-wschodnim od ruiny średniowiecznej fortyfikacji kołowej ze znaleziskami naczyń i ceramiki z XI-tego i XII-tego stulecia. (GB) Cvilin Hill (elevation 436 m) - a twin-tower clearly visible from a distance the *pilgrimage church of the Holy Cross and the Blessed Virgin of Sorrows*, a valuable monumental baroque building from the years 1722-27, a frontside picture from the year 1868, a collection of 14 small baroque and empire chapels from the turn of the 18th and 19th centuries, a memorial lime-tree. Leading too the church are 222 stone steps from the years 1869-1879. A *lookout tower*, which is 29m high from the year 1903, is open to public. *Šelenburk* (elevation 423 m) - the ruins of an early gothic castle, a part of the defence system from the middle of the 13th century. It was owned by the princes of Krnov. In the year 1474 it was captured and damaged by the armies of Mathias Corvinus. At the beginning of the 16th century it was rebuilt, it was abandoned in the 17th century. After construction of the Krnov chateau in 1861, it was used as masonry for road construction. Circumferential masonry up to 2 to 8 m high have been preserved, the cellar rooms and mammoth tower with a diameter of 14 m, 300 m south-east of the ruins there is a mediaeval circular fortification with discoveries of containers and ceramics from the 11th -12th centuries. (D) Cviliner Berg (436 m ü. d. M.) - eine von weitem sichtbare *Wallfahrtskirche des Heiligen Kreuzes und Marias Schmerzensreichen* mit zwei Türmen, ein wertvoller monumentaler barocker Einschießbau aus den Jahren 1722-27, ein Giebelbild aus dem J. 1868, ein Komplex von 14 barocken und empirischen Kapellen aus der Wende des 18. und 19. Jh., Gedenklinde, zur Kirche führen aus der Stadt 222 Steintreppenstufen aus den Jahren 1869-79. Der *Aussichtsturm* ist 29 m hoch

aus dem Jahr 1903, zugänglich. *Šelenburk* (423 m ü. d. M.) - Ruine einer frühgotischen Burg, ein Bestandteil eines Landkomplexes aus der Mitte des 13. Jh., gehörte den Krnover Fürsten, erobert im Jahr 1474 und zerstört von den Herren Matyáš Korvins, repariert Anfang des 16. Jh., verwilderte im 17. Jh. nach dem Aufbau des Krnover Schlosses, im J. 1861 wurde das Mauerwerk zwecks des Straßenaufbaus abgerissen, das Umfassungsmauerwerk wurde bis zur Höhe von 2 bis 8 m erhalten, die Kellerräume und der gewaltige Turm mit dem Durchmesser von 14 m, 300 Meter südöstlich der Ruine eine mittelalterliche Kreisbefestigung mit Funden von Gefäßen und Keramik aus dem 11. - 12. Jh.

KRUŽBERK (Kreuzberg)

(CZ) Leží při historické slezsko-moravské hranici. Přehrada Kružberk byla postavena v roce 1949 jako zásobárna pitné vody pro ostravskou aglomeraci, je zde zákaz koupání. Do roku 1992 na pravém břehu přehrady dřevěný srub, v němž prožila dětství spisovatelka *Joy Adamsová*. (PL) Znajduje się przy historycznej granicy śląsko-morawskiej, zapora wodna zbudowana w roku 1949 jako zbiornik wody pitnej dla aglomeracji ostrawskiej, zakaz kąpienia się, do roku 1992 znajdowała się na prawym brzegu zapory drewniana chata z okrągłaków, w której swe dzieciństwo spędziła pisarka *Joy Adams*. (GB) Lies on the historical Silesian - Moravian border. The dam was built in the year 1949 as a storehouse of drinking water for the Ostrava agglomeration. Bathing is not permitted. On the right bank of the dam there is a wooden blockhouse from the year 1992, where the writer *Joy Adams* spent her childhood. (D) Liegt an der historischen schlesisch-mährischen Grenze, ein im Jahr 1949 als Trinkwasservorrat für die Ostrauer Agglomeration gebauter Stausee mit Badeverbot, bis zum Jahr 1992 auf dem rechten Stauseeufer ein Holzblockhaus, in dem die Schriftstellerin *Joy Adams* ihre Kindheit erlebte.

LENARCICE

Ⓒ Obec se nachází v gmině Głubczyce jako pohraniční vesnice u řeky Opavy. První písemná zmínka o této vesnici pod názvem Godevridestorp pochází z roku 1255, název Lenhartowitz je z roku 1464. V obci je zajímavý **park** patřící k zámku v českých Linhartovech. Ⓐ Wieś przygraniczna, położona nad rzeką Opawą w gminie Głubczyce. Pierwszy wzmianka pisana o tej wsi: Godevridestorp pochodzi z roku 1255, nazwa Lenhartowitz z roku 1464. Warto zobaczyć: **zalozenie parkowe** (pałac usytuowany jest po przeciwległej stronie granicznej rzeki Opawy). Ⓐ Border village on the river Opava in the commune Głubczyce. First written mention about this village: Godevridestorp dates back to 1255, the name Lenhartowitz dates to 1464. Worth seeing: **Park establishment** (palace is situated on the opposite side of the border river Opava). Ⓐ Ein Grenzdorf gelegen am Fluß Opawa in der Gemeinde Głubczyce. Die erste festgeschriebene Erwähnung über das Dorf Godevridestorp stammt aus dem Jahre 1255, die Bezeichnung Lenhartowitz aus dem Jahre 1464. Sehenswert ist: **Parkkomplex** - Der Palast befindet sich auf der Gegenseite des Grenzflusses Opawa.

LESKOVEC NAD MORAVICÍ

(Spachendorf)

Ⓒ Připomínán poprvé v roce 1224, patrně od 16. století náležela ves krnovskému panství, část obce u řeky zbořena. **Kostel Sv. Vavřince** je barokní z r. 1688. Ⓐ Wzmiankowany po raz pierwszy w roku 1224, prawdopodobnie od XVI-tego stulecia wieś należała do dobra krnowskiego, część wsi nad rzeką została zburzona, **kościół św. Wawrzyńca** kościół barokowy z roku 1688. Ⓐ First mentioned in the year 1224, probably after the 16th century the village was a part of the Krnovestate. Part of the municipality near the river was demolished. **Church of St. Lawrence** - a baroque church from the year 1688. Ⓐ Zum ersten Mal im Jahr 1224 erwähnt, ab dem 16. Jahrhundert gehörte das Dorf wahrscheinlich der Krnover

Herrschaft, ein Teil der Gemeinde am Fluss wurde niedergegrissen, **Die Kirche von St. Vavřinec** - barocke Kirche aus dem Jahr 1688.

LEWICE

Ⓒ Obec se nachází v gmině Branice. Místní **farní kostel sv. Magdalény** je zmiňován již v r. 1351 a v r. 1834 je přestavěn na zděný kostel s kamennou zdi. Ⓐ Wieś położona w gminie Branice. Warto zobaczyć: **kościół filialny p. w. św. Marii Magdaleny** wzmiankowany w roku 1351. Całkowicie przebudowany w roku 1834, murowany, w otoczeniu kościoła stary mur kamienny. Ⓐ Village in the commune Branice. Worth seeing: **Branch St. Mary Magdalen church** mentioned in 1351. Fully reconstructed in 1834, bricked, an old stone wall in the surroundings of the church. Ⓐ Es ist ein in der Gemeinde Branice gelegenes Dorf. Sehenswert ist: **Filialkirche der Offenbarung der hl. Maria Magdalena** - erwähnt im Jahre 1351. Im Jahre 1834 wurde sie komplett umgebaut. Sie ist gemauert und von einer alten Steinmauer umgeben.

LINHARTOVY (Geppersdorf)

Ⓒ Obec je uváděná k r. 1255 jako statek opavského knížetství, kdy byla obnovena biskupem Brunem a pány z Fulštejna po ničivém mongolském vpádu. Za třicetileté války panství zpustošeno, od r. 1742 po dělení Slezska náležela levobřežní část (dnes polské Lenarcice) k Prusku. V obci se nachází **zámek** - bývalá středověká tvrz vybudovaná po roce 1255 a v r. 1588 za Haugviců z Biskupic přestavěna na čtyřkřídlý renesanční zámek. V r. 1943 poškozen požárem a po válce zdevastován. V letech 1970 - 75 rekonstruován pro účely zdravotnického zásobování přičemž byly interiéry zcela zničeny. Zůstala jen bohatá výzdoba fasády se zbytky renesančních sgrafit. K zámku přiléhá dendrologicky cenný zámecký **park** (6,9 ha) ze 17. st. Na polském území se dochoval **klasicistní skleník**. **Farní kostel Povýšení sv. Kříže** - empírová jednolodní stavba z let 1833-34. Na území parku u vchodu ze strany kostela

je *památný strom* dub zimní (obvod kmene 754 cm, výška 26 m), jehož stáří je odhadováno na 850 let. **(PL)** Gmina zmiankowana w roku 1255 jako posiadłość księstwa opawskiego, kiedy doszło do odnowienia gminy dzięki staraniom biskupa Bruna i panów z Fulsztyna po niszczycielskim napadzie przez Mongołów, w czasie wojny trzydziestoletniej doszło do spustoszenia, od roku 1742 po podziale terenów Śląska należała lewobrzeżna część (dzisiaj polskie Lenarcice) do Prus. *Zamek* - twierdza średniowieczna wybudowana po roku 1255, w roku 1588 za panowania Haugwiców z Biskupic przebudowany na czteroskrzydłowy zamek renesansowy. W roku 1943 doszło do jego uszkodzenia wskutek pożaru a w roku 1945 zniszczeń dokonała wichura, zdewastowany, w latach 1970-75 zrekonstruowany - stanowił zaplecze wojskowe, wnętrze zostało zupełnie zniszczone, bogata dekoracja fasady z renesansowymi pozostałościami sgraffiti. Dendrologiczna wartościowa *cieplarnia* klasycystyczna. *Kościół parafialny Podwyższenia św. Krzyża* - empirowy jednonawowy obiekt z lat 1833-34. Przy drodze w kierunku do Krasnej Łączki znajduje się *pomnik przyrody* dęb zimowy (obwód pnia 754 cm. Wysokość 26 m), wiek szacuje się na 850 lat. **(GB)** Until the year 1255, this village was mentioned as property of the Opava Principality, when the village was restored by the Bishop of Bruno and his Fulštejn family after the attack by Mongolians. During the Thirty Years' War, the area was badly devastated. From the year 1742, after division of Silesia, the left river-bank part (today's Lenarcice) became a part of Prussia. *Chateau* - A mediaeval fortified settlement built after the year 1255, in 1588 during the rule of Haugvic of Biskupice, it was rebuilt into a four-wing renaissance chateau. In the year 1943, it was damaged by fire and in 1945 it was damaged by tornado. It was devastated and in the years 1970-1975, it was reconstructed for the needs of military supply - the interiors were totally devastated, abundant façade decoration with remnants of renaissance graffito.

Dendrologically valuable chateau *park* (6.9 ha) from the 17th century with later modifications. There is a classicist greenhouse on Polish territory. *Parish church of the Raising of the Holy Cross* - empire single-nave building from the years 1833-1834. Near the road in the direction of Krásné Loučky there is a *memorial tree* - durmast oak (trunk diameter 754 cm, height 26m), estimated age 850 years. **(D)** Eine im J. 1255 als Gut des Troppauer Fürstentums erwähnte Gemeinde, als die Gemeinde vom Bischof Bruno und den Herren von Fulštejn nach einem zerstörerischen Überfall der Mongolen erneuert wurde, in der Zeit des dreißigjährigen Kriegs wurde die Herrschaft verwüstet, seit dem J. 1742 gehörte nach der Teilung Schlesiens der Teil auf dem linken Ufer (heutzutage polnische Lenarcice) zu Preußen. *Schloss* - eine nach dem Jahr 1255 gebaute mittelalterliche Festung, im J. 1588 wurde zur Zeit der Haugvicer von Biskupice zum Renaissanceschloss mit vier Flügeln umgebaut. Im J. 1943 durch einen Brand und im J. 1945 durch einen Sturm zerstört, verwüstet, in den Jahren 1970 - 75 zum Zwecke einer Kriegsversorgung rekonstruiert - Interieur vollkommen zerstört, die reiche Verzierung der Fassade mit Resten von Sgraffitos im Renaissancestil. Dendrologisch wertvoller *Schlosspark* (6,9 ha) aus dem 17. Jh., mit späteren Umgestaltungen, auf polnischem Gebiet ein *Glashaus* im klassizistischen Stil. *Pfarrkirche der Erhöhung des heiligen Kreuzes* - ein empirischer Einschiffbau aus den Jahren 1833-34. Im Park ein *Gedenkbaum* , eine Roteiche (Umfang des Baustammes 754 cm, Höhe 26 m), das Alter wird mit 850 Jahren geschätzt.

MĚSTO ALBRECHTICE

(Stadt Olbersdorf)

(CZ) Poprvé se připomíná v roce 1377 jako ves náležející panství v nynějším polském Rovněm, založená za německé kolonizace poříčí Opavice. V roce 1492 povýšeny na město, na náměstí zástavba *měšťanských domů* z 18. a 19. st., *kostel Navštívení P. Marie, sloup sv. Anny* datován 1719 a

restaurován 1957. Zajímavou památkou je *Nový zámek* postavený v roce 1837. Je to menší klasicistní stavba kolem níž se nacházel krajinářsky hodnotný park s romantickým skleníkem. (PL)

Wzmiankowane po raz pierwszy jako wieś należąca do dóbr obecnej polskiej miejscowości Równe w roku 1377, założona przez niemieckich kolonistów w dolinie rzeki Opawicy, w roku 1492 wieś ta otrzymała prawa miasta, na rynku zabudowa *domów mieszkańskich* z XVIII-tego i XIX-tego stulecia, *kościół Objawienia się Panny Marii, słup św. Anny* datowany 1719, odrestaurowany w roku 1957. *Nowy zamek* - zbudowany w roku 1837, mniejsza budowa klasycystyczna wokół której znajdował się zabytkowy park krajobrazowy z romantyczną cieplarnią. (GB) First mentioned in the year 1377 as a village owned by an estate in today's Polish Równé. It was founded during the German colonisation of Opavice, in the year 1492 it was raised to a town. On the square are *municipal houses* from the 18th and 19th centuries, *the Church of Visitation of the Blessed Virgin, the column of St. Anne* dating from 1719 and restored in 1957. *New chateau* - built in the year 1837.

This smaller classicist building was surrounded by a valuable park with a romantic greenhouse. (D) Wird zum ersten Mal im Jahr 1377 als ein zur Herrschaft aus dem heutigen polnischen Równé gehöriges Dorf erwähnt, gegründet in der Zeit der deutschen Kolonialisierung des Flussgebietes Opavice, im Jahr 1492 zur Stadt erhoben, auf dem Stadtplatz eine Bebauung mit *bürgerlichen Häusern* aus dem 18. und 19. Jh., die *Kirche der Maria Heimsuchung, die Säule von St. Anna*, datiert aus dem J. 1719, restauriert 1957. *Neues Schloss* - gebaut im Jahr 1837, ein kleinerer Klassizismusbau, um den herum sich ein landschaftlich wertvoller Park mit einem romantischen Glashaus befand.

MOCHÓW

(CZ) Vesnice rozkládající se nad řekou Osoblahou v gmině Głogówek. První písemné zmínky o ní pocházejí z roku 1388.

Zajímavou památkou je klášterní *farní kostel Pauliny*. Samotný klášter Paulinů nabídl skryš vzácnému obrazu Matky Boží v době loupežných nájezdů švédských vojsk. (PL) Wieś położona w gminie Głogówek nad rzeką Osobłoga. Wieś w źródłach wzmiankowana jest w roku 1388. Warto zobaczyć: *klasztorny kościół parafialny noszący nazwę Pauliny*. Sam klasztor Paulinów w czasie najazdu Szwedów użyczył schronienia słynnemu jasnogórskiemu obrazowi Matki Boskiej. (GB) Village in Głogówek commune on the river. There is a mention about the village in the sources from the year 1388. Worth seeing: *Monastic parish church named Paulina*. Famous picture of the Mother of God had been sheltered here in the monastery of Paulins during the Swedish invasion on Poland. (D) Es ist ein in der Gemeinde Głogówek am Fluß Osobłoga gelegenes Dorf. Die Quellenerwähnungen über dieses Dorf stammen aus dem Jahre 1388. Sehenswert ist: *Pfarrklosterkirche des Namens Paulina* - Selbst im Paulinerkloster wurde während der Schwedeneinfälle das berühmte Bild Muttergottes aus Jasna Góra versteckt.

OPAVICE (Tropplowitz)

(CZ) Obec je uváděná r. 1256. V r. 1742 připadla levobřežní část s centrem městečka v Prusku (dnes Opawica v Polsku). Obec je rodištěm skladatele *Gottfrieda Riegera* (1764 - 1855). (PL) Wzmiankowane po raz pierwszy w roku 1256, w roku 1742 część lewobrzeżna z centrum miasteczka dostała się do zaboru pruskiego (dzisiaj Opawica w Polsce). Wieś jest miejscem urodzenia się kompozytora *Gottfrieda Riegera* (1764-1855). (GB) First mentioned in the year 1256. In the year 1742, the left bank part was ceded to Prussia (today's Opawica in Poland). The municipality is the native town of composer *Gottfried Rieger* (1764 - 1855). (D) Anggeführt im J. 1256. Im J. 1742 fiel der Teil auf dem linken Ufer mit dem Zentrum der kleinen Stadt Preußen zu (heutzutage Opawica in Polen). Die Gemeinde ist der Geburtsort des Komponisten *Gottfried Rieger* (1764 - 1855).

OPAWICE

(CZ) Pohraniční vesnice u řeky Opavy v gmině Głubczyce. První písemná zmínka pochází z roku 1256 - tehdy byla ves obklopena sudetským pralesem. Na tomto lesnatém území byla Opawice největší a nejvýznamnější lokalitou. V roce 1377 působila na opavickém náměstí celní komora. V minulosti Opawice byla městečkem, měla vlastního starostu, radní a svůj městský znak. V obci se nachází barokní **farní kostel sv. Trojice** zmiňovaný v roce 1410. V interiéru kostela zaujme polychromní barokní kazatelna ve tvaru lodi se sochami apoštolů se sítí, která je dílem Josefa Matyáše Lassera. Dominantou obce je **náměstí** s domy z přelomu 18. a 19. st., s ulicemi vycházejícími z nároží a s barokními sochami, které se nacházejí uprostřed náměstí. **(PL)** Wieś przygraniczna, położona nad rzeką Opawą w gminie Głubczyce. Pierwsza wzmianka pisana o Opawicach pochodzi z roku 1256, wówczas otaczała ją sudecka puszcza. Na tym leśnym obszarze Opawice były największą i najważniejszą miejscowością. W roku 1377 na rynku opawickim działała komora celna. W przeszłości wieś Opawice była miasteczkiem, miała burmistrza, rajców, własny herb. Warto zobaczyć: **kościół parafialny p. w. Trójcy św.** wzmiankowany w roku 1410, barokowy, wewnątrz polichromia wykonana przez Józefa Mateusza Lassera, barokowa ambona w kształcie łodzi z rzeźbami apostołów z siecią; czworoboczny **rynek** z domami zbudowanymi w XVIII/XIX w, z ulicami wybiegającymi z narożników oraz usytuowanymi pośrodku rynku figurami barokowymi. **(DE)** Border village on the river Opava in the commune Głubczyce. First written mention about Opawice is from 1256, it those days it was surrounded by the Sudetian forest. Opawice were the biggest and the most important place on this forest area. In 1377 there was a customhouse on the marketplace. In the past the village Opawice was a small town, it had a mayor and own crest. Worth seeing: **Parish church**

of the Holy Trinity, mentioned in 1410, Baroque. Inside the church there is a wall-painting made by Joseph Matthew Lasser. Baroque pulpit in the shape of boat with the sculptures of the apostles with nets. Quadrilateral **square** with houses built in 18/19th c., with the streets running from the corners and the Baroque figures situated in the middle of the square. **(DE)** Ein Grenzdorf gelegen am Fluß Opawa in der Gemeinde Głubczyce. Die erste geschriebene Erwähnung über das Dorf Opawice stammt aus dem Jahre 1256, damals wurde es von dem Sudetenurwald umgeben. Auf diesem Waldgebiet war das Dorf Opawice die größte und zugleich die schönste Ortschaft. Im Jahre 1377 wirkte am Opawicer Marktplatz eine Zollkammer. In der Vergangenheit waren Opawice eine Stadt, sie hatte einen Bürgermeister, eigene Ratsherren und auch eigenes Wappen. Sehenswert sind: **Pfarrkirche der Dreifaltigkeit** - erwähnt im Jahre 1410, im Barockstil. Innen befindet sich eine Polychromie des Werkes Józef Mateusz Lasser und eine Barockkanzel in der Form eines Schiffes mit Schnitzwerken der Apostel mit einem Nest. Viereckiger **Marktplatz** mit Häusern erbaut an der Wende des XVIII. /XIX. Jh. - mit aus den Straßenecken führenden Straßen und mit Barockfiguren, die sich in der Mitte des Marktplatzes befinden.

OSOBLAHA (Hotzenplotz)

(CZ) Obec je poprvé připomínána roku 1233, již r. 1251 městem a přirozeným střediskem kraje. Ve 2. pol. 13. st. vzniklo rozsáhlé osoblažské biskupské panství. V letech 1424 a 1429 obléhána husity, po slezských válkách nově vytvořená hranice mezi Pruskem a Rakouskem přetřela všechny dřívější svazky se zbytkem Slezska a tato izolace trvá dodnes. Při osvobození v roce 1945 z 90% zničena, historické náměstí poté srovnáno se zemí. Od středověku zde byla silná židovská komunita, u zbytků městských hradeb **židovský hřbitov** z poč. 17. st., zachováno asi 300 náhrobků (původně 1200 ks). **Litínová kašna** z konce 19. st. se zachovala na náměstí, v okolí města lze

naleží **bludné balvany**. Mezi Osoblahou a Třemešnou je dodnes provozována poslední **úzkorozchodná trať** na Moravě otevřená v roce 1898 procházející romantickými údolími. (P) Osada zmíněná po raz pierwszy w roku 1233, już w roku 1251 stała się miastem i ośrodkiem kraju, w drugiej połowie XIII-tego stulecia powstały obszerne biskupie dobra osobłaskie. W latach 1424 i 1429 oblegane przez Husytów, po wojnach śląskich nowo wytworzona granica pomiędzy Prusami oraz Austrią przerwała wszystkie wcześniejsze związki i kontakty z pozostałą częścią Śląska, izolacja trwa do dnia dzisiejszego, podczas wyzwolenia w roku 1945 została zniszczona w 90-ciu procentach. Od czasów średniowiecza silna komuna żydowska, przy pozostałościach miejskiej fortyfikacji znajduje się **cmentarz żydowski** z końca XVII-tego stulecia, zachowało się 200 nagrobków (pierwotnie 1200 sztuk), **ozdobna fontanna odlewana** z końca XIX-tego stulecia, na rynku w okolicy znajdują się **glazy narzutowe**. Pomiedzy Osobłogą a Trzemeszną jeździ do dnia dzisiejszego ostatnia **kolej wąskotorowa** na Morawach uruchomiona w roku 1898. (GB) A settlement first mentioned in the year 1233. After 1251, it was a town and the natural centre of the region. In the second half of the 13th century, a great episcopal estate was established. In the years 1424 and 1429, it was attacked by Hussites, after the Silesian War there was a newly formed border between Prussia and Austria, which severed previous unions with the rest of Silesia, the separation continues to today. 90 % of the settlement was destroyed during liberation in 1945. Since the Middle Ages there has been a strong Jewish community; next to the remnants of town fortifications there is a **Judaic cemetery** from the beginning of the 17th century. Sepulchres have been preserved (originally there were 1200 pieces), on the square there is a **cast iron waterworks** from the end of the 19th century. In the vicinity are **errant boulders**. Between Osoblah and Třemešná the last **narrow-gauge railway** in Moravia, which was opened in the year 1898, is still in operation. (D) Die Gemeinde

wurde zum ersten Mal im Jahr 1233 erwähnt, bereits im J. 1251 wurde sie zur Stadt und zum natürlichen Zentrum des Bezirks, in der 2. Hälfte des 13. Jh. entstand die ausgedehnte Osoblažskoer Bischofsherrschaft. In Jahren 1424 und 1429 wurde sie von Hussiten belagert, nach den schlesischen Kriegen unterbrach die neu errichtete Grenze zwischen Preußen und Österreich sämtliche frühere Verbindungen mit dem Rest von Schlesien, die Isolierung dauert bis heute an. Bei der Befreiung im Jahr 1945 wurde sie zu 90 % zerstört. Seit dem Mittelalter eine starke jüdische Gemeinde, bei dem Rest der Stadtmauer **ein Judenfriedhof** vom Anfang des 17. Jh., erhalten etwa 300 Grabsteine (ursprünglich 1200 St.), **ein Brunnen aus Gusseisen** vom Ende des 19. Jh. auf dem Stadtplatz, in der Umgebung **erratische Blöcke**. Zwischen Osoblah und Toemešná wird bis heute die letzte **Schmalspurbahn** in Mähren betrieben, eröffnet im Jahr 1898.

PELIHRIMOVY (Mährisch Pillersdorf)

(CZ) Kolonizační obec z r. 1308 zlikvidována v letech 1949 - 50 (zbořeno 66 domů). Do dnešních dnů se dochovala pouze ruina gotického **hřbitovního kostela sv. Jiří**. Za pohraničním potůčkem Trója zachována polská část obce. (P) Wieś kolonizacyjna z roku 1308, dzisiaj, pozostałości **kościola z cmentarzem św. Jerzego**, wieś zniknęła w latach 1949-50 (66 domów zostało zburzonych), zachowana część wsi na polskim obszarze. (GB) A colonisation municipality from the year 1308. Today you can find the rest of the **cemetery church of St. George**. The municipality ceased to exist in 1949-1950 (66 houses were demolished). Only part of this municipality in Poland has been preserved to the present. (D) Kolonisationsgemeinde aus dem J. 1308, heute überreste der **Friedhofskirche von St. Jiří**, die Gemeinde ging in Jahren 1949 - 50 ein (66 Häuser abgerissen), der erhaltene Teil der Gemeinde auf dem polnischen Gebiet

PISKOŘOV (Peischdorf)

(CZ) Poprvé uváděna v tzv. "Závěti biskupa

Bruna" z roku 1267. Dnes chalupářská osada tvořená původní zástavbou s půvabnou venkovskou *kapličkou*. (PL) Wzmiankowana po raz pierwszy w tzw. Testamentie biskupa Bruna, z roku 1267, osada chałupnicza tworząca pierwotną zabudowę, *kaplica* wiejska. (GB) First mentioned in the so-called "Bishop's Last Will" from the year 1267. It is a cottage settlement formed by original buildings and a small country *chapel*. (D) Zum ersten Mal im sog. "Testament des Bischofs Bruno" aus dem Jahr 1267 erwähnt, eine Ansiedlung von Bauernhäusern der ursprünglichen Bebauung, eine *Dorfkapelle*.

PIETROWICE

(CZ) Pohraniční obec v gmině Glubczyce. Mezi turisty jsou známé svým *areálem vodní turistiky* s ubytovacími, hotelovými a gastronomickými službami. (PL) Wieś przygraniczna w gminie Glubczyce, *ośrodek wodno-rekreacyjny* z bazą noclegową (hotelowo-gastronomiczną) (GB) Border village in the commune Glubczyce, *Water-recreational resort* with hotel-gastronomic offer of the night's lodgings. (D) Ein Grenzdorf gelegen in der Gemeinde Glubczyce. Sehenswert ist: *Zentrum der Wassertouristik* - mit Unterkunfts- und Verpflegungsmöglichkeiten.

PIELGRZYMÓW

(CZ) První písemná zmínka o vesnici Pizkerstorph pochází z roku 1267. V obci se nachází zřícenina farního pozdněbarokního *kostela sv. Josefa* zničeného během druhé světové války a *klasicistický dvůr*, postavený v polovině 19. st. a zmodernizovaný v 50. letech našeho století. Ke *krajinnému parku* patří horská rokle obehnaná kamennou zdí. (PL) Wieś przygraniczna położona w gminie Glubczyce. Wzmianka pisana o wsi Pizkerstorph pochodzi z roku 1267. Warto zobaczyć: *założenie dworsko-parkowe*, dwór klasycystyczny, zbudowany w połowie XIX w, zmodernizowany w latach 50 - tych naszego wieku; *park krajobrazowy*, obejmujący szkarpe wzniesienia, otoczony murem kamiennym; *ruinę kościoła filialnego p. w. św. Józefa*,

późnobarokowego, usytuowanego na wzniesieniu, spalonego w czasie działań wojennych. (GB) Border village in the commune Glubczyce. Written mention about the village Pizkerstorph dates to 1267. Worth seeing: *Court-park establishment*, classis court built in the half of the 19th c. and modernized in the 50s' of the century; *Scenery park* surrounded by the stone wall; *Ruin of the Parish church of St. Joseph* - late Baroque, situated on the hill and burnt during the warfares. (D) Ein Grenzdorf gelegen in der Gemeinde Glubczyce. Die erste schriftliche Erwähnung über das Dorf Pizkerstorph stammt aus dem Jahre 1267. Sehenswert sind: *Hof-Parkkomplex* - klassizistischer Dorf erbaut in der Hälfte des XIX. Jh., modernisiert in den 50-er Jahren unseres Jahrhunderts; *Landschaftspark* - umfasst einen Steilabhang umgeben von einer Steinmauer; *Ruine der Ferialkirche der Offenbarung des hl. Joseph* - im Spätbarockstil, gelegen auf einem Hügel. Diese Kirche wurde während der Kriegstätigkeiten verbrannt.

POMORZOWICE

(CZ) První písemná zmínka o německém názvu Villa Pommirswitz pochází z roku 1321, a znamená "obyvatelé pocházející z oblasti Pomorza". V obci se nachází farní *kostel sv. Jana Křtitele* zmiňovaný již v roce 1321. *Zámek* postavený kolem roku 1614 byl přestavěn od základu kolem roku 1905 a téměř úplně ztratil své stylové rysy. (PL) Wieś położona w gminie Glubczyce. Wzmianka o niemieckiej nazwie Villa Pommirswitz pochodzi z 1321 roku, oznacza ludzi przybyłych z Pomorza. Warto zobaczyć: *kościół parafialny p. w. św. Jana Chrzciciela* wzmiankowany w roku 1321. Obecny gotycko-renesansowy, na zewnątrz częściowo pozbawiony cech stylowych, murowany; *założenie pałacowe* zbudowane około 1614 roku, przebudowane gruntownie około 1905 z niemal całkowitym zatraceniem cech stylowych. (GB) Village in Glubczyce commune. First mention about this place having a German name Villa Pommirswith is from 1321, and means peo-

ple coming from Pomerania. Worth seeing: *Parish St. John Baptist church*, mentioned in 1321. At present Gothic-Renaissance, outside it is partly deprived of style characteristics, bricked; *Palace establishment* - built round about 1614, throughly reconstructed round about 1905 with almost complete obliteration of style characteristics. (D) Es ist ein in der Gemeinde Głubczyce gelegenes Dorf. Die Erwähnung über den deutschen Nmen Villa Pommirswitz stammt aus dem Jahre 1321 und bezieht sich auf die aus der Küstenregion kommenden Leute. Sehenswert sind: *Pfarrkirche des hl. Jan Chrzciel* - erwähnt im Jahre 1321. Die jetzige gotisch-renaissance Kirche ist gemauert, nach außen durch teilweise Löschung der Stilmerkmale charakteristisch. *Palastkomplex* - erbaut um 1614, gründlich umgebaut um 1905. Charakteristisch ist fast vollkommene Löschung der Stilmerkmale.

POMORZOWICZKI

(CZ) Obec se nachází v gmině Głubczyce. První písemná zmínka o německém názvu lokality Wiendorf pochází z roku 1784. V obci se nachází pozdněklasicistický *dvůr* postavený kolem roku 1820. (PL) Wieś położona w gminie Głubczyce. Wzmianka o niemieckiej nazwie miejscowości Wiendorf pochodzi z 1784 roku. Warto zobaczyć: *dwór* - zbudowany około 1820 roku, późnoklasycystyczny. (GB) Village in Głubczyce commune. Mention about this place having a German name Wiendorf is from 1784. Worth seeing: *Manor* - built round about 1820, late classicist. (D) Es ist ein in der Gemeinde Głubczyce gelegenes Dorf. Die erste Erwähnung über den deutschen Ortschaftsnamen Wiendorf stammt aus dem Jahre 1784. Sehenswert ist: *Hof* - erbaut um 1820 - im Stil des Spätklassizismus.

RACŁAWICE ŚLĄSKIE

(CZ) Vesnice nacházející se v moravské bráně v gmině Głogówek. První písemná zmínka o ní pochází z roku 1241. V obci se nachází farní barokní *kostel s kaplí*, v interiéru je umístěn vzácný *obraz Matky Boží z Buszczy*.

(PL) Wieś położona w gminie Głogówek - w bramie morawskiej. Pierwsza wzmianka źródłowa pisana o tej wsi pochodzi z roku 1241. Warto zobaczyć: *kościół parafialny i kaplicę* - styl barokowy, wewnątrz łaskami słynący *obraz Matki Boskiej z Buszczy*. (GB) Village in Głogówek commune - in Moravian gate. First mention, based on authority, about the village is from 1241. Worth seeing: *Parish church and chapel* - Baroque style with the favours *picture of the Mother of God from Buszcz* inside. (D) Es ist ein in der Gemeinde Głogówek gelegenes Dorf - in der Mährischen Pforte. Die erste geschriebene Quellenerwähnung über das Dorf stammt aus dem Jahre 1241. Sehenswert ist: *Pfarrkirche und Kapelle* - im Barockstil, innen befindet sich mit *Gnaden verbundes Bild Muttergottes von Buszcz*.

REJWÍZ (Reihwiesen)

(CZ) Nejvýše položená osada ve Slezsku (790 m n. m.). Původní *roubené stavby* si zachovaly charakter horské osady. Cenným dokladem lidového umění je sbírka dřevěných vyřezávaných *židlí s karikaturami* stálých hostů z počátku 19. st. v *Noskově chatě* (dnes penzion Rejvíz). *Přírodní rezervace Rejvíz* (260 ha), největší vrchovištní rašeliniště ve Slezsku, stáří se odhaduje na 6-7 tisíc let, Velké mechové jezírko, Malé mechové jezírko, kolem 200 druhů zajímavých rostlin a travin (rojovník bahenní, rosnatka okrouhlostá, borovice blatka, bříza karpatská), 50 druhů mechorostů, přes 40 druhů hmyzu postglaciálního původu. Od hlavní cesty vede *naučná stezka* po povalovém chodníku. (PL) Najwyżej położona osada na Śląsku (790 m nad poziomem morza), pierwotne *cymbrowane zabudowania*, zbiór *drewnianych rzeźbinych krzeseł z karykaturami* stałych gości z początku XIX-tego stulecia w *Chacie Noska* (dzisiaj pensjonat Rejvíz). *Rezerwat przyrody Rejvíz* (260 ha), największe powierzchniowe torfowisko na Śląsku, wiek szacuje się na 6-7 tysięcy lat, Duże mchowe jeziorko, Małe mchowe jeziorko, 200 gatunków ciekawych

roślin oraz traw (rojownik bagienny), 50 gatunków mechorostów, ponad 40 gatunków owadów pochodzenia polodowcowego. Od głównej drogi prowadzi *ścieżka naukowa*. (GB) The highest community in Silesia (elevation 790 metres), there are the original *frame-worked buildings*. There is a collection of carved *wooden chairs with caricatures* of habitués from the beginning of the 19th century *in the cottage of Mr. Nosek* (now boarding house Rejvitz). *The Natural Sanctuary Rejvitz* (260 ha), the greatest peat bog in Silesia, its estimated age is 6-7 thousand years. There is Big Moss Lake, Little Moss Lake, around 200 species of interesting plants and grasses (sundew, pine, and birch), 50 species of mosses, more than 40 species of insects of post-glacial origin. You can use the Instructional *Path on the pavement*, which starts from the main road. (D)

Die am höchsten situierte Gemeinde in Schlesien (790 m über dem Meeresspiegel), die *ursprünglichen Blockbauten*, eine Sammlung aus Holz *geschnittener Stühle mit Karikaturen* der Stammgäste vom Anfang des 19. Jh. *in Noskova chata* (heute die Pension Rejvitz). *Das Naturschutzgebiet Rejvitz* (260 ha), das höchst gelegene Hochmoor in Schlesien, das Alter wird auf 6-7 Tausend Jahre geschätzt, Großer Moossee, Kleiner Moossee, gegen 200 Arten interessanter Pflanzen und Gewächse (Sumpf - Porst, Rundblättriger Sonnentau, Haken - Kiefer, Karpaten - Birke), 50 Arten von Moosen. über 40 Arten von Insekten eines postglazialen Ursprungs. Von der Hauptstraße führt ein *Lehrpfad* dem Wallfußweg entlang.

RÓWNE

(CZ) Obec se nachází v gmině Głubczyce. První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1317. V obci se nachází farní *kostel sv. Petra a Pavla*, který existoval již v 15. století. Dnes se jedná o klasicistickou stavbu s částečným zánikem stylových rysů. (PL) Wieś w gminie Głubczyce. Pierwsza wzmianka o Równem pochodzi z roku 1317. Warto zobaczyć: *kościół parafialny p. w. św. Piotra i Pawła* istniejący już w XV w.

Obecny klasycystyczny z zatarciem cech stylowych, komponowaną zielenią wokół kościoła. (GB) Village in the community Głubczyce. First mention about Równe is from 1317. Worth seeing: *Parish church of St. Paul and St. Peter* dating back to 15th c. At present classicistic with obliteration of the period characteristics Green around the church. (D) Es ist ein in der Gemeinde Głubczyce gelegenes Dorf. Die erste geschriebene Erwähnung über das Dorf Równe stammt aus dem Jahre 1317. Sehenswert sind: *Pfarrkirche des hl. Peter und Paul* - bestehend schon im XV. Jh. Für die heutige klassizistische Kirche ist die Löschung der Stilmerkmale charakteristisch. Grüngelände rund um die Kirche.

ŚLAWOSZÓW

(CZ) Obec se nachází v gmině Głubczyce. První písemná zmínka o německém názvu lokality Amaliengrund pochází z roku 1776. (PL) Wieś położona w gminie Głubczyce. Wzmianka o niemieckiej nazwie miejscowości Amaliengrund pochodzi z roku 1776. (GB) The village situated in the Głubczyce commune. First mention about the german name of the village Amaliengrund dates back to the year 1776. (D) Es ist ein in der Gemeinde Głubczyce gelegenes Dorf. Die erste Erwähnung über den deutschen Ortschaftsnamen Amaliengrund stammt aus dem Jahre 1776.

SLEZSKÁ HARTA

(CZ) Údolní nádrž na řece Moravici napouštěná v letech 1995-97, délka nádrže 15 km, sypaná hráz o výšce 64,8 m přístupná z trasy mezi Bohdanovicemi a Leskovicem. (PL) Dolinowy zbiornik - na rzece Morawicy napełniony wodą latach 1995-97, długość zbiornika wynosi 15 km, tama usypana o wysokości 64,8 m, dostępny z trasy pomiędzy Bogdanowicami i Leskowcem. (GB) Valley water reservoir - Located on the river Moravice and constructed in the years 1995-97, length of the reservoir 15 km, the earthen dam is 64. 8 m high, accessible from the route between Bohdanovice and Leskovec. (D) Stausee im Tal - eingelassen auf dem

Fluss Moravice in den Jahren 1995-97, Stauseelänge 15 km, eine aufgeschüttete Talsperre mit einer Höhe von 64,8 m, zugänglich von der Trasse zwischen Bohdanovice und Leskovce.

SLEZSKÉ RUDOLTICE

(Rudolfswald, Rosswald)

Ⓒ Ves Rudoltice uváděna r. 1255, kdy přešla do majetku Herborta z Fülme, jehož rod zde panoval 315 let. Na náměstí monumentální barokní **plastika Neposkvrněné (Immaculata) P. Marie** z let 1730 - 40; novorománský **kostel sv. Kateřiny** z let 1871 - 73. V centru obce čtyřkřídlý, jednopatrový barokní **zámek** se vstupní věží. Za hraběte Alberta z Hodic v letech 1741 - 76 přepychově upraven v rokokovém stylu byl zámek kulturním centrem Slezska se zámeckou kapelou a s vlastním divadlem a zámeckým parkem s řadou soch, fontán, vodopádů, jezírek a romantických staveb. Zámek byl proslulý ve střední Evropě jako "moravské" nebo "slezské Versailles" (pusobili zde skladatelé Karel Ditters z Dittersdorfu a Karel Hanke, hostem byl i filosof F. M. Voltaire, dvakrát zámek navštívil Bedřich II Veliký - s jeho návštěvou je spojena i proslulá hra v šachy s živými figurami). Po úřku hraběte Alberta před věřiteli význam zámku upadal. Za II. svět. války zde sídlilo berlínské odposlouchávací oddělení Goeblova ministerstva, po válce vyrabován a přestavěn pro účely Zdravotnického zásobování. Z parku zachováno torzo, zámek nepřístupný. Ⓐ Wieś Rudlocie przypomina po raz pierwszy w roku 1255, kiedy przeszła do majątku Herborta z Fülme, którego ród panował tutaj 315 lat. Na rynku potężna **rzeźba barkowa Niepokalanej Panny Marii** z lat 1730-40; noworomański **kościół św. Katarzyny** z lat 1871-73. Czerokszrydlowy, jednopiętrowy **zamek** barokowy z wieżą wejściową, podczas panowania hrabiego Alberta z Hodyc w latach 1741-76 zrekonstruowany przepychowo w stylu rokoka, stał się centrum kulturalnym Śląska z kapelą zamkową i własnym teatrem, parkiem zamkowym z

rzędem soch, fontan, wodospadów, jeziorok i budowli romantycznych, znany w Europie jako "morawskie, lub też, śląskie Versailles", (działali tutaj tacy kompozytorzy jak Karol Ditters z Dittersdorfu i Karol Hanke, gościem był również filozof F. M. Voltaire, zamek dwukrotnie odwiedził Fryderyk II Wielki - z jego wizytą związana jest i słynna gra w szachy z żywymi figurkami). Po ucieczce hrabiego Alberta przed wierzycielami doszło do upadku znaczenia zámku. Podczas drugiej wojny światowej berliński wydział do podsłuchów ministerswa Goeblsa, po wojnie wyrabowany i przebudowany dla celów zaopatrzenia zdrowotnictwa. Z parku zachował się tylko rdzeń, zamek nie jest dostępny do zwiedzania. Ⓑ The village Rudoltice was first mentioned in the year 1255, when it was owned by Herbert of Fülme, whose family ruled there for 315 years. Located on the town square is a monumental baroque **sculpture of the Immaculate (Immaculata) Virgin** from the years 1730 - 40. There is also a New Roman **church of St. Catherine** from the years 1871 - 73; four-wing, ground-floor baroque chateau with entrance tower. During the rule of count Albert of Hodice, in the period from 1741 to 1776, the **chateau** was reconstructed in luxury rococo style. It became a cultural centre of Silesia with its own chateau orchestra and theatre, chateau park with many statues, fountains, waterfalls, ponds and romantic buildings. It was known throughout Central Europe as the "Moravian" or "Silesian Versailles" (Many famous people have visited this chateau, e. g. Charles Ditters from Dittersdorf and Charles Hanke, also the philosopher F. M. Voltaire came as a guest, the chateau was visited twice by Frederick the Great - one of his visits is very famous for a game of chess with living stones). When count Albert fled his creditors, the chateau lost its importance. During the Second World War, the monitoring service of the department of Minister Goebbels. After the war, the chateau was plundered and reconstructed for the needs of the Medical Supply Service. Of the park, only a torso remains and the chateau is not

open to the public. ⑤ Das Dorf Rudoltice wurde im J. 1255 erwähnt, als es in das Eigentum Herbot von Fülme übergegangen ist, dessen Stamm hier 315 Jahre herrschte. Auf dem Stadtplatz eine monumentale barocke *Plastik der Unbefleckten (Immaculata) Jungfrau Maria* aus den Jahren 1730 - 40, die neuromanische *Kirche der Hl. Katharina* aus den Jahren 1871 - 73; ein einstöckiges barockes *Schloss* mit vier Flügeln und einem Eingangsturm; in der Zeit des Grafen Albert von Hodice in Jahren 1741 - 76 luxuriös im Rokokostil restauriert, wurde zum Kulturzentrum Schlesiens mit einer Schlosskapelle und einem eigenen Theater, einem Schlosspark mit einer ganzen Reihe Statuen, Springbrunnen, Wasserfällen, Seen und romantischen Bauten, im Mitteleuropa als "Mährisches" oder "Schlesisches Versailles" berühmt (hier waren die Komponisten Karel Ditters von Dittersdorf und Karel Hanke tätig, als Gast war hier auch der Philosoph F. M. Voltaire, zweimal besuchte das Schloss Friedrich II. der Große - mit seinem Besuch war ebenfalls das berühmte Schachspiel mit lebendigen Figuren verbunden). Nach der Flucht des Graphen Albert vor den Gläubigern verfiel die Bedeutung des Schlosses. Im 2. Weltkrieg die Berliner Abhörabteilung vom Goebbels Ministerium, nach dem Krieg ausgeraubt und zum Zwecke einer Gesundheitsversorgung umgebaut. Vom Park wurde ein Torso erhalten, das Schloss ist nicht zugänglich.

TARNKOWA

⑦ Obec se nachází v gmině Głubczyce. První písemná zmínka o vesnici Trenckau pochází z roku 1743 (germánská poznámka pravděpodobně pochází od vlastního názvu Tarnek). V obci je barokní *kaple sv. Filipa a Jakuba*. ⑥ Wieś położona w gminie Głubczyce, wzmianka o miejscowości Trenckau pochodzi z roku 1743 (zgermanizowany zapis chyba od nazwy osobowej Tarnek). Warto zobaczyć: *kaplicę p. w. śś. Filipa i Jakuba* - barokową. ⑧ Village in Głubczyce commune, mention about the place Trenckau is from 1743 /Ger-

manized recording deriving probably from the personal name Tarnek/. Worth seeing: *St. Philip and St. Jacob chapel* - Baroque. ⑤ Es ist ein in der Gemeinde Głubczyce gelegenes Dorf. Die erste Erwähnung über die Ortschaft Trenckau stammt aus dem Jahre 1743 (Es handelt sich wahrscheinlich um germanisierten Namen des Personalnamens Tarnek). Sehenswert ist: *Kapelle des hl. Filip und Jakob* - im Barockstil.

ÚVALNO (Lobenstein)

⑦ Zemědělská ves s prehistorickým osídlením, uváděná r. 1253. V katastru obce objeveno lužické hradiště lidu popelnicových polí zničené požárem, (nálezy celých zřícených domů i s inventářem), slovánské sídliště ze 7. - 8. st. Obec je *rodištěm Hanze Kudlicha* (1823-1917), který v roce 1848 přednesl v rakousko-uherském sněmu návrh na zrušení roboty a je pochován na místním hřbitově; *Kostel sv. Mikuláše* - v jádře gotický ze 14. st., barokizován 1762, areál ohrazen zdí, proti kostelu barokní sýpka z r. 1699; u čp. 15 *boží muka*; vrch *Strážště* - nálezy ze starší a mladší doby kamenné, na vrcholu 30 metrů vysoká kubistická *rozhledna* z r. 1913, *památník* selského odboje, *koupaliště*. ⑥ Wieś rolnicza - osiedle przedhistoryczne, wzmiankowana w roku 1253, należała do komory krnowskiej, łużyckie grodzisko ludu pól popielnicowych zniszczone pożarem, (znaleziska całych zniszczonych domów i z inwentarzem), osiedle słowiańskie z VN-go i VIII-go stulecia, *miejsce urodzenia Jana Kudlicha* (1823-1917), który w roku 1848 prezentował przed sejmem austriacko-węgierskim propozycję likwidacji pańszczyzny, pochowany na miejscowym cmentarzu, izba pamiątkowa; *Kościół św. Mikołaja* - styl gotycki z XIV-tego stulecia, z elementami baroku z roku 1762, areal ogrodzony za pomocą muru, naprzeciwko kościoła spichlerz z roku 1699; przy numerze 15 *socha męczennika*; *Strážště* - znaleziska ze starszej i młodszej epoki kamienia, na wierzchołku 30 m wysoka kubistyczna *wieża widokowa* z roku 1913, *pomnik* śląskiego

ruchu oporu, *basen otwarty*. ^(GB) An agricultural village with prehistoric settlement, first mentioned in the year 1253. It was owned by the Krnov chamber. The Lužice site of settlement of the people of the urn fields was destroyed by fire (remnants of completely destroyed houses have been discovered with inventory). Also found here was a Slavic settlement from the 7th - 8th centuries. It is also the *hometown of Hanz Kudlich* (1823-1917), who made a speech in the Austro-Hungarian congress and made a proposal to abolish statutory labour, he was buried in the local cemetery. There is also a memorial hall. *The Church of St. Nicholas* - the core of the church is of gothic origin from the 14th century, it was reconstructed its baroque form in 1762. A wall protects the entire area. Opposite the church is a baroque granary from the year 1699. By house no. 15 you can find a *Calvary*. *Strážště* - Discoveries from later and earlier Stone Age, on the top is a cubist *lookout tower* 30 metres high, which was built in the year 1913. There is also a *monument* to a peasant revolt. There is an outdoor *swimming pool* too.

^(D) Ein landwirtschaftliches Dorf mit einer prähistorischen Besiedlung, erwähnt im J. 1253, gehörte der Krnover Kammer, die durch einen Brand zerstörte Lausitzer Burgstätte des Volkes der Aschenfelder, (Funde von ganzen eingestürzten Häusern inklusive Inventar), eine slawische Siedlung aus dem 7. - 8. Jh.; der *Geburtsort von Hanz Kudlich* (1823-1917), der im Jahr 1848 beim österreichisch-ungarischen Tag den Vorschlag zur Abschaffung der Fronarbeit vorgetragen hat, bestattet auf dem hiesigen Friedhof, ein Gedenksaal. Die *Kirche vom Hl. Nikolaus* - Kern im gotischen Stil aus dem 14. Jh., in den Barockstil 1762 umgebaut, das Gelände mit einer Mauer umgeben, gegenüber der Kirche eine barocke Speichereinrichtung aus dem Jahr 1699; bei der Nr. 15 eine *Martensäule*; *Wachpostenstätte* - Funde aus der älteren und jüngeren Steinzeit, auf der Spitze ein 30 Meter hoher kubistischer *Turm* aus dem J. 1913, ein *Denkmal* des Bauernaufstandes, ein *Schwimmbad*.

WIECHOWICE

^(CZ) Obec se nachází v gmině Branice. Vesnice nad řekou Opavou u česko-polských hranic s pozdněbarokním farním *kostelem sv. Anny* z r. 1794. Zvon ve věži je dílem Františka Stankého z Opavy. ^(PL) Wieś położona w gminie Branice nad rzeką Opawą przy czesko-polskiej granicy. Warto zobaczyć *kościół filialny p. w. św. Anny* - późnobarokowy (1794), usytuowany na wzgórzu ponad wsią, murowany. Dzwon na wieży odlany przez Franciszka Stankego z Opawy. ^(GB) Village situated in the commune Branice on the river Opava near the Czech-Polish border. Worth seeing: *branch St. Ann's church* - late Baroque (1794), situated on the hill above the village, bricked. Bell on the tower was founded by Franciszek Stanke from Opava. ^(D) Es ist ein in der Gemeinde Branice am Fluß Opawa an der tschechisch-polnischen Grenze gelegenes Dorf. Sehenswert ist: *Filialkirche der Offenbarung der hl. Anna* - gemauert, im Spätbarockstil (1794), gelegen auf einem Hügel über dem Dorf. Die Turmglocke wurde von Franz Stanke aus Opawa (Troppau) abgegossen.

WYSOKA

^(CZ) Obec se nachází v gmině Branice. Část obce Branice s *farním filiálním kostelem nejsvětějšího Srdce Páně* postaveném kolem r. 1922, v kostele barokní socha Matky Boží; *Zámecký komplex* s barokním palácem z 1. pol. 18. st. se čtvercovým půdorysem umístěným uprostřed *parku*. ^(PL) Wieś położona w gminie Branice. Warto zobaczyć: *kościół filialny p. w. Serca Pana Jezusa* - zbudowany około roku 1922, w nim rzeźba Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej, barokowa; *zakożenie palacowo-parkowe* - pałac barokowy, zbudowany w I połowie XVIII w, piętrowy, z dwupiętrowymi ryzalitami. Wzniesiony na rzucie prostokąta. ^(GB) Village situated in the commune Branice. Worth seeing: *Branch church of the Lord Jesus* - built round about the year 1922, inside the church there is a sculpture of the Virgin Mary Immaculately Conceived, Baroque; *Palace - park*

establishment - Baroque palace built in the first half of the 18th c., storeyed. It is erected on the projection of the rectangle. (D) Es ist ein in der Gemeinde Branice gelegenes Dorf. Sehenswert sind: *Filialkirche des Herz Jesu* - erbaut um 1922, innen befindet sich das Barockschnitzwerk unbefleckt empfangener Mutter Gottes; *Palast-Parkkomplex* - stöckiger Barockpalast mit zweistöckigen Rysaliten, erbaut in der Hälfte des XVIII. Jh. Erhoben in rechteckiger Perspektive.

ZÁTOR (Seifersdorf)

(CZ) Obec je poprvé uváděna v roce 1270 jako zboží velehradského kláštera, zpustlá po vpádu uherských vojsk r. 1474. V 16. st. obnovena. Na návrší tvoří dominantu krajiny jednolodní barokní *kostel Nejsvětější Trojice* z let 1753 - 55 s hřbitovny zdi s brankou a čtyřmi kaplemi z 1. pol. 19. st. Pod kostelem u cesty rekonstruovaný *minerální pramen* vynikající "zátorské kyselky". (PL) Wieś zmiankowana jest w roku 1270 jako majątek klasztoru wielogrodzkiego, spustoszona po najeździe wojsk węgierskich w roku 1474, zasiedlona ponownie w XVI-stym stuleciu, na wzgórzu jednonawowy *kościół barokowy Najświętszej Trójcy* z lat 1753-55, mur cmentarny z bramą i czterema kaplicami z pierwszej połowy XIX-tego wieku, pod kościołem przy drodze zrekonstruowane *źródło wody mineralnej* (zátorská kyselka). (GB) This municipality was first mentioned in the year 1270 as the property of the Velehrad monastery, which was abandoned after an attack by Hungarian armies in the year 1474. In the 16th century, it was renewed. Located on the knoll is the single-nave *church of Holy Trinity* from the years 1753-55, a cemetery wall with a gate and four chapels from the first half of the 19th century. Located below the church near the road is a reconstructed *spring* of "zátorská kyselka".

(D) Die Gemeinde wurde im Jahr 1270 als Ware des Klosters bei Velehrad erwähnt, verfallen nach dem Einfall der ungarischen Heere im J. 1474, erneuert im 16. Jh., auf der Anhöhe eine barocke *Einschiffkirche der Allerheiligsten Dreieinigkeit* aus den Jahren 1753 - 55, eine Friedhofsmauer mit einem Tor und vier Kapellen aus der 1. Hälfte des 19.

Jh.; unter der Kirche befindet sich an der Straße eine rekonstruierte *Quelle* des "Zátorer Sauerbrunnens".

ZUBRZYCE

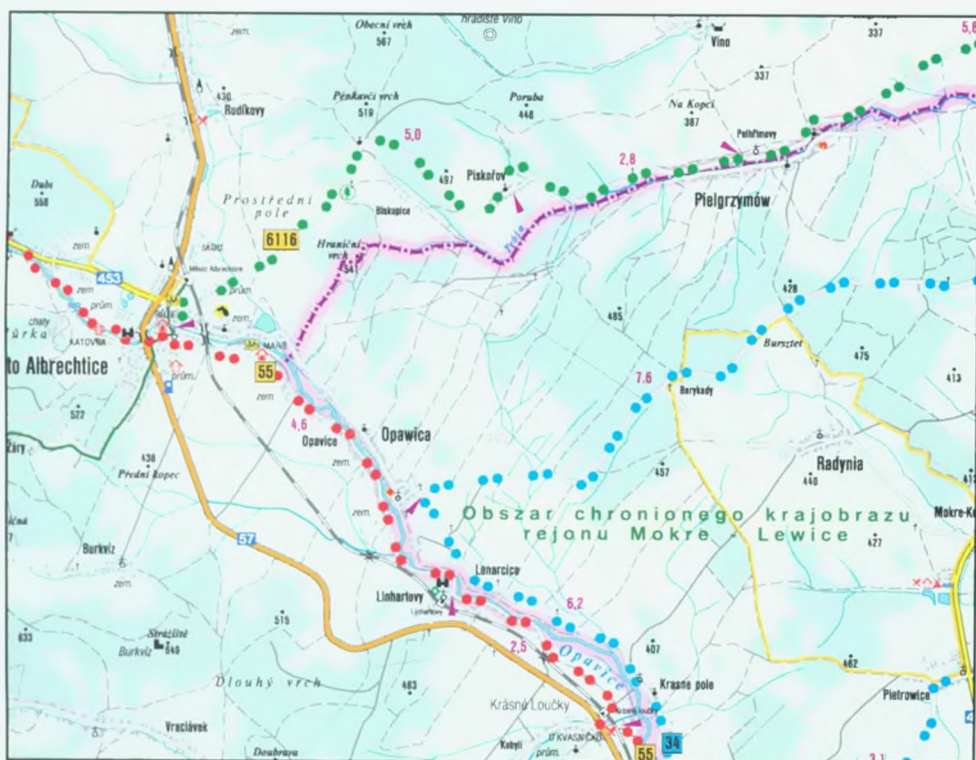
(CZ) Obec se nachází v gmině Glubczyce. První písemná zmínka pochází z roku 1377 v souvislosti s rozdělením Opavského knížectví. Farní *kostel sv. Petra a Pavla* byl založen již ve středověku, přestavěn kolem roku 1583 v goticko-renesančním stylu. V interiéru kostela se nachází kamenné renesanční náhrobní desky s českými nápisy.

(PL) Wieś położona w gminie Glubczyce. Pierwsza wzmianka pisana o wsi pochodzi z roku 1377, w związku z podziałem Księstwa Opawskiego. Warto zobaczyć: *kościół parafialny p. w. śś Piotra i Pawła* - istniejący już w średniowieczu. Przebudowany około roku 1583 gotycko-renesansowy z częściowym zatarciem cech stylowych, murowany. We wnętrzu płyty nagrobne kamienne, renesansowe z czeskimi inskrypcjami. (GB) Village in the commune Glubczyce. First mention about the village is from the year 1377, because of the division of the Duchy of Opava. Worth seeing: *Parish church of St. Peter and St. Paul* - dating already in the Middle Ages. Reconstructed round about 1583. Renaissance-Gothic with the partial obliteration of style characteristics, bricked, with the Renaissance tomb stones with Czech inscriptions.

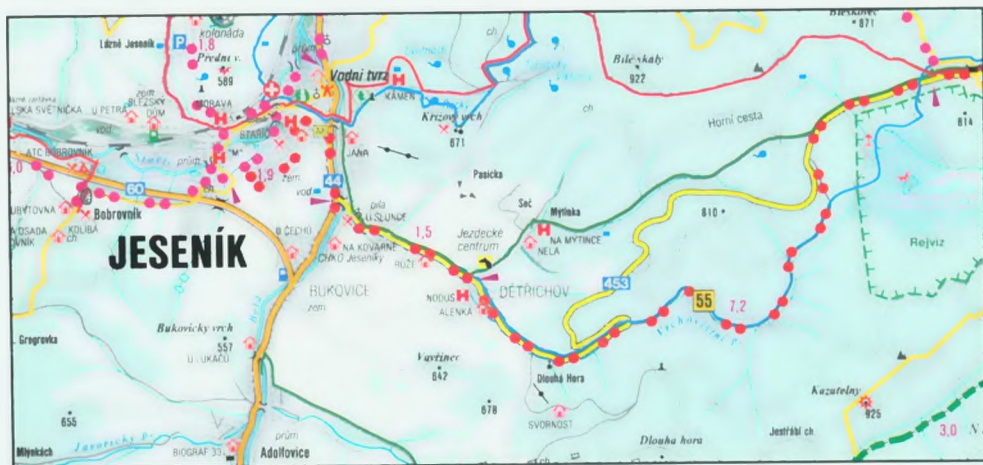
(D) Es ist ein in der Gemeinde Glubczyce gelegenes Dorf. Die erste festgeschriebene Erwähnung über das Dorf stammt aus dem Jahre 1377 im Zusammenhang mit der Verteilung des Toppauer Fürstentums. Sehenswert ist: *Pfarrkirche der Offenbarung des hl. Peter und Paul* - diese bestand schon im Mittelalter. Um 1583 wurde sie in eine gotisch-rennaissance Kirche umgebaut, es kam teilweise zur Löschung der Stilmerkmale. Sie ist gemauert. Innen befinden sich Renaissancesteingrabplatten mit tschechischer Inschrift.

turistická cyklotrasa č.6076 vedoucí přes Karlovice do Rudné pod Pradědem, v Heřmanovicích pak cyklotrasa č.6072 vedoucí na sever do Zlatých Hor. Tyto trasy jsou součástí sítě cykloturistických tras Vrbenska a Zlatohorska (přes 200 km značených tras). Přes sedlo u Drakova vede trasa do údolí Černé Opavy a pak údolím porostlým temnými lesy kolem zříceniny hradu Koberštejn až na Rejviz, který je proslaven největším vrchovištním rašeliništěm ve Slezsku a zachovanou architekturou horské osady. Přes osadu Dětrichov pak cykloturisté pokračují až do lázeňského města Jeseníku, správního centra okresu, který byl odedávna důležitou obchodní křižovatkou cest vedoucích do Polska a na Moravu. Město bylo známé i těžbou zlata a železné rudy. Ze zachovaných památek je významná Vodní tvrz z 13. st. a pro město charakteristická budova městské radnice z roku 1710. Cyklotrasa č.55 zde navazuje na cyklotrasu "Moravská stezka" a místní síť značených cyklotras s návazností na polské území prostřednictvím mezinárodního hraničního přechodu v Mikulovicích.

Trasa rowerowa nr 55 w miejscowości Uwalno poprzez przejście małego ruchu granicznego w polskiej gminie Branice łączy się z trasą rowerową nr 34. Przez Uwalno, stanowiące atrakcję turystyczną przede wszystkim ze względu na swoją kubistyczną wieżę z pięknymi widokami rodaka Hansa Kudlicha oraz pływalnie otwartą na szczycie Strążiště, prowadzi trasa wokół ruiny grodu Szelenburk do Krnowa. Miasto Krnow, którego dominantą jest barokowy kościół pielgrzymek św.Krzyża i Panny Marii Siedmiobolesnej na

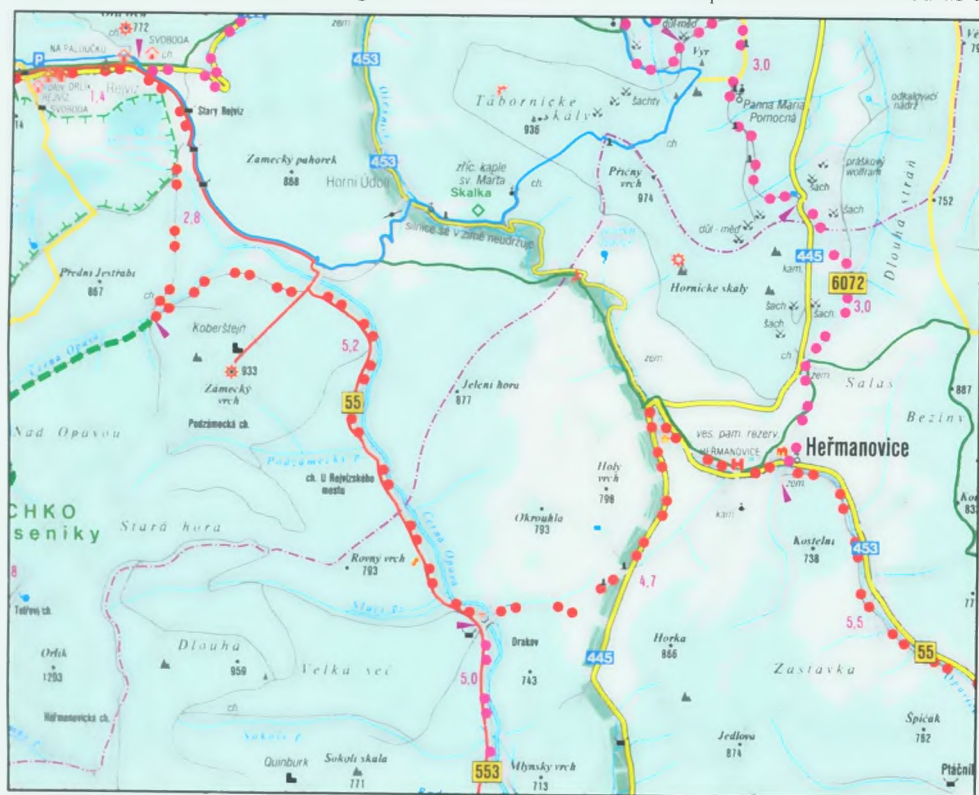

szczyt Cwilin, może się ponadto pochwalić zamkiem renesansowym i rynkiem z zachowanymi kamienicami renesansowymi, swoistym ratuszem neorenesansowym i prawdopodobnie najstarszym zachowanym budynkiem w okręgu Bruntal - kościołem parafialnym św. Benedykta, którego zręby pochodzą z roku 1262. Miejscowość Grodzisko w pobliżu Krnowa była siedzibą słowiańskiego plemienia Holasiców, którzy tutaj osiedlali się już od VI-tego stulecia, natomiast do procesu germanizacji doszło dopiero po wojnie trzydziestoletniej. Przez międzynarodowe przejście graniczne w Krnowie przejeżdżamy do Polski i w Pietrowicach możemy dalej poruszać się trasą rowerową nr 34. Z Krnowa trasa prowadzi dalej w górę rzeki Opawicy, która po podziale Śląska w roku 1742 stała się rzeką graniczną pomiędzy Prusami oraz Austro-Węgrami. Prowadzi przez gminę Linhartow z zamkiem barokowym i interesującym rozległym parkiem zamkowym, w którym można podziwiać dąb, którego wiek datuje się na ponad 850 lat. W Mieście Olbrachcice, które stanowiło centrum niemieckiej kolonizacji w dolinie rzeki, (od końca XII-tego stulecia), można skrócić na trasę rowerową nr 6116 prowadzącą w kierunku miejscowości Osobłózko. W mieście zachował się kościół Objawienia Panny Marii z roku 1756 i warty uwagi słup św. Anny z roku 1719. Z Miasta Olbrachcice prowadzi trasa przez osady Hynczice z miejscowym lapidarium Eldorado. Hejnow do Holeczowic, które były kiedyś znaczącym centrum ewangelików. Ten okres przypomina nam barokowa parafia ewangelicka z roku 1785. Ważnymi pamiątkami w gminie są zachowane domy typu miejskiego z XIX-tego stulecia. Podobny, zachowany charakter mają również domy w Herzmanowicach, które znajdują się na trasie prowadzącej w górę rzeki Opawicy i którym nadano statut wiejskiego rezerwatu. W Holeczowicach dołącza zielona trasa rowerowa nr 6076 prowadząca przez Karłowice do Rudnej pod Pradziadem, w Herzmanowicach natomiast trasa rowerowa nr 6072 prowadząca na północ do Złotych Gór. Te trasy stanowią fragment sieci tras rowerowych Wrbienska i Złotogórska (ponad 200 km znakowanych tras rowerowych). Przez przełęcz Drakowa prowadzi trasa do doliny Czarnej Opawy a później doliną pokrytą borami wzdłuż ruin grodu Kobersztejn aż do Rejwiz, które są znane dzięki największym torfowiskom na Śląsku i zachowaną architekturą osady górskiej. Przez osadę Dietrichów można udać się dalej do miasteczka uzdrowskiego Jesionik, centrum administracyjnego okręgu, leżącego

na skrzyżowaniu dróg prowadzących do Polski i na Morawę. Miasto było znane dzięki złożom złota i rudy żelaza. Z zachowanych pamiątek do ciekawych zaliczana jest twierdza wodna z XIII-tego stulecia i charakterystyczny dla miasta budynek ratusza z roku 1710. Trasa rowerowa nr 55 nawiązuje tutaj do trasy rowerowej (Szlak morawski) i lokalnej sieci znakowanych tras rowerowych z kontynuacją na obszarze Polski poprzez międzynarodowe przejście graniczne w Mikulowicach.

 The cycloroute no 55, takes up in Úvalno via the small border relations border crossing, on cycloroute no 34 in Polish Branice. The route goes then through Úvalno, which is interesting because of its Cubist lookout tower of the famous native Hans Kudlich and the bathing pool on Strážišť hill, runs further around the ruin of the castle Šelenburk to Krnov. The town Krnov, for which the dominating features are the Baroque pilgrimage St. Cross and Mary Our Lady of Sorrows church on the Cvilin top, can also boast about of its Renaissance houses, splendid New-Renaissance town hall and apparently oldest preserved building in Bruntál district - a parish St. Benedict church from the year 1262. Hradišťe near Krnov was a centre of the Slavonic tribe of the Halasies residing here from the 6th c., the region was Germanized only after the thirty years' war. For crossing to Poland one can use the international border crossing to Polish Pietrowice, through which runs a cycloroute no 34. From Krnov the road goes on against the current of the river Opavice which served as a

border river between Prussia and Austro-Hungary. It runs through the village Linhartovy with the Baroque castle and precious palace garden, in which there is a torso of about 850 years old oak, In Albrechtice Town which was a natural centre of the German colonization, one can turn to the cycloroute no 6116 heading for Osoblažsko. In the town there are conserved the Our Lady of Sorrows Visit church from 1756 and a valuable St. Ann's column from 1719. From Albrechtice Town the route leads through the settlements Hynčice, with the local Eldorado - which serves as a room for keeping the stone antiques in a safe place, through Hejnov to Holčovice which used to be a leading centre for the Protestants. The Baroque Protestant vicarage from 1785 reminds us of this period. Well-preserved houses of the urban type from the 19th c. are significant sights in the village. The houses in Heřmanovice are of similarly preserved kind. These houses are situated on the route running against the current of the river Opavice. They were proclaimed as the village reservation of conservation. In Holčovice it meets the green tourist cycloroute no 6076 running through Karlovice to Rudná pod Pradědem, and in Heřmanovice it meets the cycloroute no 6072 running towards the north to Zlaté Hory. These routes are the part of the network of the cycloroutes Vrbenská and Zlatohorská (over 200 km of the locked routes). Through the saddle near Drakov there runs a route to Černá Opava valley and then through the valley overgrown with the dark forests around the ruin of the castle to Rejvíz, which is famous for the biggest peat bog in Silesia and the well-preserved architecture of the mountain settlement. The cyclotourist routes run through the settlement Děřichov up to the spa tow Jeseník - which is an administrative centre of the district. This district was an important trade crossroad of the roads leading to Poland and Moravia. The town was also known for the mining of gold and iron ore. From the preserved relics the famous are the water stronghold from the 13th c. and the building of the urban city hall from 1710 characteristic for the town. Cycloroute no 55 meets the cycloroute 'Moravská stezka' and the local network of the cycloroutes marked by signs which run further to the Polish territory via international border crossing in Mikulovice.

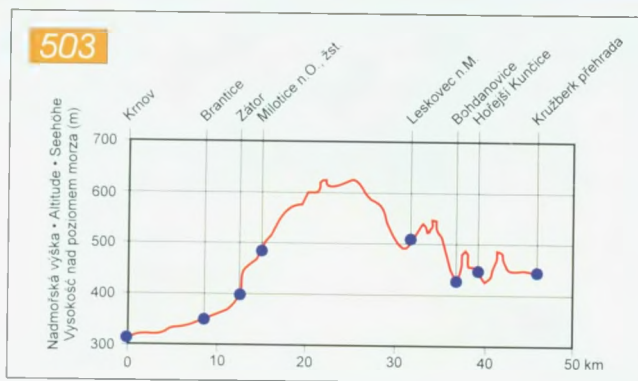
Die Radfahrtrasse Nr.55 knüpft in Uvalno mittles eines Grenzüberganges des kleinen Grenzverkehrs in der polnischen Gemeinde Branice an die Radfahrtrasse Nr.34 an. Über die Gemeinde Uvalno, welche für die Touristen insbesondere wegen des kubistischen Aussichtsturmes des bedeutenden Ladsmannes Hans Kudlich und wegen des Freibades auf

-
1. Krnov: Dochovaná část městského opevnění "Švédská zed'" a farní kostel sv. Martina • zachovaná część miejskiej fortyfikacji (Szwedzki mur) i kościół parafialny św. Marcina • preserved part of the town fortification 'Švédská zed' (Swedish wall) and parish St. Martin church • erhaltener Teil der Stadtbefestigung (Schwedische Mauer) und die Pfarrkirche des hl. Martin 2. Rejvíz: Noskova chata • Chata Noska • Nosek's mountain hut • Nosek Hütte 3. Uvalno: Rozhledna Hanse Kudlicha • wieża widokowa Jana Kudlicha • Hans Kudlich's look-out tower • Hans Kudlichs Aussichtsturm 4. Krnov: Zřícenina hradu Šelenburk • ruiny zameczyska Szelenburk • ruin of the Šelenburk castle • Burgruine Šelenburk 5. Hejnov: "Eldorado" 6. Heřmanovice: Vesnická památková rezervace • skansen wiejski • village preservation reserve • dörfliches Denkmalreservat 7. Krnov - Cvilín: Poutní kostel P. Marie Sedmibolestné • kościół pielgrzymek Panny Marii Siedmiobolesnej • pilgrimage Our Lady of Sorrows church • Wallfahrtskirche der Jungfrau Maria 8. Krnov: Cvilínská rozhledna • cvilínska wieża widokowa • Cvilin look-out tower • Cwilliner Aussichtsturm 9. Linhartovy: zbytky renesančních sgrafit • resztki sgrafit renesansowych • Remnants of the Renaissance graffiti • Überbleibsel der Renaissancegraffiti 10. Linhartovy: Zámecký park • park zamkowy • Palace garden • Schloßpark 11. Opava

dem Gipfel Strážiště attraktiv ist, führt die Trasse an der Burgruine Šelenburk nach Krnov vorbei. Die Stadt Krnov, dessen natürliche Domäne die Barockwallfahrtskirche des Hl. Kreuzes und der Jungfrau Maria auf dem Gipfel Cvilin ist, kann sich darüber hinaus eines Renaissanceschlusses und des Marktplatzes mit erhaltenen Renaissancehäusern, des prunkvollen Neurenaissance-rathauses und augenscheinlich des ältesten erhaltenen Baues im Kreis Bruntál - der Pfarrkirche des Hl. Benedikt mit dem Kern aus dem Jahre 1262 rühmen. Hradiště bei Krnov war das Zentrum des slawischen Stammes Holasie, der hier seit dem VI. Jh. siedelte. Zur Germanisierung dieses Gebietes kam es erst nach dem dreißigjährigen Krieg. Um nach Polen zu kommen, kann man von dem internationalen Grenzübergang zur polnischen Gemeinde Pietrowice Gebrauch machen. Über diesen Grenzübergang führt die Trasse Nr.34. Aus Krnov setzt die Trasse gegen den Strom des Flusses Opavice fort. Dieser Fluß diente nach der Trennung Schlesiens im Jahre 1742 als Grenzfluß zwischen Preußen und Österreichisch-Ungarischer Monarchie. Diese Trasse führt über die Gemeinde Linhartovy mit einem Barockschloß mit einem wertvollen und umfangreichen Schloßpark. In diesem Park können wir den Torso einer Eiche mit dem Alter über 850 Jahre bewundern. In der Stadt Albrechtice, die eigentlich das natürliche Zentrum der deutschen Kolonisierung im Flußtal war, verlaufend seit Ende des XII. Jh., kann man in die Radfahrtrasse Nr.6116 umbiegen, die in Richtung nach Osoblažsko führt. In der Stadt blieben die Kirche des Besuches der Jungfrau Maria aus dem Jahre 1756 und eine wertvolle Säule der Hl. Anna aus dem Jahre 1719 erhalten. Aus der Stadt Albrechtice führt die Trasse über die Ortschaften Hynčice mit dem örtlichen Lapidarium Eldorado, Hejnov nach Holčovice. Diese Ortschaft war einst ein wichtiges Zentrum der Protestanten. An diesen Zeitraum erinnert uns die evangelische Barockpfarre aus dem Jahre 1785. Zu den bedeutenden Sehenswürdigkeiten dieser Gemeinde zählen die erhaltenen Häuser des Stadtcharakters aus dem XIX. Jh. Ähnlich erhaltene Prägung haben auch die Häuser in Heřmanovice, die an der Trasse gegen den Strom des Flusses Opavice führen und die als Dorfschutzgebiet kundgegeben wurden. In Holčovice knüpft die grüne Radfahrtrasse Nr.6076 über Karlovice nach Rudná unter Praděd führend, in Heřmanice dann die Radfahrtrasse Nr.6072 nach Norden nach Zlaté Hory (Goldgebirge) führend an. Diese Trassen sind Bestandteil des Netzes der Radfahrtrassen von Vrbensko und Zlatohorsko (mehr als 200 km geschilderter Trassen). Über den Sattel bei Drakov führt die Trasse ins Tal Černá Opava (von Schwarztroppau) und dann durch ein mit tiefen Wäldern bewachsenes Tal um die Burgruine von Koberštejn bis nach Rejviz. Rejviz ist durch den größten Quellstättentorfgrund in Schlesien und durch erhaltene Architektur einer Bergortschaft bekannt. Über die Ortschaft Děřichov begeben sich die Radfahrtrassentouristen dann weiter bis zum Kurort Jeseníky, dem Verwaltungszentrum dieses Bezirkes, der seit langem eine wichtige Kreuzung der nach Polen und nach Mähren führenden Straßen war. Die Stadt war auch wegen der Gold- und Eisenerzförderung bekannt. Unter den erhaltenen Sehenswürdigkeiten ist die Wasserfestung aus dem XIII. Jh. und das für die Stadt charakteristische Gebäude des Rathauses aus dem Jahre 1710 bedeutend. Die Radfahrtrasse Nr.55 knüpft hier an die Radfahrtrasse (Mährischer Pfad) und an das lokale Netz geschilderter Radfahrtrassen mit der Fortsetzung auf dem polnischen Gebiet mittels des internationalen Grenzüberganges in Mikulovice an.

Kružberk - Bohdanovice - Leskovec n. Mor. - Milotice n. Op. - Zátor - Brantice - Krnov

Cyklotrasa č. 503, přicházející od obce Starý Jičín přes Jeseník nad Odrou, Odry a Vítkov navazuje na levém břehu řeky Moravice u hráze vodní nádrže Kružberk na cyklotrasu č. 552, vedoucí podél Moravice až do Opavy. Na břehu opačném stával ještě v roce 1992 dřevěný srub, v němž prožila dětství světoznámá spisovatelka Joy Adamsová. Vodní nádrž zadržuje vodu Moravice nad obcí Kružberk, rozkládající se na historické moravsko-slezské hranici. Přes Hořejší Kunčice, v jejichž okolí lze nalézt opuštěné lomy na pokrývačskou břidlici, charakteristickou pro jesenícký kraj, vede trasa do Bohdanovic, kde lze shlédnout zachované zemědělské statky z 19. stol. Na křižovatce silnic před Leskovcem lze odbočit na 1,5 km vzdálenou hráz vodní nádrže Slezská Harta. Pak pokračuje do Leskovce nad Moravici s barokním kostelem sv. Vavřince z r. 1688. Po třech kilometrech jízdy směrem na Horní Benešov odbočuje trasa doleva a pokračuje po lesních komunikacích až do blízkosti železniční zastávky Milotice nad Opavou s vlakovým spojením do Olomouce, Malé Morávky v Jeseníkách a do Krnova a Opavy. Dále pak trasa sestupuje do údolí řeky Opavy, která pramení v oblasti nejvyššího jeseníckého vrchu Pradědu (1491 m. n. m.). Údolím řeky Opavy vede přes Zátor, známý v okolí pramenem vynikající minerálky, a Brantice, pyšníci se barokizovaným zámekem a zámeckým parkem, až do Krnova, které bylo po staletí přirozeným centrem oblasti.

Trasa rowerowa nr 503, prowadząca z gminy Stary Jiczyn przez Jesionik nad Odrą, Odrę oraz Witków, biegnąc lewym brzegiem rzeki Morawicy nad tamą zbiornika wodnego Kružberk łączy się z trasą rowerową nr 552, która prowadzi wzdłuż rzeki Morawicy aż do miasta Opawy. Na przeciwnym brzegu stała jeszcze w roku 1992 drewniana chata z okraglaków, w której spędziła swoje dzieciństwo światowej sławy pisarka Joy Adams. Zbiornik wodny retencjonuje wodę rzeki Morawicy w gminie Kružberk, która rozciąga się wzdłuż historycznej morawsko-śląskiej granicy. Poprzez Kuńczyce Górne (Hořejší Kunčice), w okolicy której znajdują się opustoszałe kamieniołomy łupkowe, charakterystyczne dla

tego jesionickiego kraju, prowadzi trasa do Bogdanowic, gdzie można obejrzeć zachowane gospodarstwa rolne z XIX-tego stulecia. Na skrzyżowaniu dróg przed Leskowcem można skręcić w kierunku tamy zbiornika wodnego Śląskiej Harty, odległej o 1,5 km. Trasa prowadzi dalej do Leskowca nad Morawicą z kościołem barokowym św. Wawrzyńca z roku 1688. Po trzech kilometrach jazdy rowerem w kierunku Beneszowa Górnego trasa skręca w lewo i prowadzi dalej leśną drogą w pobliżu stacji kolejowej Milocice nad Opawą mającej połączenie z miastami Olomuniec, Mała Morawka w Jesionikach Krnow i Opawa. Dalej trasa biegnie w dół do doliny rzeki Opawy, mającej swoje źródło w pobliżu najwyższego szczytu pasma Jesioników - góry Pradziad (1491m. n.p.m.). Doliną rzeki Opawy prowadzi przez Zator - znany dzięki źródłom świętej wody mineralnej i Brancice, które mogą się pochwalić zamkiem w stylu barokowym oraz parkiem zamkowym, aż do Krnowa, które od wieków było centrum tych obszarów.

The cycloroute no 503, starting from the village 'Starý Jičín' through Jeseník nad Odrou, Odry and Vítkov, takes up on the left bank of the river Moravice by the dam of the reservoir Kružberk on the cycloroute no 552, leading along Moravice up to Opava. In the year 1992 there still was a wooden log cabin on the opposite bank. There spent her childhood a world famous writer Joy Adams. The reservoir holds back the water from Moravice by the village Kružberk, situated on the historical Moravian-Silesian border. There runs a route through Kunčice, in the surroundings of which one can find the forlorn fractures for the slater's slate - characteristic for the region of Jeseníky, to Bohdanovice, where one can see the preserved agrarian possessions from the 19th c. On the junction of the roads ahead of Leskovec, one can turn to the 1,5 kilometres distant mole of the dam Slezská Harta. Then it progresses to Leskovec nad Moravicí with the Baroque church of St. Vavřinec from 1688. After three kilometres of the journey in the direction of Horní Benešov, the route turns left and goes further along the forest communications up to the nearness of the railway station Milotice nad Opavou with the train connection to Olomouc, Malé Morávky in the mountains Jeseníky up to Krnov and Opava. Then the route descends to the valley of the river Opava which rises in the region of the highest hill of the Jeseníky called Praděd (1491 m). Through the valley of the river Opava it goes further through Zátor, famous in the surroundings for its spring of the magnificent mineral water, and Branice, taking pride in Baroque palace and palace garden, up to Krnov, which had been a natural centre of the region for hundreds of years.

Die Radfahrtrasse Nr.503 von der Gemeinde Starý Jičín und über Jeseník an der Oder, Odry und Vítkov führend, knüpft am linken Moraviceufer am Deich des Wasserspeichers Kružberk an die Trasse Nr.552 an, welche entlang des Flusses Moravice bis nach Opava führt. Am gegenüberliegenden Ufer stand noch im Jahre 1992 ein Holzblockhaus. In diesem Holzblockhaus verbrachte eigene Kindheit die weltberühmte Schriftstellerin Joy Adams. Der Wasserspeicher staut das Wasser von Moravice über der Gemeinde Kružberk, die sich an der historischen mährisch-schlesischen Grenze erstreckt. Über Hořešší Kunčice, in dessen Umgebung verlassene Schieferbrüche zu finden sind, charakteristisch für das Jesenický-Land, führt die Trasse bis nach Bohdanovice, wo man erhaltene landwirtschaftliche Güter aus dem XIX.Jh. bewundern kann. An der

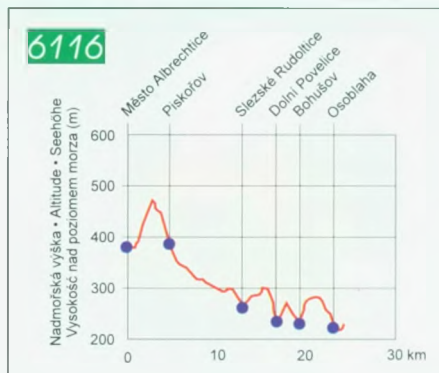

1. Brantice: Kostel Nanebevzetí P. Marie s kamennou ohradní zdí • Kościół Wniebowzięcia Panny Marii z kamiennym murem • of the Assumption of the Blessed Virgin with a stone enclosing wall • Die Kirche der Maria Himmelfahrt mit einer Umfassungsmauer aus Stein 2. Krnov: Radnice • ratusz • Town-Hall • Rathaus 3. Kružberk: Cvičná horolezecká stěna pod hrází Kružberku • ćwiczebna ściana taternicza pod tamą Kružberka • Mountain climbing wall for practise • Übungsb ergsteigwand unter dem Deich von Kružberk 4. Krnov: Renesanční domy s podloubím • domy renesansowe z pergolą • Renaissance houses with mycelium • Renaissancehäuser mit Laubengang 5. Hráz vodní nádrže Slezská Harta • tama zbiornika wodnego Śląskiej Harty • Dam of the storage reservoir Slezská Harta • Deich des Wasserspeichers Slezská Harta 6. Zátor: Pramen minerální vody • źródło wody mineralnej • Mineral water spring • Quelle des Mineralwassers

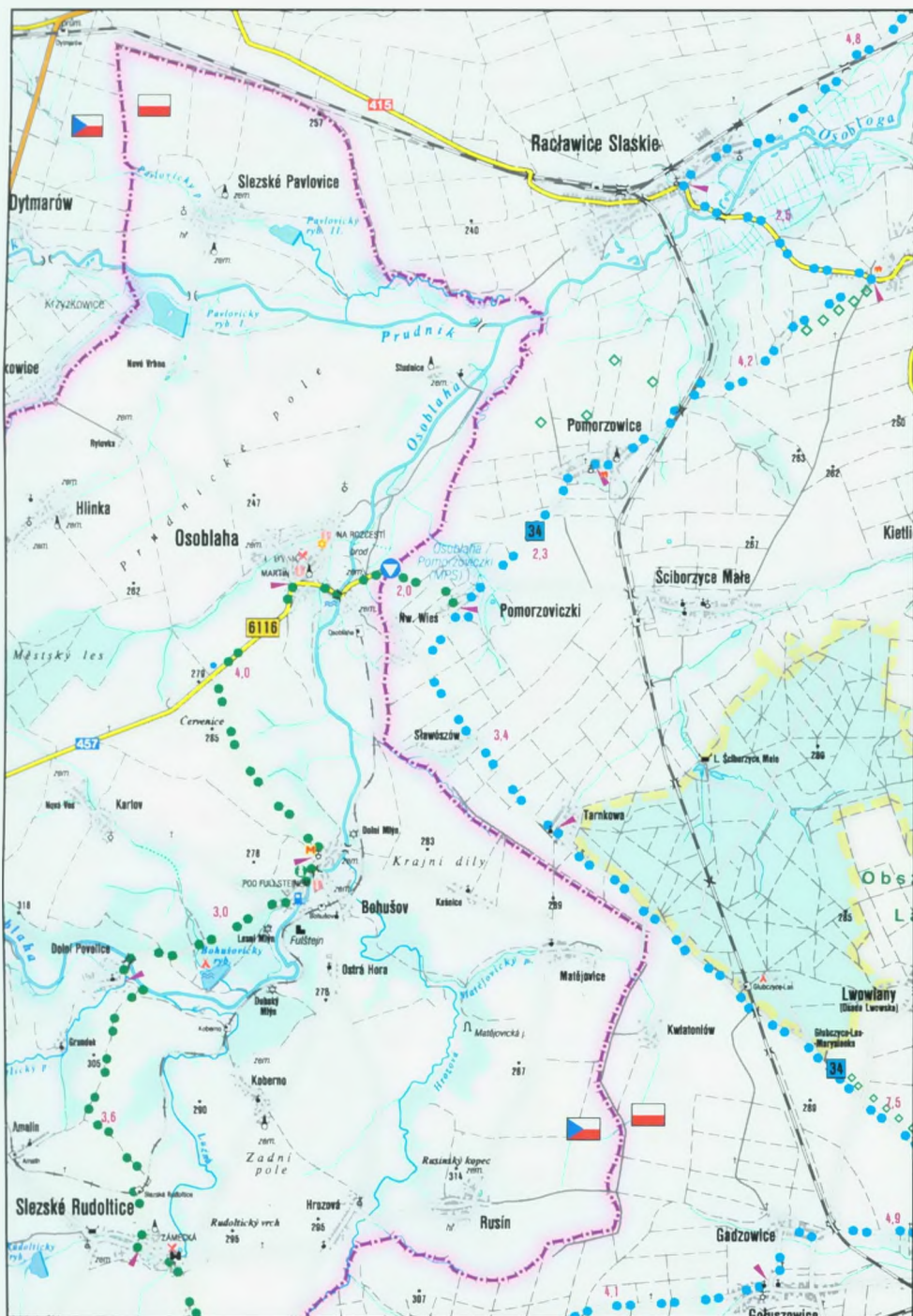
Straßenkreuzung vor Leskovec kann man zum 1,5 km entfernten Deich des Wasserspeichers Slezská Harta umbiegen. Dann setzt sie in Richtung nach Leskovec am Fluß Moravice mit einer Barockkirche des Hl. Laurentius aus dem Jahre 1688 fort. Nach 3 km Fahrt in Richtung nach Horní Benešov biegt die Trasse nach links um und sie führt weiter auf Waldkommunikation bis zur Nähe der Zughaltestelle Milotice nad Opavou mit einer Zugverbindung nach Olomouc (Olmütz), Malá Morávka in Jeseníky und nach Krnov und Opava. Weiter führt diese Trasse ins Tal des Flusses Opava. Dieser Fluß entspringt in der Gegend des höchsten Gipfels des Altvatergebirges - Praděd (1491 m). Durch das Opavicetal führt über Zátor, die in der Umgebung bekannte Quelle des ausgezeichneten Mineralwassers, und über Brantice, das durch ein Barockschloß und einen Schloßpark bekannt ist bis nach Krnov, das über Jahrzehnte ein natürliches Zentrum dieses Gebietes war.

Trasa č. 6116 / Trasa n. 6116 / Route no 6116 / Radwandenerwege Nr. 6116

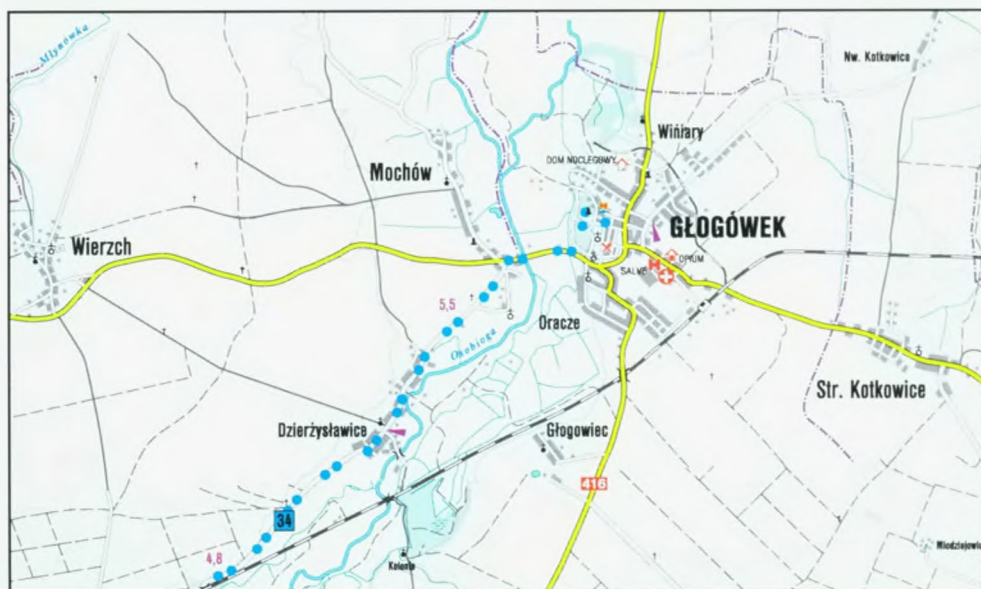
Město Albrechtice - Slezské Rudoltice - Bohušov - Osoblaha

Trasa č.6116 vede z Města Albrechtice přes Biskupice a Piskořov do zlikvidované obce Pelhřimovy, ze které se dodnes zachoval pouze cenný ale zničený kostel sv. Jiří s gotickým jádrem z 15. st. Další obcí na trase jsou Slezské Rudoltice s barokizovaným zámek, který byl přepychově upraven za hraběte Alberta z Hodic a stal se kulturním centrem Slezska hostícím i takové osobnosti, jakou byl francouzský filosof Voltaire. Přes Koberno a Dolní Povelice, které o svůj zámek přišly demolicí v r. 1965 vede trasa podél řeky Osoblahy do Bohušova, který se může pochlubit hřbitovním kostelem sv. Martina s gotickým jádrem z 1. pol. 14. stol. a místním muzeem v objektu bývalé fary. Nad obcí se nachází zřícenina rozsáhlého gotického hradu Fulštejn. Na břehu rybníka lze využít nové tábořiště. Centrem Osoblažska je město Osoblaha ležící na stejnojmenné říčce a založené již kolem roku 1050 Břetislavem I. Ve středověku bylo město centrem židovské komunity, která zde měla povoleno se usídlvat. Toto období připomíná hodnotný židovský hřbitov z počátku 17. st. Město je konečnou stanicí unikátní úzkorozchodné trati s výchozí stanicí v Třeměšně. V Osoblaze navazuje cyklotrasa č.6116 prostřednictvím přechodu malého pohraničního styku na polském území v Pomorzoviczkach na trasu č.34.

Trasa nr 6116 prowadzi z Miasta Olbrachcicie przez Biskupice oraz Piskorzów do zlikwidowanej gminy Pielgrzymów, z której zachował się do dnia dzisiejszego cenny, niestety zniszczony kościół św. Jerzego w stylu gotyckim z XV-tego stulecia. Następną gminą wzdłuż trasy są Rudolcice Śląskie z zamkiem barokowym, który uzyskał bogaty wystrój za czasów hrabiego Alberta z Hodic i stał się centrum kultury Śląska, goszczącym takie osobowości, jak przykładowo filozofa francuskiego Voltaire. Przez Koberno oraz Powielice Dolne, w których zabytkowy zamek został zburzony w roku 1965, prowadzi trasa rowerowa wzdłuż rzeki Osobłogi do Boguszowa, który szczyci się kościołem cmentarnym św. Marcina w stylu gotyckim z pierwszej połowy XIV-tego stulecia i miejscowym muzeum w budynku dawnego probostwa. Nad gminą dominuje ruina rozległego zameczyska Fulsztyna. Nad stawem rybnym można skorzystać z nowego pola namiotowego. Centrum Osobłogów stanowi miasto Osobłoga, które leży nad rzeką o tej samej nazwie i zostało założone już około roku 1050 przez Brzetysława I. W średniowieczu było miastem komuny żydowskiej, która miała prawo do osiedlania się tutaj. Ten okres przypomina nam cmentarz żydowski z początku XVII-tego stulecia. Miasto jest ostatnim przystankiem niepowtarzalnej kolei wąskotorowej

1. Trémešná-Osoblaha: Historická jízda na úzkorozchodné dráze • historická jízda kolejí wąskotorową • Historic ride on the narrow-gauge railway • historische Fahrt auf der Schmalspurbahn 2. Slezišké Rudolice: Novorománský kostel sv. Kateřiny • noworomański kościół św. Katarzyny • New Roman church of St. Catherine • die neuromanische Kirche der Hl. Katharina 3. Město Albrechtice: Jezdecké centrum • centrum jezddeckie • riding centre • Reitzentrum 4. Osoblaha: Židovský hřbitov • cmentarz żydowski • Jewish cemetery Equestrian centre • Judenfriedhof 5. Bohušov: Kostel sv. Martina • Kościół św. Marcina • St. Martin's church • Kirche des hl. Martin 6. Hřbitov v zaniklé obci Pelhřimovy • cmentarz w upadłej wsi Pielgrzymowy • cemetery in the non-existing village Pelhřimovy • Friedhof in der verfallenen Gemeinde Pelhřimovy 7. Osoblaha: Litinová kašna • ozdobna studnia smaltowana • Cast-iron fountain • Gußbrunnen 8. Bohušov: Farní kostel sv. Martina • kościół parafialny św. Marcina • parish church of st. Martin • St. Martin-Pfarrkirche 9. Piskorov

ze stacją początkową w Trzemesznie. W miejscowości Osobłoga trasa rowerowa nr 6116 jest powiązana poprzez przejście graniczne małego ruchu granicznego w Pomorzowiczkach z trasą rowerową nr 34. biegnącą po stronie polskiej.

This route runs from Albrechtice Town through Biskupice and Piskořov to the non-existing village Pelhřimovy. Only a precious but destroyed St.John's church with the Gothic centre from the 15th c. has been preserved up to now. Another village on the route is called 'Slezské Rudoltice' with the Baroque castle which was luxuriously adapted in the times of the earl Albert from Hodice and became a cultural centre of Silesia, entertaining even such prominent personalities as a French philosopher Voltaire. Through Koberno and Dolní Povelice, which lost its castle because of the demolition in 1965, there runs a route along the river Osoblaha to Bohušov which is famous for its churchyard St.Martin's church with the Gothic centre from the first half of the 14th c. and for the local museum in the building of the former parsonage. There is a ruin of the Gothic castle Fulštejn over the village. On the bank of the pond one can use the new campsite. The town Osoblaha, situated near the river Osoblaha, was founded about the year 1050 by Břetislav I. In the Middle Ages the town was a centre of Jewish community, who was allowed to settle here. A valuable cemetery from the beginning of the 17th c. reminds us of this period. This town is the terminus of the unique narrow-gauge railway with the first station in Třemšná. In Osoblaha there meets a cycloroute no 6116 via the small border relations border crossing on the Polish territory in Pomorzowice a route no 34.

Die Trasse Nr.6116 führt aus der Stadt Albrechtice über Biskupice und Piskořov zu der aufgelösten Gemeinde Pelhřimovy, von der bis jetzt nur die wertvolle jedoch leider zerstörte Kirche des Hl.Georg mit dem gotischen Kern aus dem XV.Jh. erhalten blieb. Eine weitere Gemeinde auf der Trasse sind Slezské Rudoltice mit einem Barockschloß. Dieser bekam in der Zeit der Herrschaft des Grafen Albert von Hodice einen tatsächlich prunkvollen Charakter und wurde zum Kulturzentrum Schlesiens. Dieses Schloß beherbergte auch solche Persönlichkeiten, wie z.B. den französischen Philosophen Voltaire. Über Koberno und Dolní Povelice, die ihr Schloß während der Demolierung im Jahre 1965 verloren haben, führt die Trasse entlang des Flusses Osoblahy nach Bohušov. Diese Gemeinde kann sich einer Friedhofskirche des Hl.Martin mit einem gotischen Kern aus der ersten Hälfte des XIV.Jh. und des örtlichen Museums im Objekt der ehemaligen Pfarre rühmen. Über der Gemeinde befindet sich die Ruine der umfangreichen gotischen Burg Fulštejn. Am Teichufer kann man von einem neuen Zeltplatz Gebrauch machen. Das Zentrum von Osoblažsko ist die Stadt Osoblaha, die an dem gleichnamigen Fluß liegt und schon um 1050 vom Břetislav I. gegründet wurde. Im Mittelalter war die Stadt das Zentrum der Judenkommunität, die es erlaubte, sich hier niederzulassen. An diesen Zeitraum erinnert uns der prunkvolle Judenfriedhof aus dem Anfang des XVII.Jh. Die Stadt ist die Endstation der einzigartigen Schmalspurbahn mit der Ausgangsstation in Třemšná. In Osoblahy knüpft die Radfahrtrasse Nr.6116 mittels eines Grenzüberganges des kleinen Grenzverkehrs an die Trasse Nr.34 auf dem Gebiet Polens in Pomorzowiczki an.

Pravidla provozu na trasách • Przepisy ruchu na trasach • Regulations on the bicycle routes • Verkehrsregeln auf den Traffic Trassen

Upozorňujeme, že po cykloturistických trasách se každý cyklista pohybuje na vlastní nebezpečí. Dodržujte pravidla silničního provozu. Chovejte se ohleduplně k ostatním uživatelům komunikací. Na lesních cestách dějte pozor na pohyb těžké lesní techniky. Dbejte na čistotu životního prostředí a to nejen v okolí cykloturistických tras. Na pěších turistických trasách mají chodci přednost. V chráněné přírodní oblasti dbejte pokynů správců a setrvejte na vyznačené trase. Volte trasu, která odpovídá vašim schopnostem, zdraví a kondici. Pro pohyb na cyklotrasách se doporučuje použít ochranné cyklistické pomůcky - rukavice a přilbu.

Zwracamy uwagę, że jazda po trasie turystyki rowerowej odbywa się na własne ryzyko każdego rowerzysty. Dotrzymujcie przepisy ruchu drogowego. Respektujcie pozostałych użytkowników komunikacji. Na ścieżkach leśnych należy uważać na maszyny techniki leśnej. Dbajcie na utrzymywanie czystości wzdłuż tras. Na szlakach turystycznych dla pieszych pierwszeństwo mają piesi. W chronionych obszarach przyrody przestrzegajcie poleceń zarządu i pozostanie na wyznaczonej trasie. Należy wybrać taką trasę, która odpowiada Waszym możliwościom, stanu zdrowia oraz kondycji fizycznej. Dla ruchu na trasach rowerowych poleca się korzystanie z wyposażenia ochronnego, jakimi są rękawiczki oraz kask ochronny.

The cycle Routes are used at the cyclist's risk. Please observe the rules of the highway code and act with consideration to other road users. On the forest routes keep a watch on the heavy forest technology. Please be conscious of the environment along the route. On the walking tourist routes the pedestrians have the right of way. In protected area please follow the instructions of managers and keep to the marked route. Choose the route which is suitable for your abilities, health and condition. For move on the cycloroutes it is recommended to use the safety cycle gloves and crash helmet.

Wir machen Sie darauf aufmerksam, dass sich jeder Radfahrer auf den Radwegen auf eigene Gefahr bewegt. Halten Sie bitte die Straßenverkehrsregeln ein. Verhalten Sie sich rücksichtsvoll gegenüber den anderen Verkehrsteilnehmern. Geben Sie an den Waldtrassen acht auf schwere Forstfahrzeuge. Denken Sie an die Umwelt und das nicht nur im Bereich Radwege. Auf den Wanderwegen haben die Fußgänger Vorrang. Beachten Sie in Naturschutzgebieten die Hinweise der Verwaltung und bleiben Sie auf den markierten Trassen. Wählen Sie eine Trasse, die Ihrem Können, Ihrer Kondition und Gesundheit entspricht. Für das Fahren auf den Radwanderwegen empfiehlt sich die Verwendung einer Radschutzausrüstung - Handschuhe und Helm.

Cyklotrasy Opawice jsou společným projektem českých a polských měst:
Trasy rowerowe Opawice są wspólnym projektem czeskich i polskich miast:
Krnov, Město Albrechtice, Úvalno, obce Osoblažska, Głogówek, Głubczyce, Branice.

Realizován byl firmou Ing. Jan Gemela - DOMOVINA, Lichnov ve spolupráci s urbanistickým střediskem "AGO-PROJEKT" Racibórz a Slezským spolkem gmin a obcí v Polsku, koordinátorem projektu "Slezskem na kole" Projekt byl realizovaný firmou Ing. Jan Gemela - DOMOVINA, Lichnov przy współpracy z pracownią urbanistyczną "AGO-PROJEKT" Racibórz oraz Śląskim Związkiem Gmin i Powiatów w Polsce, koordynatorem projektu "Rowerem po Śląsku".

Značené cyklotrasy - Mapy v měřítku 1:80 000

Podrobný popis tras - Výškové profily tras

Turistické zajímavosti - Informace

Znakowane trasy rowerowe - Mapy w skali 1:80 000

Szczegółowy opis tras - Profile wysokościowe tras

Ciekawostki turystyczne - Informacje

Marked cycle routes - Maps at a scale of 1:80 000

**Detailed description of the routes - High-rise
profiles of the routes**

Tourist objects of interest - Information

**Markierte Radfahrtrassen - Landkarten im
Maßstab 1:80 000**

**Detaillierte Trassenbeschreibung -
Höhentrassenprofile**

Touristische Sehenswürdigkeiten - Informationen

Podrobnější a aktualizované informace o cykloturistických trasách v našem regionu vám poskytneme ● Bardziej szczegółowe i aktualizowane informacje o trasach rowerowych w naszym regionie udzieli Państwu ● Up to date and detailed information on the cycle routes in the region is available from ● Detaillierte und aktualisierte Informationen über Radrouten in unserer Region erhalten Sie in

● Informační centrum Kmov, Hlavní náměstí 25,

☎ 0652/71 46 12, E-mail: knih.kmov@uova.pvtnet.cz
<http://www.kmov.cz>

● Informační centrum Bohušov, ☎ 0652/74 23 07,
E-mail: bohusov@kmov.cesnet.cz

● Obec Úvalno, <http://uvalno.hyperlink.cz>

● Sekretariat urzędu gminy Branice
<http://www.branice.pl>

● Glubczyce, Hotel "DOMINO", ul. Słowackiego,
<http://www.glubczyce.pl>

● Głogówek, DOM KULTURY, ul. Stefana Batorego 10
<http://www.glogowek.pl>

Cyklotrasy Opavice / Trasy rowerowe Opavice

Zpracoval / Opracował:

Ing. Jan Gemela - DOMOVINA a kol., Lichnov 147, 793 15, ☎ 0652 - 74 31 55

Překlad / Tłumaczenie: K. Szűcsová, Kolarčíková, Skřivánek, s.r.o., Brno

Foto / Zdjęcia: I. Dokoupil, T. Indruch, J. Baczur, T. Michalewski, archiv obci
Kresby / Rysunki: Z. Baláková

Mapa - Mapa: SHOCart Zlín • Grafika, tisk / Grafika, druk: GRAFICO, s.r.o., Opava

1. vydání, červenec 2000 / 1. wydanie, lipiec 2000

© Copyright DOMOVINA Lichnov 2000